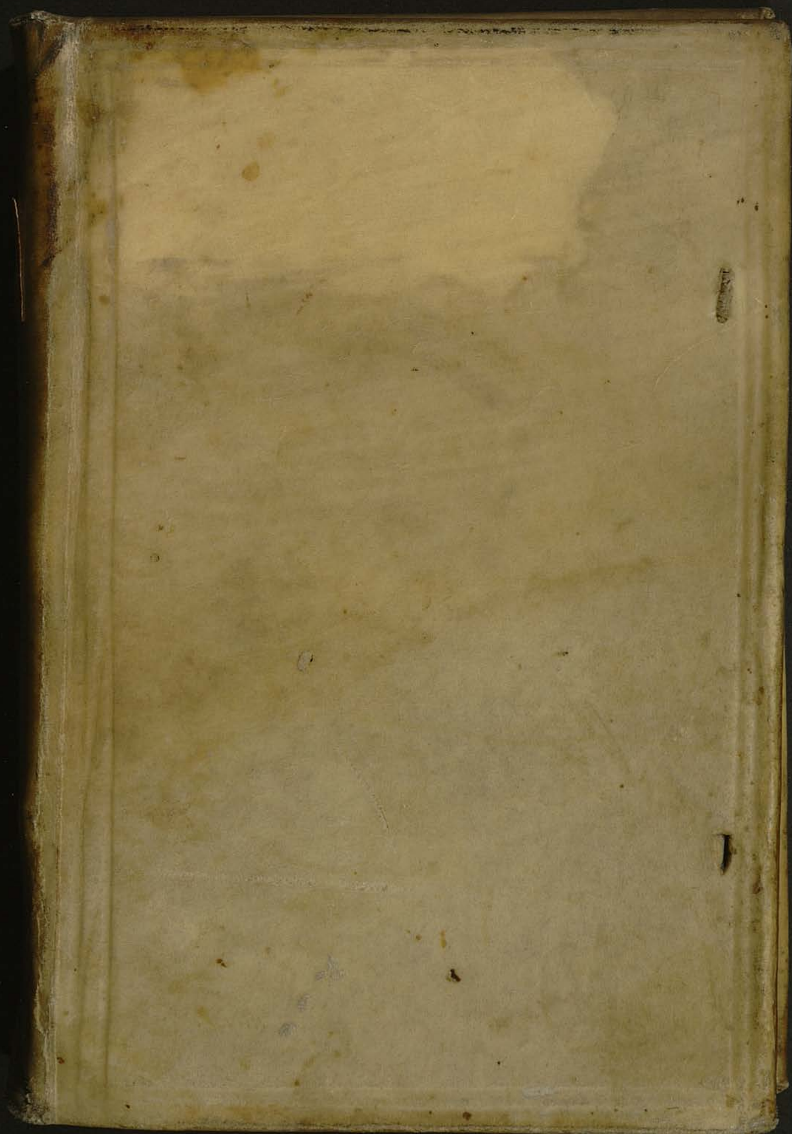
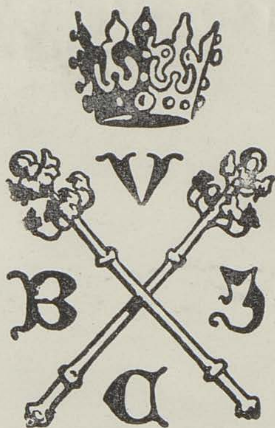

V
B
I
C

EMMANVELIS

ALVARI
E SOCIETATE IESV

GRAMMATICARVM INSTITVTIONUM

Liber Tertius.

DE SYLLABARUM DIMENSIONE.

16 56.

Cum gratiâ & Privilegio.

NISSÆ,
Typis & Sumptibus IOANNIS SCHUBARTI.

Prodia noua cogita Kifa..

DE GRAMMATICA INSTITVTIONE.

LIBER TERTIVS.

De Syllabarum Dimensione.

YLLABÆ fiunt vel ex vna, vel pluribus litteris, vt I, e, runt.

Litteræ partim sunt vocales, partim cõsonantes.

Vocales sunt sex, a, e, i, o, u, y.

Ex vocalibus fiunt sex diphthongi, æ, au, ei, eu, œ, yi: vt Præmium, aurum, hei, Europa, pœna, Harpyia.

In diphthongis A, O, Y, semper sunt principes: I, & V, semper subditæ: E, & præit & subit.

Consonantes in mutas & semivocales dividuntur.

Mutæ sunt octo: b, c, d, g, k, p, q, t.

Semivocales itidẽ octo, f, l, m, n, r, s, x, z.

Ex quibus quatuor sunt liquidæ, l, m, n, r.

M, tamen & N, rarò liquescunt, idque

que in Græcis tantum dictionibus, vt Tecmessa, Cygnus.

Duæ X, & Z, sunt duplices, hoc est, valent duas consonantes X, Cs, vel Gs, vt Dux, Rex, Veteres Z, per duplex ss, reddebant, vt massa, patrisso, pitisso.

F, præposita liquidis L, & R, vim habet mutæ, S, quamuis immunis, ac sui juris sit (neque enim inter liquidas aut duplices numeratur] interdum tamen liquescit, vt suo loco dicemus.

H, sit ne littera, an aspirationis nota dubium, controversumq; est.

I, inter duas vocales posita, consonans est, atque duplex I, valet, vt Major pejor: Veteres I, geminabant, vt majjor, aiio, Maiia.

I, & V, cum vocalibus præponuntur, easq; comprimunt, fiunt consonantes, vt Ianua, jecur, conijcio, jolus, judex, Vates, velox, vita, vox, vultus.

Iota Græcorum nunquam est consonans: quare in Iason, jambus, jaspis, & cæteris, quæ planè sunt græca, prima vocalis est.

Iod

Iod apud Hebræos ſemper conſonans eſt, cùm vocalibus præponitur, vt IESVS, Ioannes, Iacobus: itaque qui hæc atque alia eiuſdem generis nomina, per I, conſonantem efferunt Optimè quidem, pronuntiant: qui verò per vocalem, Græcos imitantur.

V, poſt Q litteram, ſemper liqueſcit, vt Quare, quæro, quia, &c. At poſt G, & S, modò liqueſcit, vt lingua, ſuavis: modò integra eſt, ſuamque vim retinet, vt exiguus, ſuus.

Litteræ liqueſcunt cùm vim robur- que vocalis, aut conſonantis amittunt.

SYLLABARVM omnium brevitas, & longitudo, etiam imperitæ multitudini olim nota fuit. Erat enim certus ſonus, quo vocales longas à brevibus nullo negotio ſeparabat. Id quod Cicero in Oratore apertiſſimè docet: in verſu quidem, inquit, theatra exclamant, ſi fuerint vnâ ſyllaba aut brevior, aut longior. Nec verò multitudo pedes novit, nec numeros tenet, nec illud quod offendit, aut cur, aut in quo offendit intelligit: & tamen omnium longitudinum, & brevitatum

tum in sonis, sicut acutarũ graviũq; vocũ judiciũ, ipsa natura in auribus nostris collocavit: Hæc ille. Hodie ne docti quidem, & qui omnem ætatem in litteris consumpserunt, A, longum à brevi, sono possunt distinguere: eodem enim modo Malum, & arborem & hominem, sonant. Quis vel peritissimus, Venit, Legit, præsens à præterito Venit, Legit: Fidi, Mori, Duci, verba à nominibus, Fidi, Mori, Duci, hodie pronuntiatione separat? Cùm igitur veram illam germanamque pronuntiandi rationem funditus amiserimus, à poëtis syllabarum peritia nobis necessariò petenda est. Verùm quoniam fieri non potest, ut omnes memoria teneamus, traduntur à Grammaticis præcepta, quibus si frequens optimorum poëtarum lectio, assidua exercitatio ac diligens imitatio accedat, brevi non solùm syllabarum dimensionem assequemur, sed etiam carmina componemus.

Quæ præcepta more veterum, non ligata sed soluta oratione scripsimus, quod plerique omnes etiã hac tempestate faciunt, idq; summo jure. Quid enim attinet præcepta carminibus involuta pueris ediscenda proponere? Nonné multò faciliùs percipient, si verbi causa, dicas. Vocalis ante vocalem brevis est, vt meus, tuus: Diphthongus longa est, vt præmium: quam si vno altero versu hæc eadem involvas & obscures: quod necesse sit totidem aut etiam pluribus verbis explicare. Et (quod deterius est) cùm multum diuq; suda-

*sudaveris, vix, ut sæpè fit, intelligunt, quid dixe-
ris. Sed hæc hactenus.*

*Verrius Flaccus, ut Velleius Longus docet, exi-
stimavit eadem esse apud nos V, litteram. quæ a-
pud Græcos, Y, nam illi κύμινον, nos Cuminum:
illi κυπαρίσσον, nos Cupressum: illi κυβερνήτην,
μῦς, nos gubernatorem dicimus. Idem probat ex
Græcis nominibus quæ in eus exeunt, ut Theseus,
Peleus, & similibus. Alia multa sunt, quibus eti-
am apertius Verrij sententia confirmatur, ut
μῦς, mus, σῦς, sus.*

*Veteres ita diphthongos pronuntiabant, ut
utraque vocalis perciperetur, quod hodie in dua-
bus Au, & Eu, tantùm experimur: nam in cæteris
ferè una tantùm auditur. Diphthongum, Æ, va-
riè scribebant antiqui: ut Quintilianus ait, lib: 1.
cap 7. Quidam more Græcorum per A, & I, sem-
per scribebant: quidam singulariter tantùm, cùm
in Genitivum vel Dativum incidissent: unde Pi-
ctai vestis, & Aquai, & Aulai: Virgilius aman-
tißimus vetustatis, versibus inservit. Plurali nu-
mero A, & E, utebantur, ut hi Syllae, hi Galbae.
Diphthongo Ei, diu usi sunt Romani: quibus locis
ea usi fuerint, docet P. Nigidius apud Gelliũ lib:
13. c 24. Si hujus, inquit, amici vel huius magni
scribas, unum I, facito extremum, sin verò hi
magnei, hi amicei casu multitudinis rectorum an-
te I, scribendum erit E atque id ipsum facies in*

similibus. Lege Quintilianum de eadem re lib: 1. cap: 7. Diomedes lib: 2. vbi diphthongos enumeravit: Ex his, inquit, Ei, cùm apud veteres frequentaretur, vsu posteritatis explosa est. Sunt qui accusativos tertiæ declinationis in Is, exeuntes, per hanc diphthongum scribant, vt Omneis, treis, vrbeis, qua de re nulla quod sciam, fit mentio apud veteres. Certè Diomedes per I, docet scribendos esse l. 1. Nomina, inquit, quæ ablativo casu, numero singulari I, littera finiuntur. genere masculino & fœminino, sublata I. vltima & addita Es syllaba producta, faciunt nominativum & vocativum plurales, vt ab hoc & ab hac agili, hi & hæ agiles, & ô agiles. Nam accusativus juxta regulam, manente I, littera, debet pronuntiari, vt hos & has agiles, vt est, Omnis homines: Idem sentit Donatus in libro de Octo partib. 2. Edit. Idem Priscianus lib: 7. citatq; eundem Sallustiū: Omnis homines, qui sese student &c. Quod etiam Probus Valer: apud Gellium lib. 13 c. 19. his verbis significat, in primo Georgicωn, quem ego librum manu ipsius collectum legi, Urbis per I, litteram scripsit. Sic Cornelius Fronto in Differ: Tris & Tres. Tris, in accusativo casu, Tres in nominativo & vocativo. Varro l. de Analog In accusandi casu hos montes, fontes: & hos montis, fontis; Itaq; hujus diphthongi vsus pertenuis est apud Latinos. YI, rarò reperitur, idque in Græcis vocabulis. Nigidius apud Gellium lib: 19. cap: 14. Principes vocales nomi-

nat,

nae, quas Grammatici præpositivas dicunt: Subditas, quas iidem Subjunctivas: quæ praeeunt & subeunt, quas præpositivas simul, & subjunctivas vocant.

In Rudimentis ostendimus, octo tantùm esse mutas, solus enim Priscianus, vt ibidem diximus, contra veterum omnium sententiam, F, inter mutas numeravit, quæ quamvis semivocalis sit, tamen cùm ei liquida L, & R, subjiciuntur, praecedentem vocalem communem faciunt in Carmine, quemadmodum cùm mutas ipsas sequuntur. Semivocalibus adjunxeram 2. Græcos secuti, & Diomedem lib: 2. Semivocales, inquit, sunt septem, sed adjecta 2. fiunt octo. X, & Z, littera sunt composita, vnde publices dicuntur: illa ex C, vel G, & S, constat, vt Dux, ex C, & S, constant, quod ex genitivo Ducis, qui per C, scribitur, intelligimus. Rex, G, & S, valet, nam Regis per G, scribitur. Z, vt Græci Grammatici docent, ex S, & D, constat: Diomedes lib: 2 ait, veteres duabus SS, pro hac vsos fuisse, vt Messentius, Pitisso. Priscianus lib: 1. ait Massa, patrisso, pitisso dicta esse, pro μάζα, πατρίζω, πιτίζω, Maza, patrizo, pitizo, σ litteram, ἄσημον, vocant, hoc est sine signo sine nota, immunem. De eadem sic scribit Diomedes eodem libro, & S, littera inquit, sua cujusdam potestatis est, apud Græcos μοναδικον, appellatur, quæ in metro plerumque vim consonantis amittit. Veteres, I, litteram inter duas

vocales postmm geminabant: scribebant enim Maïjus, Peijus. Eijus, Pompeijus, & genitivum Pompeij, ubi triplex I, cernitur: quam scribendi rationem probasse Cæsarem, docet Victor apud Prisciannum lib. 10. Cic. Aïjo, Maïjam solebat scribere. Vide Quintilianum l. 1. c. 4. I, & V, vocalibus præposita, consonantes fiunt: quod Nigidius apud Gellium lib: 19. cap: 14. docet. A, & O, inquit, semper principes sunt: I, & V, semper subdita: E, subit & præit: in Euripo præit: subit in Æmilio. Si quis putat praire V, in his verbis Valerius, Venonius, Volusius: aut in his I, Jampridem, Jecur, Jocum, Jucundum, errabit: quòd hæ litteræ cùm praeunt, nec vocales quidem sunt: Hæc ille. Latini carent nominibus, quibus I, & V, appellent, cùm fiunt consonantes. Veteres cùm I. & V, simpliciter nominabant, vocales intelligebant: ideò Nigidius ait, V, & I, non præire in verbis. Valerius, Jampridem &c. Hebræi I, consonantem Jod vocant, V, verò, Vau.

Æoles litteram habent, quæ sono omnino congruit cum V. consonante, figura verò cum F, littera majuscula, quæ à forma appellata est Digamma: constat enim gemino Gamma: à sono verò teste Varrone & Didymo apud Priscianum lib. 1. Vau dicta est. Nec mirum, cùm nomina Græcarum litterarum ab Hebræis sint profecta: hi enim Aleph, illi Alepha: hi Beth, illi Beta: hi Jod, illi Jota, utriq; Tau: hi Vau: Æoles etiam Vau. Claudius

dius Cæsar Digamma Æolico pro V, consonante, vsus est, quod eo imperante etiam à Romanis receptum fuit, vt illi morem gererent. Itaque Dæ Fus, cer Fus, ser Fus, pro Davus. cervus, servus, in ejus gratiam scribebant; cujus meminit Quintilianus lib: 1. c. 7: Nostri, inquit, præceptores cervom, servomqúe, v, & o, litteris scripserunt, &c. Nec inutiliter Claudius Æolicam illam ad hos vsus F, litteram, adjecerat. Et lib 12. cap: 10. Æolicæ quoque litteræ: qua servum, cervumqúe dicimus, etiamsi forma à nobis repudiata est, vis tamen nos ipsa persequitor. Suetonius in Claudio cap: 41. Tacit: lib. 11. docent, Claudium Cæsarem tres litteras veterum numero addidisse, easqúe in vsu fuisse quamdiu imperavit: neuter tamen quæ aut qua forma fuerint, scriptum reliquit. Suspicor alteram ex his quas ignoramus, I, consonanti respondisse. Diomedes lib 2. etiam Digamma Æolici meminit, vbi de V, consonante loquitur: Huic, inquit, Digamma adscribi solet, vt quum sibi ipsa præponitur, vt se Fus, Fulgus. Nam litteram geminari in vna syllaba posse, plurimi negant Idem tradit Donatus, Edit. 2.

Jod quum vocalibus Hebræos præponitur, easqúe ferit, consonans est, vt apud Latinos. Apud Hebræos, inquam, quia quæ ad Græcos transierunt, atque litteris Græcis scribuntur, vocalem habent, vt in Elias, Jeremias, Zacharias videre licet; neque enim hæ positiones Hebrææ sunt: ne-

que I, apud ipsos vocali est, sed consonans. Olim antequam inventa essent puncta (sic enim Hebraei decem vocales, quinque longas, totidem breves appellant) etiam vocalis officio fungebantur. Ut in Michaël, Michol, alijsque plurimis nominibus. Hodiè ab Hebraeis, cùm vocalem non excitat, eamque ferit, quiescens seu otiosa dicitur. Itaque consonans simpliciter vocatur, ut caetera omnes, quae Alphabeto continentur. Sed haec missa faciamus, ac potiùs ad nostros veniamus. Judaea, Judaeus: Judaicus apud Latinos semper primam habent consonantem, quae littera eadem prorsus est in Jesus, *Jacobus, Joannes, Joseph, Judas, alijsque id genus.* Luc: lib: 2.

& dedimus sacris
Incerti Judaea Dei, milesque Sophena.

Horat. 1. Ser. Satyr. 5 *--credat Iudaeus apella.*

Iuvenal: Satyr. 6.

Qualiacunque voles Judaei somnia vendunt.

Idem Satyr: 14.

Judaicum ediscunt & servant ac metuunt jus.

Claudianus Graecorum more dixit.

Nè laceres versus Dux Jacobe meos. Antiquis tamen poëtis major habenda est fides.

Syllabae partim breves, partim longae, partim communes.

SYllabae, quas temporibus metimur,

aut ſunt breues, aut longæ, aut communes. Tempus, eſt ſpacium intervallumque, quo ſyllaba pronuntiatur. Syllaba brevis ex vno tempore atque ſpatio conſtat, Ad, Sed.

Longa, ex duobus, vt Ah, En.

Communis eſt, quæ in verſu tum brevis tum longa eſſe poteſt : Quales ſunt priores in Atlas, Cyclops : mediæ, in Tenebræ, Latebræ. Pharetra.

Nulla vocalis apud Latinos perpetuò brevis aut longa eſt. Apud Græcos ε & ο Epſylon, & omicron, quæ e, & o, breve valent, perpetuò ſunt breves: vt Origines Timotheus, Herodotus, Macedones.

H, & ω, Eta, & Omega, quæ e, & o, longum valent, ſemper ſunt longæ, vt Eremus, Idolum.

Veteres, vt Quintilianus docet l. 1 c. 7 vſq; ad Accium & vltra; porrectas ſyllabas geminis vocalibus ſcripſerunt Itaq; Malus hom: ſimplici A: Maalus, arbor, gemine, olim ſcribebatur Venit, præſens, vno E: Veenit præteritum, duobus; atq; cætera eodem modo. Vocales apud Latinos omnes ſunt ancipites, nulla enim eſt quæ in diverſis

diverſis dictionibus non fit aut brevis, aut longa: ε, & ο, etiam apud veteres Græcos, fuerunt ancipites, vt apud nos E, & L. Verùm poſteaquam vocales η, & ω, inventæ ſunt, deinceps breves tantùm fuerunt. Vide Priſcianum lib: 1.

Eta, appellavimus ipſam vocalem longam more veterúm, quæ, Ita, nunc dicitur: quæ ſi Ita appellanda eſt, nullum erit, E, longum apud Græcos, ſed breve tantùm: quod fieri non poteſt: aut certè anceps erit, quemadmodum fuit, antequam η, inventum eſſet. Præter multa alia argumenta, quibus viri docti planum faciunt, Eta non Ita, vocandum eſſe hanc vocalem; illud etiam maximo indicio eſt, quod Hebrææ voces, quæ per E, longum apud ipſos Hebræos ſcribuntur, ſalvæ & integræ græcis litteris cõſervatæ ſunt, cujuſmodi ſunt, Ἀμὴν, Ἐμμανουὴλ, Ἰωσὴφ, Ἰσραὴλ, Γαβριὴλ: *Quod ſi quis Amin, Emmanuil, Joſiph, Iſrail, Gabrijl, pronuntiet, nihil minùs quàm Hebraicè loquetur. Et Beth, ſecundum elementum Hebræorum, ſæpè in Threnis Jeremiæ* Βηθ, *græcè ſcribetur: quod ſi Bith, te audierit Hebræus pronuntiantem, riſu corruet. Beth itaque ſonandum eſt, vnde ipſi Græci ſuum habent Beta: quo nomine à Martiale lib: 5. dicitur.*

Diſcas licebit Beta me rogaturum.

H, & ω, non ſemper manent longæ, cùm ad nos tranſeunt: πατήρ, μητήρ, ἕκτωρ, νέστωρ, *pater, ma-*

ter, mater, Hector, & Nestor: E, & O, litteras habent breves.

Virgil: Æneid. 1. *At pater omnipotens speluncis abdidit atris.*

Ovid. Metam. 12. *Inferias dederat cum fratribus Hector inanes.*

PRÆCEPTA UNIVERSA, De syllabarum brevitate ac longitudine.

Primum, de vocali ante vocalem.

VOcalis ante vocalem in Latinis dictionibus brevis est, vt Puer, fuit, ruit.

Virgilius.

Disce puer virtutem ex me, verumque laborem. Æneid. 12.

Idem.

Lucus in vrbe fuit media lætissima vmbra. Æneid. 1.

Idem.

Vrbs antiqua ruit multos dominata per annos. Æneid. 2.

Se legimus ex Virgilio potissimùm carmina, quibus vnda ac frigida præcepta vestiremus, simul, vt eorum aures, qui ad Poëticam aspirarent elegantioribus numeris imbuerentur, non vt in singulis explicandis immorarentur præceptores: satis enim est si auditores intelligant id quod ad

rem

vem facit, hoc est, quæ syllaba breuis, quave longa sit in carmine, cujus de causa citatur Poëta. Quod si quis adeò aversus est à Musis, vt hæc ipsi vel super vacanea, vel longiora esse videantur, præceptorum jejunitate ac famè sic contentus.

EXCEPTIO I.

FIO, I, habet longum, nisi sequatur R, vt Fiebam fiam.

Satyr. 1. *Juvenal.* Fient ista palum, cupient & in acta referri.

Sin R, sequatur, breue est, vt Fierem fieri, confieri.

Virg. -- nunc qua ratione quod instat

Æneid. 4. Confieri possit paucis, aduerte, docebo.

EXCEPTIO II.

INterrogandi ac dandi casus quintæ declinationis E, ante I, producunt, vt Diei, speciei, Præter Rei, spei, fidei.

Horat: Ventum erat ad Vestæ, quarta jam parte diei

Satyr. 9. Præterita &c.

EXCEPTIO III.

GEnitivus in ius, habet I, longum in soluta oratione, in carmine tum breve, tum longum, vt Vnius illius,

Præter

Præter Alterius, quod vbiq; habet brevi, alius verò longum.

Vnius obnoxam & furias Aiacis Oilei. Æneid 1.

Horatius

Nullius addictus iurare in verba magistri. Epist. 1.

EXCEPTIO. IV

OHe priorem habet communem.

Martial.

Ohe jam satis est, ohe libelle. Lib. 4

Cai, Pompei, Vultei, & si qui sunt, similes vocandi casus, penultimam habent longam.

Martialis.

Quod peto da Cai, non peto consilium. Lib. 4.

Ovidius.

Accipe Pompei deductum carmen ab illo. De pon
Debitor est vitæ, qui tibi, Sexte suæ. to 4.

Præceptum hoc de vocalibus, quæ sunt in eadem dictione, accipiendum est: nam de ijs quæ in diversis sunt, postea agendum est. Cajus, Pompeius, Vult ejus in recto per I, consonantem scribuntur, quæ interdum à Poëtis in vocalem mutatur. Mart. lib 5.

Post Caiumq; Luciumq; consedit. Scazon est. Idem lib. 9. Pervigil in plumis Caius ecce iacet. Vtrobiq; A longum est, quod obiter nombis. Eadem

dem licentia vtuntur ijdem Poëtæ, cum in Vocandi casu I, consonantem in vocalem vertunt. Siquidem nomina, Ius syllaba finita, in Vocativo, V, abijciunt, Antonius, ó Antoni, sic Cajus, Pompeius, ó Cai, Pompei: hoc idem Priscianus lib 7. docet, atq; I, consonantem esse, Horatij testimonio Epistola 1. probat.

Durus, ait, Vultei nimis attentusq; videris.

Apud priscos V, ante I, à verbis in vo, in præteritis producebatur.

Ennius in 2. annuit sese mecum decernere ferre.

Vide Priscianum lib: 10. Hinc facile intelligitur quod Varro libro de Analog. ait. Quidam, inquit, reprehendunt, quòd Pluit & Luit, dicamus in præterito & præsenti tempore, cum Analogiæ, sui cujusq; temporis verba debeant discriminare. Falluntur: nam est ac putant aliter quod in præteritis, V, dicimus longum, Luit, Pluit: in præsenti breve, Pluit, Luit.

APPENDIX.

AEr, chorea, platea, Cytherea, elegia, Darius: & alia huius generis, quæ vocalem ante vocalem longam habent, Græca sunt.

Ovidius.

Meta. 1 *Terra feras cepit, volucres agitabilis aer.*

Idem.

Sæpe

Sæpe sub hac Dryades festas duxere choreas. Ibidem.

Virgilius.

Parce metu Cytherea, manent immota tuorum Æneid. 1.
Fata tibi.

Chorea, Platea, interdum à Poetis corripuntur.

Virgilius.

Pars pedibus plaudunt choreas, & carmina dicunt. Libro 6.

Horatius.

Puræ sunt plateæ, nihil vt meditantibus obstet. Epist. 1.

Nonnunquam soluta Diphthongo, in e longum mutatur, vt Cytrea, Cythereia, Elegæa, Elegeia.

Ovidius.

Exigit indicij, memorem Cythereia pœnam. Meta: 4.

Idem.

Flebilis indignos elegeia solve capillos. Eclog: 3.

APPENDIX II.

IDea, Andreas, Sophia, Philosophia, Symphonia, etymologia, ortographia, & alia quàm plurima, vocalem ante vocalem corripiunt: licet eadem nomina, acuta penultima, multi viri docti more Græcorum pronuntient.

Horatius.

Vt Grajas inter mensas symphonia discors,

Qui seriò vult Græcarum dictionem syllabas cognoscere, Græcas literas discat. Videndum enim est, quæ ad nos transeunt verba, quomodo apud ipsos scribantur. Nam quæ apud eos per diphthongum ει, scribuntur, apud nos modo per I, longum, vt νεῖλος, Nilus: sic Nicomedia, Alexandria, Darius, Basilius, Bravium, Samaria, Antiochia, latria, idolatria, Politia, Litania, Iphigenia: Modò per E longum, vt chorea, platea, Medea, Cythera, Laodicea, Achilleus, Spondeus, Choreus, &c. χορεῖα, πλατεῖα, ex quibus Poëtæ interdum I, literam abijciunt, vt maneat E, breve. Priscianus lib: primo, vbi de ει diphthongo agit, docet Poëtas aliquando more Dorico I, abijcere, inde Virgilium lib: primo Æneid. tela Typoea penultima brevi dixiße, quamvis apud Græcos nomen ipsum adjectivum per diphthongum ει, scribatur.

Nate patris summi, qui tela Typhoea temnis.

Interdum, in E breve mutatur, vt ἰδέα, idea, sic Dorothea, Dorotheus, Andreas. Quæ per Iota apud Græcos scribuntur, ferè ipsum corripiunt, vt Sophia, Theologia, Ionia, Tragœdia, Vrania, Zacharias, Elias, Isaias, & alia eiusdem generis

quo,

quorum plurima efferuntur à Græcis acutæ penultima, vt Idea, Andreas, Maria, Zacharias, Elias, Philosophia, Theologia: quo pacto audias etiam viros doctos pronuntiantes, non quod ignorent penultimam esse brevem, sed intelligant, hæc etiam Græco tenore enuntiari. Qui accentum à quantitate syllabarum fortasse non distinguunt, cum penultimam audierint acutam continuò eandem longam esse putant, quod quidem in Latino sermone verum est, non Græco siquidem Græci penultimam brevem sæpe numero accuunt. Sed quid inter accentum & syllabarum dimensionem intersit, suo loco dicemus.

Pręceptum II.

DE DIPHTHONGIS,

DIphthongus longa est tam in Græcis quam in Latinis, dictionibus, vt Æneas, Melibœus, præmium, laus.

Virgilius.

Miratur molem Æneas magalia quondam. Æneid 1.

Idem.

O Melibœe, Deus nobis hæc otia fecit. Eclog. 1.

Idem.

En primus: sunt hic etiam sua præmia laudi. Æneid. 1.

EXCEPTIO.

PRæpositio Præ, composita, cum vo-

calem præcedit, brevis est, vt præuro, præustus.

Virgilius.

Æneid. 7. *Stipitibus duris agitur, sudibusue præustis.*

Diphthongum hic in eadem dictione accipimus, nam si vltima præcedentis dictionis fuerit Diphthongus & prima sequentis, vocalis ad aliud præceptum spectat. Apud ipsos Græcos etiam in eadem dictione interdum corripitur diphthongus obsequentem vocalem. At indictionibus, quibus Latini vtuntur, semper producitur, etiamsi sequatur vocalis, vt Æolus, Æacus, &c. Illud Ovidij Trist. 3 eleg: 12. si tamen locus corruptus non est, singulare est.

Frigora jam Zephyri minunt, annoq; peracto,
Longior antiquis visa Mæotis hyems.

Nam eodem nomine prima longa utitur Luca. l. 3.
Quáq; fretum terrens Mæotidas egerat undas.

Et Virgilius 9. Æneid.

Responsis horrent divum, & Mæotica tellus, &c.

Præpositio Præ, nonnunquam producitur sequente vocali. Stat. Theb. 6.

Tunc verò Oeclides, quanquam iam certa sequenti.
Præmia, cum vacuus domino præiret Arion.
Ardet adhuc cupiens vel inanem vincere currem.

Præ-

Præceptum III.
DE POSITIONE.

VOcalis ante duas consonantes, vel vnam duplicem ejusdem dictionis longa est Positione, vt Terra, Araxes, gaza, maiora, Troia.

Virgilius.

Terra procul vastis colitur Mavortia campis. Æneid. 3.

Lucanius.

Sub juga jam Seres, iam barbarus isset Araxes. Lib. 1.

Virgilius.

Arma virum, tabulæque & Troia gaza per undas. Æneid. 1.

Idem.

Sicelides Musæ pauló maiora canamus. Eclog. 4.

Idem.

Hostis habet muros, ruit alto à culmine Troja. Æneid. 2.

APPENDIX I.

SI altera Consonans fuerit in fine præcedentis dictionis, altera in principio sequentis, vocalis nihilominus longa erit, vt At pius, A, longum est Positione duarum consonantium, t, & p, quamvis sit in diversis dictionibus.

Virgilius

Æneid. 1. At pius æneas per noctem plurima volvens.

Vocalis longa, aut natura aut positione: Natura, cùm ipsa per se suapte natura producitur nec consonantium eget adminiculo, vt Ah, Heu, En. Positione, quæ cùm suapte natura brevis sit, consonantium vicinitate ac beneficio producitur, vt E, in terra, vicinitate ac beneficio, R, litteræ gemminatæ producta est, cùm à Tero dicta sit, quod verbum priorem habet brevem. Quot modis dicatur syllaba natura longa, docet Probus Inst. Art. Diomedes l. 2. Ubi etiam inuenies certa verba, quæ veteres Grammatici vsurpabant: qualia sunt Constat natura, Constat diphthongo, &c. Positione verò fit vocalis longa, vt Probo placet, decem modis: vt Diomedi, sex; idem verè Donatus sensit Edit. 1. Octo tamen modos Probi, & sex Diomedis ad duos revocavimus, neque enim opus est hæc tam minutè concedere. Positione vocabulo etiam Quintilianus vtitur l. 1. c. 5. Evenit, inquit. vt metri quoque conditio mutet accentum, vt pecudes pictæq; volucres. Nam volucres media acuta legam, quia etsi natum brevis, tamen positione longa est. ne faciat jambum, quem non recipit Heroicus. Hæc ille. Si ad normam veritatis & veterum Grammaticorum velimus loqui, hoc præceptum sic tradendum est, Vocalis brevis ante duas consonantes, &c. Nam syllabæ si naturaliter, vt Probus inquit, producantur, po-

siti-

sitionem superfluam habebunt. Illic enim, vt idem ait, quærenda est positio, ubi longitudo naturæ defecerit. Nam quemadmodum vocales naturæ deserviunt, ita positioni consonantes. Prætermisimus tamen vocem (Brevis) ne turbarentur tyrones. Quotus enim quisque, vel mediocriter in re metrica versatus, intelligit habeantne, verbi causa Terra, Axis, Geza, major, & aliæ penè infinitæ priores natura longas, an positione? Romanis pueris certè ad facilimum fuit, quippe qui ipsius linguæ munere ac beneficio, essentne vocales longæ natura, an positione, certè quodam sono nobis incognito optimè intelligebant.

Troja in tertio versu nomen est adjectivum, Trojus, a, um, trium syllabarum, neque ad rem facit: in quinto verò substantivum est, & dissyllabum, cujus prior, beneficio I. consonantis, inter duas voles producitur. Dicet fortasse aliquis Nonne, I. apud Græcos semper est vocalis? qui igitur fieri potest, vt Troja sit dissyllabum? Hunc eodem solvit Priscin. lib. 1. Diphthongus, inquit, æ quando à Poëtis per diæresim profertur, secundum Græcos per a, & j, scribitur, vt Aliæ, pictai pro aulæ, pictæ, in græcis verè nominibus, quoties hujuscemodi apud nos fit diæresis penultimæ syllabæ, I, pro dupluci consonante accipitur, vt Maju pro μαῖω, Aiax pro αἴας, Troja pro τροία, Hæc ille. Ego idem puto dicendum in καλλιόπεια, Calliopeia ~~ἠιόπεια~~ *itaque, I, in Maja, Ajax, Troja, & si-*

 mi-

similibus pars est diphthongi Græcæ dissolutæ, non vocalis per se.

APPENDIX II.

SI vtraque consonans, duplex fuerit in principio sequentis dictionis, ferè nihil præcedentem vocalem, brevem, juvabit.

Ovid. -- *sedebat.*

Meta: 6. *In solio Phœbus claris lucente smaragdis.*

Virgilius.

Æneid. 6. *Phœbe grave; Troia semper miserate labores.*

Idem.

Æneid. 3. *Iam medio apparet fluctu nemorosa Zacynthos.*

Lucanus.

Lib: 2. *Tales Fama canit tumidum super æquora Xerxem construxisse vias.*

Lucente, Phœbe, nemorosa, æquora, vltimas habent breves, licet duæ consonantes, aut vna duplex fit in principio sequentium dictionum.

Sunt prope innumera testimonia, quibus hæc appendix confirmari possit.

Virgil. Æn. 2. -- *gelidusq; per ima cucurrit Ossa tremor.* Mart. lib. 5. -- *nec illi Terra gravis fueris, non fuit ille tibi.*

Luca.

Lucanus lib. 1.

Roma capi facilis, sed Cæsar in omnia præceps.

Ibidem.

Exigit ad sævos famularum brachia planctus.

Ibidem.

-- truncos laceravit Fimbria Crassos.

Virgil. 2. Æneid

Squallentem barbam, & concretos sanguine crines.

Idem 6.

-- gelidus Teucreis per dura cucurrit
Ossa tremor.

Diomedes libro 2. vbi de septem modis syllabarum communium agit, quæ huius sunt generis vocales aut communes esse, sed nullo testimonio id confirmat, quod huic appendici adversetur. Nam quæ à Grammaticis afferri solent, casum aut syllabæ communi excusantur, cuiusmodi sunt hæc quæ subijciam.

Iuvenalis Satyr 8.

Occulta spolia, & plures de pace triumphos.

Silius 9.

Immane stridens agitur, crebroq; coacta
Vulnera bellatrix. &c.

Martial. lib. 10.

Et digna speculo fiat imago tua.

Lucanus lib 5.

Aut pretio quippe stimulo, fluctuq; furoris.

Sunt & alia quæ aut eadem ratione excusantur, aut certe quia monosyllaba sunt: vt enim mono-

syllaba τὲ, μὲν, γὰρ, interdum apud Homerum producuntur, sic apud Latinos, Quæ Coniunctio.

Virgil Georg 1.

Lappæq; tribuliq; interq; nitentia culta, &c.

Idem 2.

Tribulaq; Traheaq; & iniquo pondere rastri.

Idem 4.

Drimoq; Xantoq; Ligiaq; Philodolemq;.

Idem Eclog. 4.

Terrasq; tractúsq; maris, cælúmq; profundum.
Et ne putas beneficio consonantium productam esse, audi eundem Poëtam.

Eneid: 3.

Liminaq; laruśq; dei, totusq; moueri, &c.

Idem. 12.

Choleraq; Sibariumq;, Daretaq;. Thersilochusq;.
Terentianus præcipit, vocalem brevem præcedentem, longam fieri positione, si in principio sequentis fuerint duæ consonantes, quarum prior sit s, posterior muta: contra quem tamen faciunt hæc testimonia. Virg: lib: 11.

Spem, si quam accitis Ætolum habuistis in armis,
Ponite, spes sibi quisq;: Sed hæc angusta, videtis.

Horat 1. Serm. Satyr. 5.

Linquimus, insani ridentes præmia scribæ.

Idem Satyr. 3.

Ignoscent, si quid peccavero stultus, amici.
Alia praterea sunt, quæ ne longior sim, omitto.
Duo sunt, quæ cum Terentiano facere videntur.

neq;

neq; alia facile invenias: alterum Virg. l. 9. Æn.

Ferte citi ferrum, date tela, scandite muros.

Alterum Mart. lib. 5. in Marcum Antonium.

Quid gladium demens Romana stringis in ora?

Hæc enim cæsura excusari minimè possunt, nisi forte quis dixerit spondaicum esse cæsuram. Cæterum, vt paulò ante diximus, aut communi syllaba, aut cæsura, (de quibus sunt loco defenduntur.

EXCEPTIO I.
De Liquescentibus.

VOcalis brevis, ante mutam & liquidam ejusdem dictionis, in carmine communis: ac in soluta oratione perpetuo corripitur, vt volucris, Cyclops,

Ovidius.

Et primò similis volucri, mox vera volucris, Meta; 13.

Virgilius.

Ignariq; viæ Cyclopum allabimur oris. Æneid. 3.

Idem.

-- *Vastosque ab rupe Cyclopas prospicio.* Ibidem.

Hæc est prima exceptio tertij præcepti. Nam etiam si duæ consonantes vim habeant producendi vocalem brevem, tamen si prior fuerit muta, & posterior liquida, in solum quidem oratione, liquida semper vim consonantis amittit: quamvis

in carmine interdum eam retineat; alioquin non produceret vocalem. Si tamen præcedens vocalis fuerit longa natura, qualem habent multa nomina, quæ à Supinis penultima producta fiunt, vt lavacrum, ambulacrum, involucrum, volutabrum, nunquam corripitur. Ex recto, sæpe etiam cognoscitur vocalis, sitne longa natura an brevis in obliquis? sic patrem, agrum, caprum judicamus habere priores breves naturâ, quia pater, ager, capere easdem corripiunt. Matrem contra fratrem, ob eam rem longas, quia rectus easdem habet longas.

APPENDIX I.

VOcalis E, ante E, & liquidas, frequentissimè corripitur, vt Reflecto, refluo, reflagito, refringo, refræno.

Virgilius.

Æneid 1. *Nec prius amißam respexi, animumque reflexi.*

Ovidius.

Meta: 5. *Inque caput crescit, longosque reflectitur ungues.*

Idem.

In Epist. *Illa refrænat aquas, obliquaque flumina sistit.*

Sermo: 1. Horat. -- *postquam discordia terra,*

Satyr. 4. *Belliferatos postes, portasque refregit.*

Inter-

Interdum etiam producitur: vt Reflore, apud Silium.

Celsus seu prima reflorescente juventa Ibat consul ovans. Lib. 15.

APPENDIX II.

ABbluo, obruo, sublevo, adnitor, & cætera ex ijsdem Præpositionibus composita, nunquam primam corripiunt: necesse est enim, vt muta & liquida ad sequentem vocalem spectent, vt Tenebræ, latebræ funebris, lugubrîs. In Abluo & cæteris, muta ad præcedentem vocalem pertinent.

Vt vocalis ante mutam & liquidam corripiatur, opus est muta simul & liquida ad sequentem vocalem pertineat, alioquin corripi non potest. Consonantes Præpositionum Ab, Ad, Ob, Sub, cum præcedente vocali junguntur. Vide Priscianum libro primo.

APPENDIX III.

M, & N, rarò liquescunt, idq; in Græcis dictionibus duntaxat, vt Tecmessa, Cygnus, Terapnæ, Ichneumon.

Silius

Silius.

Lib. 8. *Ecce inter primos Terapnæo à sanguine Clausi,*

Martialis,

Lib, 7. *Delectat Marium si perniciosius Ichneumon.*

Nullum quod sciam est apud Latinos verbum, in quo M. aut N liquescat: Illud Ovid. Metamorph. 8. Debuit illius misereri, ignoscere, nobis: quo quidam docent. in verbo ignoscere, N. liquescere, depravatè legitur; siquidem in correctis libris, Et, expuncta est.

Debuit illius misereri . ignoscere nobis.

Itaque M. & N. in Græcis tantum verbis liquescunt. Horat. lib. 2. carm od. 4.

Movit Ajacem Talamone natum,

Forma captivæ dominum Tecmessa.

Ibidem lib. 4. od. 3. --mutis quoque piscibus

Donatura Cygni, si libeat, sonum.

Est Asclepiadum carmen. Non facile plura hujus generis reperias apud Latinos. Progne, quod quidam addunt, incertum est; varia est enim lectio apud Ovid lib: 6. Metaph. Ad mandata Prognes. & agit sua vota sub illa; in correctis codicibus sic legitur.

Mandata ad Prongnes & agit sua voce sub illa, N etiam post M. apud Græcos liquescit: unde multi in Polymneia arbitrantur N, vim consonantis amittere. Ovid, Fast. 5.

Dissen-

Dissensere Deæ, quarum Polymneia cæpit.
Prima: silent aliæ, dictaq; mente notant.

Libri tamen etiam correcti Polyhymnia habent, ut ratio nominis postulat, dicitur enim, ut enarratores Hesiodi docent, ὀρπολλοὺς, ὑμνοῦσα, quasi multos canens & celebrans. Neque si Hesiodum in catalogo Musarum audiamus, Nomen hoc per diphthongum ει, scribitur, sed per i, iota.

τερψιχόρητ', ἐρατῶτε, πολυμνιατ', οὐρανίητι *Quare non est cur diphthongus soluatur, ut fit in Elegeìa, Cythereìa, ut supra diximus, Itaque suspicor* πολυυμνια, *Polyhymnia nomen esse plenum quomodo apud Aristophanem legitur* πολὺμνιος, πολύμνιος *verò Polymnie arbitror esse imminutum: pleno usos fuisse Latinos, imminuto Hesiodum, veri simile est. Fulgentius tamen ait, quintam ex Musis appellari* πολεὶμνειαν, *per* ει, *Illud Sylij, ecce inter primos Teramnae à sanguine clausi: magis ad rem facit: si Teramna cum Stephano scribamus per Min.*

Liquidæ apud Græcos non solùm mutis subjectæ, sed etiam ipsæ per se positæ vocalem brevem faciunt communem, ut in nominibus ἄερ, ἀνήρ μέλος: *quos Persius videtur fuisse imitatus, ut in prologo.*

Cantare credas Pegaseium melos.

Apud eosdem muta, T, post c, & p. interdum li-

quescit

quescit, ut in δάκτυλος, αἰ γόπτιος. Quare mirum non est si D, ejus cognata etiam apud Martialem libro 5. liquescat: Sardonichas, smaragdos, adamantas, jaspidas uno.

Portat in articulo Stella, Severe, meus.

EXCEPTIO II.

I Inter duas vocales in compositis Bijugus, Quadrijugus, simplex consonans est, non duplex: quare merito præcedens vocalis corripiunt.

Virgilius.

Æneid. 10, *Interea biiugis infert se Lucagus albis.*

Idem.

Geor. 1, *Centum quadriiugis agitabo ad flumina currus.*

Veteres, ut suprà diximus, I, inter duas vocales geminabant, Maijor, Maija, aijo, scribentes. Priscianus lib: 1. ait: I, in compositis pro simplici habendam: ut Reijcio; cùm tamen hoc idem verbum sæpißimè primam producat beneficio, I, duplicis. Virgil. 2. Georg.

Reijce, ne maculis infuscet vellera pullis.

Idem 5. Æneid.

- duplicem ex humeris rejecit amictum

Idem libro 11.

Reijciunt parmas, & equos ad mœnia vertunt.

Nam

Nam illud ejusdem Virgilij, quod affert Priscian.
Tityre pascentes à flumine reice, capellas.
Simplici I, scribitur, vt illud Statij, lib. 4. Theb.
Tela manu, reicitq; canus in vulnus hiantes: sic Abiecit, adicit, obicit, subicit, simplici I, pro duplici, Adijcit, obijcit, &c. scribuntur.

Iuvenal. Satyr. 15.

Nunc abicit, sæva dignum veruq; Charybdi,

Martial. lib. 10.

Si quod nostra tuis adicit vexatio rebus.

Lucanus lib. 8.

Cur obicis Magno tumulum, manesq; vagantes.

Idem 7.

Ipsa manu subicit gladios, ac tela ministrat.

Itaque in carmine Virgilij pes proceleumaticus est, reice ca v v v v, Aut E, & I, (vt quidam putant) coalescunt in vnam syllabam longam quasi reice capillas.

Præceptum IV.

DE PRÆTERITIS DISSYLLABIS.

PRæterita disyllaba habent priorem longam, vt Vidi, veni.

Virgilius.

Quos vbi consertos audere in prælia vidi. Æneid.

Idem.

Venit summa dies, & ineluctabile tempus Dardaniæ. Ibidem

EXCEPTIO.

STo, do, ſcindo, fero, rapiunt, bib findo priores.

Lib. 1. Martial.

Dixit, & ardentes avido bibit ore favillas.

Lib. 3. Lucanus.

Aut ſcindit, & medias fecit ſibi littora terras.

Lib. 9. Virgilius.

-- liquefacto tempora plumbo
Diffidit, & multa porrectum extendit arena.

APPENDIX.

COmpoſitum Abſcidi habet penult mam communem.

Lib. 3. Lucanus.

Abſcidit impulſu ventorum adjuta vetuſtas.

Lib. 4. Idem.

Abſcidit noſtræ multum ſors invida laudi.

Lib. 9. Idem.

Jlla comam lævo morienti abſcidit ephebo.

Lib. 3. Martial.

Abſcidit vultus enſis vterq; ſacros.

Quid ſi abſcidi cùm penultimam habet longam non à verbo abſcindo ſed ex præpoſitione Abs & cædo æ, in longum mutata componitur? ut abſcedo ex Abs & cedo, & abſcondo, ex Abs & condo?

Præ

Præceptum V.

DE PRÆTERITIS GEMINANTIBVS PRIMAM SYLLABAM.

CVM prima syllaba præteriti geminatur, eadem & secunda brevis est, nisi obstent duæ consonantes, vt Tetigi, peperi, cecini.

Virgilius.

Tityre te patulæ cecini sub tegmine fagi Georg. 4

EXCEPTIO.

EXcipiuntur cecidi à cædo, pepedi à pedo: in quibus secunda longa est, vt & in ijs, in quibus duæ consonantes sequuntur: vt Cucurri, tetendi.

Iuuenal.

Ebrius ac petulans, qui nullum forte cecidit, Satyr: 3.
Dat pœnas.

Prætermisimus præceptum illud, quod nonnulli tradunt, Præterita syllaba Vi, per V, consonantem finita, penultimam habere longam, vt Vovi, stravi, amavi, petivi. Nam disyllaba ad præceptionem de disyllabis spectant: polysyllaba veró ad incrementum verborum. Quod Priscianus lib. 10. ex Ennio affert.

-- Verósque valentes,
Contudit crudelis hyems.

Prisci-

Priscis relinquendum est, vt enim, Tutudi, simplex utranq; habent brevem, ita composita secundam brevem retinent, vt extudit, retudit, contudit.

Preceptum VI.

DE SVPINIS DISSYLLABIS.

SVpina duarum syllabarum, habent priorem longam, vt Visum, motum.

Virgilius.

Ænei. 6. *Terribiles visu formæ lethumque laborque.*

Idem.

Ænei. 1. *Quos ego: sed motos præstat componere fluctus.*

EXCEPTIO.

A*Treor, atque sero, do, iunge ciere, linoq;*
Ire, ruoque, queo, sibi rapuére priores.

A reor, ratum: sero, satum: à do, datum: à cieo, citum: à lino, litum: ab eo, itum: à ruo, rutum: à queo, quitum: à sino, situm: supina dissyllaba primam corripiunt.

Virgilius.

Æneid. 2. *Nos abijsse rati, & vento petijsse Mycenas.*

Idem.

At non

At non ille, satum pro te mentiris Achilles, Ibidem.
Talis in hoste fuit Priamo. Valerius.
Vulnus & extrema sonuit cita cuspide cassis. Flac: l. 3.
Ovidius, Meta: 2.
Hic situs est Phaëton currus auriga paterni.

APPENDIX I.

CItum, à Cieo secundæ declinationis, priorem brevem habet, vnde Concitus, excitus, penultima brevi.

Virgilius. Lib: 12.
Altior insurgens, & cursu concitus Heros.
Ovid. de Invidia. Meta; 2.
Nec fruitur somno vigilantibus excita curis.

Citum verò à Cio quarti ordinis priorem producit, vnde concitus, excitus, penultima longa.

Lucanus.
Vnde ruunt toto concita pericula mundo. Lib. 5.
Idem.
Rupta quies populis; stratisque excita iuventus. Lib. 1.

APPENDIX II.

RVo, nunc facit ruitum supino, priscis

cis seculis rutum fecit, vnde extant composita, Diturum, erutum, obrutum

Ovidius.

Epist. *Diruta sunt alijs, vni mihi Pergama restant.*

Virgilius

Æneid. 11 *Nec mihi cum Teucris, vllum post eruta bello Pergama.*

APPENDIX III.

STatum videtur priorem habere communem, inde enim, status, us, & status, a, um, priore brevi oriuntur, & composita, quæ per I, efferuntur, ipsum corripiunt, vt præstitum.

Ovidius.

Fast. 4. *Hic stans in cœlo multos permansit in annos.*

Idem.

Fasto: 1. *Musa quid à fastis non stata sacra petis.*

Inde etiam Saturus, constaturus, & quæ per A, efferuntur, eandem producunt.

Lucanius.

Lib. 3. *Tunc tres immenso placuit statura labore.*

Martial.

Lib. 10. *Constatura fuit Megalensis purpura centum.*

Novem sunt supina, quæ priorem corripiunt.

Virgil: 7. Æneid.

Tum satus Anchisa delectos ordine ab omni.

Lucan. 1.

Iusque datum sceleri canimus, populumq́ potentem.

Virgil: 4. Georg.

Ardentes auræ, & paribus lita corpora guttis.

Ovid. Metamor: 1.

Pascebatur humus, sed itum est in viscera terræ.

Quintum, rarum est, cujus brevitas ex Hecyra Terentiana probatur. Composita ex Cieo interdum etiam secundæ sunt Coniugationis, sed multò frequentius quartæ. Liv. ab Vrb: 1. Elatum domo Lucretiæ corpus in forum deferunt, concientq́ miraculo, ut fit, rei novæ, atque dignitate homines.

Plaut: Merc.

Hic facit tranquillitatem, iste omnes fluctus concien.

Rutum fuisse apud priscos in usu, argumento sunt. Ruta Iuris consultorum: sunt enim, ut Ulpianus inquit, quæ eruta sunt: ut arena, certa, & similia. Prisciano videntur Dirutus, erutus, & similia verba esse imminuta, pro plenis Diruitus, eruitus. Statum priorem habet longam, ut idem Priscianus ait lib. 10. Staturus crebro reperitur prima longa.

Lucan: lib. 2.

Hic acies statura ducum, & 6. Et statura redit.

Præceptum VII.
DE SVPINIS POLYSYLLABIS.

SVpina in Tum polysyllaba, præcedente V, habent penultimam longam, vt Solutum, argutũ, indutum, &c.

Virgilius.

Æneis 9. *Lumina rara micant: somno, vinoque soluti. Procubure.*

Item in Tum, à præteritis in Vi, per V, consonantem, vt cupivi, cupitum, petivi, petitum.

Ovidius.

Trist. 4. *Exul eram, requiesque mihi non fama petita est.*

EXCEPTIO.

AGnovi tamen & cognovi, agnitum cognitum, penultimam brevem habent.

Ovidius,

Trist. 4. *Idq; recens præstas, nec longo cognitus vsu.*

Præceptum VIII.

SVpina in Itum, á præteritis in Vi, per

per V, vocalem, habent penultimam breuem, vt Monui, Monitum, Tacui, Tacitum. Virgilius. Æneid. 6.

Discite justitiam moniti, & non temnere Divos. Ibidem.

Idem.

Quis te magne Cato tacitum, aut te Cosse relinquat.

Præceptum IX.

DE DERIVATIS,

DErivata sequuntur naturam eorum, à quibus derivantur, vt legebam, lègam, lege, legito, prima brevi, quia oriuntur â præsenti lego, legis, cujus prior itidem brevis est.

Legeram, legissem, legero, legisse, prima longa, quia à præterito legi nascuntur, cujus prior etiam longa est.

Aratrum, simulacrum, ambulacrum, lavacrum, volutabrum, involucrum, penultima longa: quia à supinis aratum: simulatum, ambulatum, lavatum, volutatum inuolutum deducuntur, quorum penultima similiter longa est.

Reddi-

Redditus, exitus, introitus, penultima correpta, quia supina, vnde fiunt, eandem habent brevem.

EXCEPTIO.

MVLTA quæ suæ originis naturam non sequuntur, vsu asiduaque poëtarum lectione sunt discenda: cuiusmodi sunt Fomes, mobilis, laterna, regula, quæ primam habent longam, cùm verba Foveo, Moveo, Lateo, Rogo, à quibus proficiscuntur eandem corripiant.

Contrà, Lucerna, Arista, Sopor, vadum primam corripiunt, cùm verba Luceo, areo, sopio, vado, à quibus declinantur, eandem producant

Hic putavi testimonijs supersedendum, ne longior essem. Addunt quidam huic precepto (Dummodo eadem consonans maneat) quod de industria prætermisimus, cùm totidem aut plura sint, quæ mutata consonante, nihilominus primigenij quantitatem sequuntur, ut simulacrum, involucrum, &c.

Prçceptum X.

DE COMPOSITIONE.

Compo-

COmposita brevitatem vel longitudinem simplicium sequuntur: In perlego, relego, E, ante G, breuis est, quia in simplici lego, etiam corripitur.

In præterito perlegi, relegi, producitur, quia in simplici legi, itidem longa est.

Attigi, concidi, diffidi, ebibi, rescidi, I, litteram habent breuem, quia in simplicibus eadem vocalis corripitur, Tetigi, cecidi, â cado, &c.

Oblitum, insitum, circumdatum, desitum, penultimam ob eandem causam habent brevem, nam â litum fit oblitum, &c.

APPENDIX.

QVantias simplicium seruatur in compositis, quamuis vocales mutentur, sic concido, excido, incido, occido, recido, â cado, penultimam corripiunt: Eligo, seligo: â lego.

Contra: concido, excido, incido, oc-

occidio recidio, â cædo, eandem producunt: sic Allido, collido, â lædo: Exquiro, requiro; â Quæro: Obedio, obedis, ab audio.

Æneid. 11. Virgilius.

Occidit, occideritque sinas cum nomine Troja.

Satyr. 7. Iuvenal.

Occidit miseros crambe reperita magistros.

Hæc â simplicibus longis orta, corripiuntur, Dejero, peiero, à iuro: Pronuba, innuba, â Nubo, Semisopitus, à sopitus: Maledicus, causidicus, veridicus, fatidicus â dico. Nihilum ex ni & hilum.

Sermo 1. Horatius

Saty. 3. *Stultitia ne erret, nihilum distabit, an ira.*

Connubium à Nubo secundum syllabam habet communem.

Æneid. 3. Virgilius.

Hectoris Andromache Pyrhin' cònnubia servas?

Æneid. 1. Idem.

Connubio jungam stabuli, propriàmque dicabo.

Posuimus plura exempla, ut ex his atque similibus

bus tyrones assuescant in compositis syllabarum quantitatem investigare. Pronubus, & innubus genere virili prætermisimus, quæ non videntur vsitata. Nihilum placet Grammaticis, ex Ni, quod apud veteres, non significabat, & hilum componitur. Festus hilum putat esse, quod grano fabæ adhæret, ex quo nihilum. Nonius, hilum, inquit, breve quiddam significat.

Lucilius lib: 20.

Quodq́; tuas laudes culpes, non proficis hilum.
Ambitus nomen hic etiam excipiendum est, si Prisciano credimus: nam lib: 10. docet, Ambio compositum ex verbo Eo, solùm mutasse E, in I, & more eorum, quæ in io, desinunt, penultimam supinî habere longam, vnde Ambitus participium media longa, Ovid. Metamor. 1.

Jussit & ambitæ circumdare littora terræ.
Ambitus veró nomen, eandem habet brevem, differentiæ causa.

Lucan. lib. 1. *--- lethalisq́; ambitus vrbi.*
Semisopitus, Ovid in Epist.

-- Theseu prensuras semisopita manus.
& alibi apud eundem.
Sopio & sopius primam producunt.

Ovid: Metamor: 7.

Pervigilem superest herbis sopire draconem.

Virgil: Æneid: 1.

Hunc ego sopitum, somno super alta Cythera, &c.

Comi-

Comitium habere antepenultimam longam contra ſimplicis naturam Itum, non poteſt probari ex carmine Silij lib: 8. Cornebat Paulus, namq; huic comitia campus-

Jura atq; arma dabat

Cum non comitiæ, ſed communia habeant libri correcti.

De præpoſitionum compoſitione.

Ab,	Vt	Ambeo,	*Breues ſunt*
Ad,		Adoro,	
Ante,		Antefero,	
Circum,		Circumago,	
In,		Injuro,	
Ob,		Obeo,	
Per,		Pereo,	
Re,		Refero,	
Sub,		Subeo,	
Super,		Superaddo,	

ITem, A, græca præpoſitio, vt Adamas, adytum, atomus

Iuvenal.

Satyr. 7, *Circumagas madidas à tempeſtate cohortes.*

Virgilius.

Tali.

Talia voce refert, ô terq; quaterq; beati. Æneid 1.
Ovidius.
Immolant hunc Briareus facta ex adamante securi. Fastor. 3.
Virgilius.
Talibus ex adyto dictis Cumæa Sibilla. Æneid: 9

EXCEPTIO.

REfert, hoc est, interest, seu necesse est, Re habent longum.

Martialis.
Multum, crede mihi, refert à fronte bibatur, Libro 5.
Qui fluit: an pigro cùm stupet vnde lacu.
Virgilius.
... neque enim numero comprendere refert. Georg 2.

Hîc sunt in memoriam reducendæ superiores præceptiones de Positione, de Vocali ante Vocalem: Rejicio enim, Rejici primam habent longam positione: siquidem, I, inter duas vocales duplex est. Objicio, adjicio, subjicio, primas etiam producunt positione duarum consonantium: nam I, littera quæ priore loco scribitur, consonans est, vt in simplici jacio: quæ verò posteriore, vocalis: quæ ex A simplici facta est. Interdum tamen I, consonans à Poëtis reijcitur servata vocali; quæ de re supra diximus, cùm de compositis Bijugus, Quadrijugus egimus, vbi exempla invenies Poëtæ Rettuli, Repuli, frequenter geminatis consonantibus;

mantibus producunt. Ovid: Meta 13.

-- sed enim quia rettulit Ajax.
Esse Jovis pronepos.

Lucan: lib. 1.

Reppulit à Libycis immensum syrtibus æquor
Repperi varius; Auson. in Epigr.
At quia condiderat postquam non repperit aurum.

Ovid. 3. de Ponto Eleg 1.

Consortes urbis repperit esse suæ. Redduco, non apud Lucanum, sed Lucretium legitur: item Reccido, rellatus, refficio, quem nolim imitari Illud Propertij lib. 4. *Reccidit inq; suos mensa supina pedes: legitur & Decidit. Cohæreo, cohibeo, &c. in quibus Con, præpositio N, litteram amittit obsequentem vocalem, primam corripiunt. In verbo Comedo N, migravit in M. brevi O.* Iuvenal Satyr 3.

Si verò & pater est, comedam, inquit flebile nati Sinciput.

Verbum Cogo, quod coago scribendum fuit, ut coactum ejus supinum, priorem habet longam, quæ ex duabus brevibus O, & A, in unam contractis facta est,

Virgil. Eclog. 3.

Tytire coge pecus: tu post carecta latebas.
Anhelo, Anhelus primam habent brevem, quæ ex Præpositione Am, M, mutata in N, facta sunt.

Virgil. Æneid 5.

Et me sævus equis Oriens afflavit anhelis.

Quo

Quo pacto Con, & Am, afficiantur sequentibus Vocalibus aut Consonantibus, diximus cùm de præteritis verborum egimus. Omitto, operio primas habent breves, quia ex Ob Præpositione composita sunt, sed B, extritum est.

Horatius 1. Epist.

Quod petijt, spernit: repetit quod nuper omisit.

Virgil Æneid. 4.

Nox operit terras, quoties astra ignea surgunt.

Præpositiones longæ.

A E, De, Di, Se, longæ sunt: vt amitto, erumpo, deduco, diripio, separo.

Virgilius.

Amissos, longo socios sermone requirunt. Æneid 1.

Idem.

Deducunt socij naves & littora complent. Æneid. 3.

Idem.

Tergora diripiunt costis, & viscera nudant. Æneid. 1.

EXCEPTIO.

Dirimo & disertus Di, corripiunt.

Virgilius.

Cede Deo, dixitq; & prælia voce diremit. Æneid. 5.

Martialis.

Quod tam grande sophos clamat tibi turba togata. Libro 6.

Non tu Pomponi, cœna diserta tua est.

Nihil hic attinet annumerare, quæ positione, aut diphthongo longæ sunt: vt Abs, Ex, Post, Præ, Trans, amissis duabus consonantibus, nihilominus producitur: vt Trano, traduco, trado.

Virgil. Æneid. *- - illius ergó*
Venimus, & magno Erebi tranavimus amnes.

Martial lib. 1.
Quæ tua traducit manifesta carmina furto.

Idem lib. 12.
Ardua res hæc est, opibus non tradere mores.

De, sequente vocali corripitur, Ut dehisco.

Virgil: 4. Æneid.
Sed mihi vel tellus optem priùs jam dehiscat.

Interdum cum eadem in vnam syllabam coalescit, vt in Deesse, deerat.

Lucanus lib. 2.
Quantum deesse solet Luna, seu plena futura est.

Ovid: 1. Metamor.
Sanctius his animal, mentisq; capatius altæ.
Deerat adhuc, Sed de his in figuris.

Pro, Præpositio.

PRo, præpositio brevis est apud Græcos, vt propontis: longa apud Latinos, vt Proveho.

Ovidius.
De Ponto l. 4. *Misit in has si quos longa propontis aquas.*

Virgilius.

Provehimur portu, terraque urbesque recedunt. Æneid. 3.

EXCEPTIO

Corripe quæ fundus, neptis fugióq; nepósq;
Et fari festus, fateor, fanumq; crearunt.
Huc profugus spectat, cui junge profano, protervus.
Huc proficiscor ades, properate, procella, profectò
Tuq; propago genus: vitis propago recede.

Virgilius.

Tum breviter Dido vultum demissa profatur. Æneid. 1.

Propert.

Magnum iter ad doctas proficisci cogor Athenas. Libro 3.

Lucanus.

Ad Cinnas, Mariosq; venis? sternere profecto. Libro 1.

Idem.

Quam prior affatur Pompeij ignara propago. Libro 6.

Virgilius.

--pressos propaginis arcus. Georg. 4.

APPENDIX.

PRopino, procuro, primam habent communem: profundo, rarissimè eandem producit.

Sunt qui existimant profundus, proneptis, profugio, pronepos, profari, profestus, profiteor, profanus: & cætera latina, quæ hîc numerantur, non è Præpositione Pro, *sed ex Adverbio* Procul *esse composita.*

Persius Satyr. 6. *-- age si mihi nulla.*
Jam reliqua ex amitis, patruelis nulla proneptis.
Nulla manet patrui, &c.

Valerius Flac

Contingat vix deinde mori: si fata profugit.

Ovid. 1. Metamorph.

Et Neptunus avus, pronepos ego Regis aquarum.

Horat. Serm: 2. Satyr. 5.

Qui Veient anum festis potare diebus
Campana solitus trulla, vappamq; profestis.

Ovidius.

Utilitas lateat, quod non profitebere fiet.

Horatius in Art.

Inceptis gravibus plerumq; & magna professis.

Virgil 9 Æneid.

-- procultò procul este profani.

Ovid. lib 3. Eleg.
De more Tibulli.

Scilicet omne sacrum mors importuna profanat.

Idem in Epistol.

Damnaret nati facta proterva pater.

Participium profectus à proficiscor etiam primam corripit.

Virgil. 7. Æneid.

Arca-

Arcades his oris genus à Pallante profectum.

Statius lib. 6.

His ego te conjunx ad debita regna profectus.

Qui primam putant etiam longam esse, dubijs testimonijs id docent. Itaque tutiùs corripitur. Cæterorum exempla trita sunt. Profecturus à proficio, primam producit.

Ovid in Epist.

Non profecturus littora bobus aras.

Prohibeo primam corripit, quia sequitur vocalis.

Virgil Æneid. 3.

Dij prohibete minas, Dij talem avertite casum.

Propago cùm progeniem significat, primam corripit: cùm verò depressam vitem, eandem producit: Propino verbum est Græcum προπίνω: quo tamen Latini crebrò utuntur.

Martialis lib. 12.

Hoc quoq; non nihil est, quod propinabis in istis:

Idem lib. 6.

Nemo propinabit Cæliodore tibi.

Frangendus fuerit si tibi, Flacce, calix.

Ovid. Fastor. 3.

Restt, & his inquit, facito mea tela procures.

Virgil Æneid 6.

Quod superest, læti benè gestis corpora rebus.

Procurate viri.

Idem Æneid. 12.

Vix ea, cùm lacrymas oculis Juturna profudit.

Ovid Metamor. 9.

ō. & lacrymis vultum lavêre profusis.

Cat: in Argon.

Has postquam mœsto profudit pectore voces.

Propello, propulso, etiam primam habent brevem apud Lucretium lib: 4.

Et procul a tergo quæ provebat atq; propellat.

Ibidem.

Verba propulsantes iterabant dicta, &c. tutior est utriusq; productio Propago verbum, apud solum Lucret. ex Poëtis, nisi me fallit memoria, legi, qui primam, modò longâ, modò brevi utitur in eadem significatione lib: 1.

Propagare genus possent, vitamq; tueri.

Ibidem.

Nec ratione fluunt alia stragemq; propagant:

Verba procio, profugo as inusitata sunt.

Procello incertum est, an primam habeat brevem: nam Lucretij versus, quo id confirmandum esset, sic legitur.

Turbius immanem vim provomit, atque procellæ, non procellit.

E, in Compositione.

SI prior pars compositi F, vocali terminetur, ferè brevis est: vt Liquefacio, tepefacio, tremefacio, stupefacio, nefas.

Virgilius.
Flammarumq́; globos, liquefactaq́; volvere saxa. Georg. 1

Idem.
.. ater tepefacta cruore Æneid: 9.
Terra, toriq́ue madent.

Iuvenalis.
Credebant hoc grande nefas, & morte piandum. Satyr. 13.
Si juvenis vetulo non assurrexit.

EXCEPTIO.

EXcipe Nequis, nequa, nequod, nequam, nequitia, nequaquam, nequidquam, nequando, videlicet, veneficus, venefica.

Virgilius.
Nequa meis esto dictis mora Jupiter hac stat. Ænei. 12.

Ovidius.
Barbara narratur venisse venefica tecum. In Epist.

Hîc de Latinis vocibus agimus: Græcæ enim ex ι, vel η, vel diphthongo cognoscuntur: ut Archetypus, Nereus, Evander. TEPEFACIO, & *Liquefacio, ferè semper corripiuntur.*

Horat: Serm: 1. Satyr. 3.
In matris jugulo ferrum tepefecit acutum.

Ovid. in Epist.

Sanguine Tlepolemus Lyciam tepefecerat hastam.

Virgil lib. 9.

Et media adversi liquefacto tempora plumbo,

Diffidit. Idem Georg 4.

Cogit hyems eademq; calor liquefacta remittit.

Catullus in Argon, produxit:

Alta tepefaciet permissa flumina cade.

Et Ovid: Met.

Thura liquefaciunt, inlitaq; cornibus aurum.

Sed vterq; necessitate constrictus, longa pro brevi vsus est, id quod Epici poëtæ solent facere in dictionibus tres breves; continuas habentibus more Græcorum, vt Priamides.

Virgil. lib. 5.

Atq; hic Priamidem laniatum corpore toto

Deiphobum vidit.

Lucretius E, produxit in expergefacio, patefacio, rarefacio, qua nondum quod meminerim, apud cæteros poëtas legi, ne brevia quidem.

Libro 4.

Expergefactiq; sequuntur inania sæpè, &c.

Et 6.

Atque patefecit, antè obsederat ater, &c.

Et 4.

Causa patefiat quæ ferri pelliciat vim.

Et 6.

Et rarefecit calido miscente vapore.

Nequam, autore Varrone lib. 3 de Analog ex Ne & quicquam, media & syllaba extrita, coactũ est.

Horat.

Horat. 2. Serm. Satyr.

Arma viri? nequam & cessator Davus: at ipse.

Ovid: 2. Fastor.

Nequitia est, quæ te non sinit esse senem.

Videlicet, ex videre & licet factum est.

Lucret 7. lib. 1.

Ossa videlicet è pauxillis atque minutis.

I, vel Y, in Compositis.

SI prior pars compositionis in I, vel Y, desinat, corripitur: vt Omnipotens, causidicus, Palinurus, Polydorus.

Virgilius.

Tum pater omnipotens, rerum cui summa potestas, Infit. Ænei. 10.

Martialis.

Carpere causidicus fertur mea carmina, qui sit, Libr: 5

Nescio: si sciero, væ tibi causidice.

Virgilius.

Nudus in ignota Palinure jacebit arena. Æneid. 5.

Idem.

Nam Polydorus ego, &c. Æneid. 3.

EXCEPTIO I.

I Longum habent ibidem, vbiq; idem, Pronomen virile. bigæ, quadrigæ, biduum, triduum, siquis, siqua siquod, scilicet, ilicet, tibicen, Meliphyllon, Trinacria.

Martialis.

Lib. 12. *Difficilis, facilis, jucundus, acerbus es idem.*

Idem.

Lib. 2. *Si totus tibi triduo legatur.*

Virgilius.

Æneid. 5. *Trinacriæ mirata fremit Trojaq; juventus.*

Ovidius.

Parva necat morsu spatiosum vipera taurum.

Idem.

Lib. 4. *Si qua meis fuerint ut erunt, vitiosa libellis, Excusata suo tempore lector habe.*

EXCEPTIO II.

ITem composita ex Dies, vt meridies, meridior, quotidie, quotidianus, &c.

Martialis.

Libro 5. *Inter te pentes post meridiem buxos.*

Sedet Vbicunque.

Vbicunque frequentius I, habet breve.

Martialis.

Libro 1. *Qui tecum cupis esse meos vbicunque libellos.*

Ovid.

Ovidius tamen produxit.

Servor ubicunque est, &c. Metam. 7.

EXCEPTIO III.

SI, I, fixum non fuerit, sed pro genere & casu mutetur, longum erit: ut quidam, quivis, quilibet, tantidem.

Martialis.

Rumpitur invidiâ quidam carissime Iuli. Lib. 7.
Quod me Roma legit, rumpitur invidiâ.

Ovidius.

Pollicitis dives quilibet esse potest.

Hæc præceptio tam Græcas quàm Latinas dictiones complectitur.

Virgil. Æneid. 3.

Qui tripodas Clarij, lauros, qui sydera sentis.

Idem, *neutrum, priorem habet brevem.*

Martial. lib: 11.

Et faciamus idem, nec mereamur idem?

Biduum primam producit, ut Triduum.

Terentius Eunuch.

Rus ibo, ubi hoc me macerabo biduum.

Senarius est jambicus.

Siquidem, compositum ex Si & quidem, semper primam corripit.

Lucan. lib: 4.

Hoc siquidem solo civilis crimine belli.

Si verò disiungantur, Si quidem, Si, semper producitur.

Scili-

Scilicet, ex Scire & Licet copulatum est.

Virgil. Æneid. 2.

Scilicet hac Spartam incolumis, patriasque Mycenas, aspiciet: Ilicet ex Ire & licet.

Idem ibidem.

Ilicet ignis edax summi ad fastigia tecti volvitur.

Meliphyllon herba est, quæ à Varrone lib: 3. c. 19. Apiastrum dicitur.

Virgil. 4. Georg.

Trita Meliphylla, & Cerinthi ignobile gramen.

Trinacria Sicilia est. dicta à τρεῖς & ἄκρα, quod tria habeat promontoria, Pachynum, Lilybæum, Pelorum ἄκρα enim Græcè promontorium est Latinè. Ubivis, ubilibet, ajunt etiam mediam longam habere, quamvis Ubi, ultimam habeat ancipitem. Ubicunque, ut opinor, corripitur.

Martialis lib: 1.

Qui tecum cupis esse meos ubicunque libellos.

Lucan: lib: 8.

Præstandum est ubicunque caput, sed tu quoque conjunx.

Idem lib: 3.

Et pigras ubicunque jacent effundit paludes.

Illud Ovidij, *quod docent quidam esse longum, Servor ubicunque est, uni mea gaudia servo: non est in 8. Metamorph,*

Martial. lib: 8. Epigram: 10.

Lucrifecit, dixit, secunda longa.

Emit

Emit lacernas millibus decem passus
Tyrias coloris optimi: lucrifecit.
Scazon est, aut certè dicendum est Lucri genitivum esse, quales sunt Parvi, Magni, &c. Separatur enim interdum à verbo.

Plaut. Persa Cara est, fecisti lucri.
Ausonius in monostichis Cæsarum, Matricida antepenultima longa dixit.
Matricida Nero proprij vim pertulit ensis.
Repugnante tamen analogia, nam parricida eandem habet brevem.

Horat. lib. 3 Carm ode 19.

Telegoni jura parricida.

Carmen constat ex duobus dactilis, & totidem choreis.

Composita ex dies, sunt etiam pridie, postridie, pridianus, meridianus. Catullus in Quotidianus solita licentia usus est: siquidem corripuit secundam, quam Martialis *semper producit* lib. 1.

Quò tu, quò liber otiose tendis,
Cultus sindone non quotidiana?

Idem lib. 10.

Levius dropace tu quotidiano.

O, in Compositis.

O In Græcis dictionibus priorem compositi partem claudens corripitur,

pitur, vt Cymothoe, Carpohorus, Argonauta.

Martialis.

Libro 1. *Secula Carpophorum, Cæsar si prisca tulissent:*
Jam nullum monstris orbe fuisset opus.

Idem.

Libro 3. *Non nautas puto vos, sed Argonautas.*

EXCEPTIO.

QVæ per ω mega apud Græcos scribuntur, longa sunt, Γεωμέτρης Geometra, λαγώπους, Lagopus; nec plura facilè invenies, quibus vtantur Latini.

Martialis.

Libro 7. *Si meus aurita gaudet Lagopode Flaccus.*

Γνώλοφος gnolopus, γεώμορος geomorus, Latinis inusitata sunt; λευκόπετρα, Leucopetra per Omicron scribitur, quemadmodum & Θεόφιλος, Theophilus, & Theophila, per I. Martialis in, Theophila secundam produxit, quòd tres breves continuæ essent, lib: 7.

Hæc est illa tibi promissa Theophila Canni.

Fannius, interpres Dionysij, Leucopetram contra Græcorum quantitatem produxit.

At Leucopetram longißima rura tenentem.

Iuvenal. Satyr. 3. *aut O. in Geometres corripuit, aut certè E, & O, in vnam syllabam contraxit.*

Gramma

Grammaticus, rhetor geometres, pictor, aliptes: sic enim in libris correctis legitur, non Geometra. O. in Latinis dictionibus sæpe producitur, vt Nolo, quandoque quandocunque introduco, retroversus.

Horat. in Arte.

Indignor, quandoq; bonus dormitat Homerus.

Ovid. Metamor. 6.

Quandoq; mihi pœnas dabis, ipsa pudore, &c.

Lucret. lib. 3.

Sic animas introduxerunt sensibus auctas.

Ovid. Metamor. 4.

Ipse retroversus squalentia protulit ora.
Hodie corripitur.

Iuvenal. Satyr. 3.

Rex hodie minor est, here quam fuit, atque eadem cras, &c.

Quandoquidem.

Virgil. Eclog. 3.

Dicite quandoquidem in molli consedimus herba. Sacrosanctus, habétne brevem an longam secundam, judicabunt doctiores. Bardocucullus O habet breve.

Mart lib. 14.

Gallia Santonico vestit te bardocucullo.

Controversus, Controversor, Controversia videntur etiam corripi, in qua sententia est Sidon. l. 8.

Declamatio controversiarum.

qui, si classicus fuisset, omnis dubitatio sublata esset.

DE INCREMENTO SINGVLARI NOMINIS.

Quid sit Incrementum?

SI genitivus singularis par fuerit nominativo, syllabarum numero, nullum erit incrementum: ut Musa, musæ: Dominus, domini.

Sin longior fuerit, tum penultima genitivi incrementum erit, quæ in omnibus casibus utrisque numeri semper Genitivi quantitatem servat: ut Sermo, sermonis, sermoni, sermones, sermonibus, ubique O longum est.

Præter, Bobus, ubi O, producitur, quamvis in genitivo singulari corripiatur, Bovis.

APPENDIX.

ITer, supellex, & composita ex caput, litteris Ps, finita, duplici augentur incremento, Itineris, supellectilis, biceps, bicipitis.

Super

Supervaneum existimant multi de nominis incremento agere, cùm ex pronuntiatione ipsa facilè cognoscatur. Quis enim Hominis, penultima longa, aut Sermonis, brevi, vnquam dixit? Quòd etsi in polysyllabis verum esse non in eo inficias: in monosyllabis, tamen passim hærere imperitos, nemo est qui dubitet.

Quid? Sal, par, lar, vas, vadis, mas, pes, bos, stips, trabs, scorps, fax, grex, nex, Phryx, pix, nix, strix, crux, dux, nux, trux, pronuntiationis beneficio intelliget puer esse corripiendas penultimas Salis, paris, Laris?

Aut contrà Sol, Pan, Splen, ren, Nar, ver, fur, vas, vasis, Cres, dis, glis, lis, mos, nos, cos, glos, nos, flos, Tros, os, crus, rus, mus, plus, thus, ples, seps, gryps, pax, Thrax, lex, Rex, vox, lux, Solis, Panos, splenis esse producendis? nihil minus. Itaque non sunt omnino otiosa præcepta, quæ de incremento traduntur.

Jncrementum primæ declinationis.

A Incrementum primæ declinationis longum est, vt Aulai, pictai.

Virgilius. Æneid. 3

Aulai in medio libabant pocula Bacchi. Æneid 8.

Idem.

Dives equum, dives pictai vestis, & auri.

Veteres interrogandi, dandique casus prima de-

declinationis vt Aulæ, pictæ, non per a, & e, diphthongum efferebant, Aulae, pictae, sed per a, & i, more Græcorum Aulai, pictai, qua diphthongo soluta, etiam primæ declinatio suum habet incrementum, alioquin ejus omninò expers Virgil. vetustatis amantissimus hæc carminibus inseruit. Vide Quintil. lib: 1, cap: 7.

Incrementum secundæ Declinationis.

E, I, V, Incrementum secundæ Declinationis, corripiuntur: vt Miser, miseri: vir, viri: satur, saturi.

Virgilius.

Æneid. 1 *Non ignara mali miseris succurrere disco.*

Idem.

Ibidem. *Arma virumque cano, Trojæ qui primus ab oris.*

Persius

-- inter pocula quærunt.
Romulidæ saturi, quid dia poëmata narrent.

EXCEPTIO.

IBer, Iberi, penultimam habet longam & ex eo compositum Celtiber, Celtiberi.

Lucanus.

Interea domitas Cæsar remeabat Iberis.

Mar-

Martial.

Vir Celtiberis non tacendo gentibus. Lib. 1.

Incrementa tertiæ Declinationis.

A.

A Incrementum singulare tertiæ declinationis, longum est: vt *Vectigal, Titan, pietas, pax, calcar, & Ajax.*

Ovidius.

Concitat iratus validos Titanas in arma. Fastor. 3.

Virgilius.

Hic pietatis honos, sic nos in sceptra reponis? Æneid. 1.

Idem.

Pars mihi pacis erit dextram tetigisse Tyranni. Æneid. 5.

EXCEPTIO I.

COrripe masculina in Al, & Ar: vt Sal, Annibal, Amilcar.

Par cum compositis, hepar, cum nectare bacchar.
Hic vas, mas & anas, queis junges larq; jubarq;.

Virgilius.

Vela dabunt læti, & spumas salis ære ruebant. Æneid. 1.

Silius.

Libro 8. *Annibalem Fabio ducam spectante per Urbem.*

Idem.

Libro 1. *Cui sævum arridens: narrabis Amiclaris umbris.*

Virgilius.

Æneid. 5. *Pergameumque Larem, & cœnæ penetralia Vestæ.*

EXCEPTIO II.

Item Græca in A, & As: vt Poëma, stemma, Pallas, & quæ consonantem habent ante s: vt Trabs, Arabs.

Ex propax, antrax, Atrax, cum smilace climax.
His Atacem, pancem, colacem, styracemque facemque.
Atque abacem, coracem, philacem, compestaque nectes.

Iuvenal.

Satyr. 8. *Stemmata quid faciunt? quid prodest Pontice longo.*
Sanguine censeri:

Virgilius.

Æneid 2. *Instar montis equum divina Palladis arte ædificant.*

Ovidius.

Nam

Nam modó thurilegos Arabas, modò suscipit Indos. Fast. 4.

Non excepimus Nar: quia neutrum est, vt suo loco diximus, quamvis etiam apud Virgilium masculinum legatur: neque Car, quoniam numero singulari inusitatum est. Lucar. avis nomen, nusquam est quod sciam, Vas, vadis corripitur:

Horat. Serm. 1. Satyr. 1.

Ille datis vadibus, qui rure extractus in vrbem est Vas Vadis producitur.

Mart. lib. 14.

Aretina nimis ne spernas vasa monemur.

Positiones Candax, Pharnax, non sunt in vsu, sed Candace, candaces, vide Plin: lib. 6. cap. 29, à Græcis κανδάκη, vide Strabonem, Suidem, & in Act. Apost. tum græcè tum latinè eodem modo dicitur. Illud, Candacis Æthiopum dicant arcana: nusquam apud Juvenalem, quem videtur quidam citare, reperitur.

Phornaces à Cicerone 11. ad Attic. vocatur, non Pharnax. Multa eum in Asia ducuntur morari, maximè Pharnaces, Et in proxima epistola, Pharnaces autem quoquo modo Aget: afferet moram. Eodem modo ab Hirtio bel- Alexandri tertio quoque verbo dicitur. Pharnaces cum paucis equitibus fudit. Miserit Pharnalis coronam auream: vnde sit genitivus Pharnacis, vt Pylades, Pyladis, Trigranes, Trigranis. Idem, Quod sub imperio Pharnacis fuerat, vnde Lucan. libro 2.

Trigranemq́; meum, nec Pharmacis arma relinquas.

Syphax apud antiquos penultimam producit.

Propert. lib: 3. -- *victi monumenta Syphacis.*

Ovid. Fast. 6.

Postea lux melior, vincit Masanissa Syphacem, *Claudianus, qui Cæsarum Alcadij & Honorij ætate scripsit, eandem corripuit.* κόραξ *Corax &* φύλαξ *Phylax quorum posterius Latinis inusitatum. Addimus propter composita Nycticorax & Arctophylax quæ corripiuntur ut simplicia, quæ apud Græcos, sine ulla dubitatione correpta sunt.* Lib. 1. Epig.

ῥᾶ καὶ λάμβδα μέσον κόρακας κολακάς τε διςῶ.

Hesiod. l. ἐγὼν καὶ ὑμέρον
ἐσθλοὶ ἐπιχθόνιοι φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

Manilius lib: 1. necessitate coactus Arctophylaca, penultima longa dixit.

Permeat Arctophylacapetens per terga Draconis.

Sunt namque quatuor breves continuæ: quamquam enim Græci Grammatici tradunt polysyllaba in ax, penultimam genitiui producere, ut ἱέραξ *hierax, credo tamen hæc duo simplicium naturam sequi. Idem docent dissyllaba masculina penultimam genitivi producere, si prior vocalis sit natura longa, ut* φαίαξ, θώραξ, *Phæax*

thorax

thorax : hinc tamen excipitur θρῶπαξ, *dropax, & nonnulla alia, quibus non vtuntur Latini Longis addant* κόρδαξ, *cordax, quamvis prior non natura sed positione longa, quod apud Aristoph.* νεφ *invenies, Excipiuntur & alia quorum nullus est vsus apud Romanos,* ἄνθραξ, *anthrax acis, penultimam producta ajunt quidam dicendum esse, cùm à Græcis corripiatur. Epigram. lib: 2.* εἰς δηλοὺς,
ἄνδρακα καὶ δάφνην παρηβύσεται ὁ στρατιώτης.

E.

E Incrementum singulare tertiæ declinationis, breve est: ut

Degener atque teres pulvis, cum funere, nec grex.

Ovidius.

Mille greges illi, totidemq; armenta per herbas pascebant.

EXCEPTIO I.

GEnitivus, Enis, penultimam habet longam; vt Ren, renis: Siren, Sirenis.

Ver, & Iber, locuples, hæres, mercesq; quiesq;

Lex, vernex, halec, seps, plebs, rex, insuper halex.

Martialis.

Libro 8. *Munera qui tibi dat locupleti, Gaure, senique.*
Si sapis & sentis, hic tibi ait, morere.

EXCEPTIO II.

ITem peregrina in Ei, vt Michaël, & Græca in Er, & E, vt Crater, Rhamnes, tapes.

Virgilius

Ænei. 7. *Crateros magnos statuunt, & vina coronant.*

Idem.

Æneid. 9 *- - simul ense superbum.*
Rhamnetem aggreditur, qui fortè tapetibus altis.
Exstructus, toto proflabat pectore somnum.

Iberia Regio est juxta Pontum, cujus incola Iberes dicuntur, vide Plin. lib. 6. cap. 10 Ricimer, Ser. Byzer, numerantur inter græci in Er, potest & Iber inter eadem numerari ὑμὴν ὑμέν⊙ per ε, à Græcis scribitur. Lege Arist. de Hist. enim, lib. 3. cap. 13. Hujus nominis obliqui non sunt in usu apud Latinos. Consultò prætermisimus quæ aut prisca sunt, ut Mansues mansuetis penultima producta; aut nulla sunt, aut vix reperiuntur, ut suptel,

suc-

succrex, aut Græcis tantùm usitata: ut ἡ μύρμηξ, Myrmex.

I, vel Y.

I, Vel Y, incrementum singulare tertiæ declinationis, breve est: vt

Ordo, pugil, carmen, cespes cum sanguine princeps.
Et chlamys, atque Chalybs, pollex ---

Virgilius. Georg. 1.

India mittit ebur, molles sua thura Sabæi.
As Chalybes nudi ferrum --

EXCEPTIO I.

GEnitivus in Is, vel ynis, à nominibus Græcis, penultimam producit: vt Delphin, Phorcyn, Salamis.

Item Nesis Nesidis, Gryps Gryphis, vibex, vibicis.

Glis gliris, dis, lis, Samnis, quibus adde Quiritem.

Virgilius

Orpheus in sylvis, inter delphinas Arion. Eclog. 8

Idem

Laomedontiadem Primum, Salamina petentem Æneid. 8

Idem,

Idem.

Æneid 9. *Noctes atque dies patet atri janua Ditis.*

EXCEPTIO II.

NOmina Ix, vel Yx, syllaba finita, penultimam genitivi habent longam: vt Felix, felicis: Bombyx, bombycis.

Virgilius.

Æneid. 1. *Vivite felices, quibus est fortuna peracta jam sua.*

EXCEPTIO III.

I, Breue servarunt histrix, cum fornice, varix, Coxendixq; calix, phœnix, natrixque, calixq;. Atq; calyx Danaum, nectes Ericémq; nivemq;, Sardonynchi sociatur onyx, pix hæret vtrique salices, silices, larices. Sit Bebrycis anceps. Sed brevibus junges in Gis cùm patrius exit: Phryx Phrygis est testis, Mastix mastigis amabit.

Lucanus.

Lib. 2. *Armenios, Cilicásque feros Taurósque subegi.*

Idem.

Lib. 3. *Nunc pice, nunc liquida rapuère interdia cera.*

Psophis idis, non satis constet an producatur, variè enim Psophia accusandi casus, unde id intelligendum esset, legitur.

Stat Theb. 4.

Ægyptios idem ardor agros, & Psophida cessam Vastat.

Ovid. Metam. 5.

Usque sub Orchomenon & Psophida Cyllenémque.
Alij expuncta conjunctione Et, legunt Psophidáque,
Usque sub Orchomenon Psophidáque Cyllenémque Nesis sine controversia producitur. Stat. initio 3. Sylvarum.

Sylvaque, quæ fixam pelago Nesida coronat.
Crenis Crenidis etiam longum est, ut Priscian, l. 7 docet, sine veterum tamen testimonijs. Bebryx Bebrycis, longum est apud Silium lib: 3.

Possessus Baccho sæva Bebrycis in aula.
Breve apud Val. Flac. 2. procul effera virtus.

Bebrycis & Scytici procul inclementia sacri.
Unde Bebrycius passiva a poëtis corripitur: quare tutior videtur correptio. Scandix, coccyx, mastix, tùm sint longa, inter brevia numerantur à nonnullis. Primi carmen invenies apud Suidam in verbo σκάνδυξ

σκάνδικα μοι δὸς μητρόθεν δεδεγμένος.

Senarius jambicus, Secundi apud Athenæum,

ζ, κόκκυγ ἢ ὀλογίας, πεμφηρίδας ἄλλοτε σαῦρον

Tertij plurima apud Homerum illud e.

ἐλλᾶσομῆρ μάστιγα καὶ ἡνία σιγαλόεντα Δίξαι ubi Eustachius docet in obliquis, I, Longum esse natura.

Idem nomen ab Homero producitur. Iκιαδ, ε, υ, ς. Mastix, Mastichis à Sereno corripitur: à Græcis μαστίχη μαστίχης, declinatur Mastiche, mastiches, quo pacto doctiores loquuntur. Plin. libro 12. cap. 17. Sed mastiche quoque gemina est. David ab hebræis scribitur per chirée catòn, hoc est, I, breve, quod facillimè cognoscitur, cùm habeant, ut ante diximus, decem vocales, quinque longas, totidemq; breves. Quare si latinam declinationem ei demus, David, Davidis, videtur corripienda penultima, si Hebraica quantitatis habenda sit ratio. Græci per jota scribunt δαβίδ, unde intelligi non potest sunt brevis an longa secunda vocalis. Quare qui ea corripuerit, non recedet à fontibus: qui produxerit, consuetudini serviet. Prior vocalis est Camez, hoc est, A, longum natura. Gadir, Punicum verbum Gadiris facit penultima breui, vt placet Prisciano lib. 6. cum numero multitudinis τὰ γάδειρα. per diphthongum à Græcis scribatur, vide Strabonem & Suidam.

O.

O, Incrementum singulare tertiæ declinationis, longum est: vt

Unio,

Unio, Sol, Telamon, candor, vox atque sacerdos. Meta: 2.

Ovidius.

Regia Solis erat sublimibus alta columnis.

EXCEPTIO I.

GRæca in On, quæ in obliquis habent Omicron, corripiuntur: ut Philomon, Palæmon, Sindon, Agamemnon, Iason, Amazon, & multa alia, quæ usu sunt discenda.

Virgilius.

Pulsant & pictis bellantur Amazones armis. Æneid. 11

Latini interdum N. litteram amittunt: ut Macedo, Macedonis; Agmemno, Agmemnonis.

Statius.

Conclamat Danai, stimulatque Agamemno volentes. Theb. 12

Quæ verò per Omega scribuntur, longa sunt: vt Simon, Agon, Sidon, Solon, &c.

Si cui otium erit, pergratum fecerit tyronibus, si litterarum ordine, quæ per Omicron scribuntur, ab ijs quæ habent ω secreverit, Senones

Vangi-

Vangiones, Lingones, Vascones, Teutones, sive Teutoni, Britones penultimam corripiunt.

Lucan. lib. 4.

Nos primi Senonum motus, Cimbrūq; ruentem, &c.

Silius lib. 8.

Et Clanis, & Rubico, & Senonum de nomine Sena.

Hic gaelæ Senonum pensatiq; improbus auri.

Arbiter ensis inest *Quare illud Lucan. l. 1.*

Et Biturix, longisq; leves Saxones in armis

Legendum est Axones. Idem Lucan. in eod.

Vangiones, Batavig; truces &c.

Idem eodem.

Pugnaces pictè cohibebant Lingones armis.

Iuvenal. Satyr. 15.

Vascones vt fama est, alimentis talibus vsi
Produxere animas.

Sunt qui putent, hoc nomen produci, atq; longè aliter hunc versum legant.

Vascones, fama est, alimentis talibus vsi
Produxêre animas.

Quod si ita legas, vsos, & produxisse legendum est. Qui hanc lectionem probant, videntur in Ptolomæo ὀυασκωμὸν *per* ω *scripsisse: apud quem etiam leges* σαντωνῶν*: cùm Sanus, Santonicus semper corripiantur.*

Lucan. lib. 1.

--gaudetq; amato Santonus hoste.

Iuvenalis Satyr. 8.

Tem-

Tempora Santonico velas adoperta cucullo. Itaque hac à Poëtis Latinis potius, quàm à Græcorum libris petenda sunt, in quibus facilè o, pro ω, & contra ω, pro o, scribitur.

Lucanus lib. 15.

Cantaber exiguis, aut longis Teutonus armis.

Iuvenalis Satyr. 1.

Quæ nec terribiles Cimbri, nec Britones vsquam.

Martial. lib. 11. produxit.

Quam veteres baccæ Britonis pauperis: & quam Vettones, O, habent longum. Lucan. lib. 4.

Vettonesq; leves &c. Orion, O, habet commune in obliquis.

Virgil. Æneid. 3.

Armatumq; auro circumspicit Oriona.

Ovid. Metamor. 13.

Aut Helicen jubeo strictumq; Orionis ensem.

EXCEPTIO II.

GEnitivus in Oris à Nominibus Græcis, & Latinis neutris, præter Os, oris, penultimam habet brevem: vt Nestor, marmor, ebur, corpus: quibus adduntur memor, arbor, lepur, & ex πȣ̃ς, πόδὸς, Pus, podos, composita: vt tripus. Item bos, compos, & impos.

Ovidius.

Meta. 13. *Qui licet eloquio fidum quoque Nestora vincat.*

Virgilius.

In Epist. *Sic vos non vobis fertis aratra boves.*

Composita sequuntur simplicium naturam: ut Bicorpor, tricorpor, quæ à corpus fiunt: Dedecor, indecor, ut volunt Grammatici, vel à Decus oris, vel à Nomine adjectivo prisco hic, & hæc, & hoc, Decor oris, penultima brevi.

Nævius in carmine Bell. Pun.

Magnamq; domum, decoremq; ditem vexerant.

Salustius in 3.

Equis & armis decoribus cultus.

Idem in eodem.

Dedecores multi per ter terga ab hostibus cadebantur.

Virgil: lib. 7.

Non erimus regno indecores, nec vestra feretur. Vide Priscianum lib. 6. *Positiones singulares, Dedecor, Indecor, non sunt usitata. Quid si apud priscos fuit adjectivum Decoris, decore, ut brevis & breve, unde indecoris, & dedecoris deducta sunt casu nominandi? Vide si vacat, quid de hac re, in Nominum generibus dictum sit. Marcipor, Publipor, & id genus cætera, ex Puer, composita, jam exoleverunt. Ador, cujus obliqui vix reperiuntur, O, habuit commune apud priscos.*

Gannius lib. 1.

Hic adoris dat primitias sibi sanguine libat.

Idem lib 3.

Emicat in orbes nidoribus. Ardor, ardoris.

Vide Priscian lib 6.

Neutra comparativa sequuntur masculinorum quantitatem: vt Maius, maioris, minus, minoris, penultima longa: vt Major, minor.

EXCEPTIO III.

COrripiuntur etiam Cappadox, præcox, & quæ consonantem habent ante s: vt Scrobs, Ætiops, Dolops: præter Cyclops, Cercops, Hydrops.

Martialis.

Cappadocum sævis Antistius occidit oris Lib. 9.
Rusticus, ó tristi crimine tetra nocens.

Virgilius.

Hic Dolopum manus, hic sævus tendebat Æneí. 2
Achilles.

Ovidius,

Tela reponuntur, manibus fabricata Cy- Meta; 1.
clopum.

Celox celocis, penultimam producit. Varro in Bimargo: Nauta remivagam movent celocem, est carmen hendecasyllabum. Vide Nonium Marcel: de genere navigiorum.

Cercops vsitatum est.

Ovidius Metamor: 14.

Quippe Deûm genitor fraudem, & perjuria quondam.
Cercopum exosus, &c.

Conops, Myops, inusitata sunt Latinis.

V.

V Incrementum tertiæ declinationis, breve est, vt

Dux, Ligus, & pecus, intercus, cum præsule turtur.

Virgilius.

Magnanimosque Duces, totiusque ordine gentis.
Mores, & studia, & populos, & prælia dicam.

EXCEPTIO.

INterrogandi casus Vdis, vris, & vtis, penultimam habent longam: vt Palus, paludis: tellus, telluris: fur, furis: virtus, virtutis. Quibus addenda sunt Pollux, lux, & frugis, frugi, & cæteri obliqui.

Virgilius.

Georg: 4. *Quid domini faciant, audent cum talia fures?*

Tibul-

Tibul.

Luce sacra requiescit humus, requiescit arator. Eclog. 3.

Redux, tradux, penultimam corripiunt: ut Dux.

Virgil. 1. Æneid.

Namq; tibi reduces socios, classemq; relatam.
Cornelius Severus, seu quicunq; ille fuit, in extrema Æthna traducere materia, & terris per proxima fatis. Volux proprium, ut Priscianus lib: 6. ait, corripitur. sed nullo testimonio id confirmat. Saul, u. habet longum naturâ apud Hebræos: scribitur enim per Vau surec, quæ vocalis perpetuò longa est: à Græcis per diphthongum, σαῦλ: quare iure optimo producetur: Si tamen apud viros doctos brevem legeris, eos venia dignos putato: nam & Græci poëtæ easdem syllabas modò corripiunt, modò producunt, quod apud Nonium in voce ἀμὴν Amen experieris: & in Phalec apud Gregorium Nazianzenum de Genealogia CHRISTI Domini nostri, idq; in eodem versu. Græci præterea σόδομα Sodoma per Omicron scribunt, cùm Hebræi per Choem, hoc est, suum ω mega scribant. Ijdem Hebræi Emmanuel per U, longum, & Græci per diphthongum ἐμμανουὴλ scribunt: nemo tamen Emmanuel penultima longa pronuntiat, imò verò interdum etiam à doctis Poëtis corripitur.

De Incremento plurali Nominis.

PEnultima genitivi, vel dativi pluralis numeri, dicitur Incrementum plurale, cùm vterque casus longior est nominativo ejusdem numeri: vt Musæ, musarum: Ambo, amborum, ambobus: Qui, quorum, quibus: Res, rerum, rebus.

Præceptum I.

A, E, O, Incrementa multitudinis longa sunt: vt Quarum, harum, ambabus: Rerum, rebus: Horum, quorum.

Ovidius.

De Ponto lib: 4. *Cùm tamen à turba rerum requieverit harum,*
Ad vos mansuetas porriget ille manus.

Virgilius.

Æneid. 1. *At Capys, & quorum melior sententia menti.*

Præceptum II.

I, & V. Incrementa multitudinis corripiuntur: vt Quibus, tribus, montibus, lacubus.

Virg.

Virgilius.

Montibus in nostris solus tibi certet Amyntas: Eclog. 5.

Ovidius.

Præmia de lacubus proxima musta tuis. Fastor, 4.

DE VERBORVM INCREMENTO.

Quid sit Incrementum Verbi?

SEcunda persona singularis, modi Indicativi norma est, ad quam Verborum Incrementa diriguntur: cui si verbum sit æquale, nullum erit incrementum: vt Amat, amant, quia dissyllaba sunt, sicut Amas, quæ norma & regula est incrementorum, nullum habet incrementum. Sin verbum longius sit vna Syllaba, vnum habebit incrementum: vt Amamus, amatis, quorum penultima incrementum est: nam vltima nunquam dicitur iucrementum. Si duabus syllabis norma superetur, duo erunt incrementa: vt Amabitis, amaba-

maba-

mabamus. Si tribus, tria, vt amaverimus, amaveramus. Si denique quatuor, totidem erunt incrementa, vt Audiebamini.

In verbis deponentibus fingenda est vox activa, ad quam verborum incrementa dirigantur

Vltima syllaba, vt modo diximus, nunquam est incrementum: prima verò est, si norma ipsa sit monosyllaba, vt Das, Fles: Damus, datis, dabam, dare, & cætera dissyllaba, vnum habent incrementum: eodem modo Flemus, fletis, flebam, flere, &c.

Præceptum I.

A, In omni verborum incremento producitur: vt Stabam, stares, properamus, docebamus, audiebamini, &c.

Virgilius.

Æneid. 2. *Trojáque nunc stares, Priamique arx alta maneres.*

Ovidius.

Meta: 10 *Seriùs aut citiùs metam properamus ad vnam.*

EXCE-

EXCEPTIO.

A, Primum duntaxat incrementum verbi do, das corripitur: vt Damus, dabunt, dare: ob quam causam pronuntiamus, circumdamus, circumdabunt, circumdare: Venundabo, venundare, & cætera penultima brevi.

Virgilius.

His lacrymis vitamdamus, & miserescimus vltro. Æneid. 2.

Ovidius.

Jussit & ambitæ circumdare littora terræ. Metam. 1.

Præceptum II.

E, In omnibus verborum incrementis producitur: vt Flebam, rebar, lacereris, docerem, legerunt.

Ovidius

Flebat Aristeus, quòd apes cum stirpe necatas Fast. 1.
Viderat inceptos destituisse favos.

Virgilius.

Sic equidem ducebam animo, rebarque futurum. Æneid. 6.

Martialis.

Dedale Lucano cùm sic lacereris ab vrso. Lib. 6.

 Quàm

Quam cuperes pennas nunc habuisse tuas,

EXCEPTIO I.

E, Ante R, breve est in quovis præsenti & imperfecto tertiæ Conjugationis: vt Cognoscere, legerem, legeremus, legeretis, vel legêre.

Reris tamen vel Rere producitur, vt loquereris, prosequerere.

Virgilius.

Eclog. 4. *Incipe parve puer risu cognoscere matrem.*

Martialis.

Lib. 5. *Illud, laurigeros ageres cùm læta triumphos.*
Hoc tibi Roma caput, cùm loqueris, erat.

Ovidius.

Trist. 1. *Tantáne te fallax cepere oblivia nostri,*
Afflictumque fuit tantus adire timor.
Vt neque respiceres, nec solarere jacentem
Dure, nec exequias prosequerere meas?

EXCEPTIO II.

E, Ante Ram, Rim, Ro, corripitur: vt Amaveram, amaverim, amavero: Feceram, fecerim, fecero.

De

De cæteris personis idem esto judicium, Amaveris, amaverit, amaverimus, amaveritis: Fecerimus, feceritis.

Ovidius.

Fecerat exiguas jam Sol altißimus umbras. Meta. 3.

EXCEPTIO III.

BEris, & Bere, semper corripitur: vt Celebraberis, vel celebrabere, morderis, vel mordebere.

Virgilius.

Semper honore meo semper celebrare donis. Æneid. 8.

Ovidius.

Tu cave defendas, quamvis mordebere dictis. Trist. 2.

APPENDIX.

POëtæ in præterito Indicativi, E, litteram ante Runt, syllabam pro suo jure interdum corripiunt.

Virgilius.

Obstupui, steteruntque comæ, & vox faucibus hæsit. Æneid. 3.

Horatius.

Epist. 1. *Dij tibi divitias dederunt, artemque fruendi.*

Silius.

Libro 8. *Terruerunt pavidos accensa Ceraumnia nautas.*

Præceptum III.

I, In quovis verborum incremento corripitur, vt linquimus, amabimus, audiebamini.

Virgilius.

Æneid. 3. *Linquimus Ortygiæ portus, pelagóque volamus.*

EXCEPTIO.

PEnultima præteriti in IVI, longa est, vt Petivi. Et primum incrementum quartæ conjugationis: vt Ibam, ibo, ito, subimus, venimus, reperimus præsentis temporis.

Virgilius.

Æneid. 2 *Cessi & sublato montem genitore petivi.*

Idem.

Æneid. 6 *Tu ne cede malis, sed contra audentior ito.*

Idem.

Æneid. 3 *Iungimus hospitio dextras, & tecta subimus.*

Hæc

Hæc etiam I, longum habent, Nolito, nolite, nolimus, nolitis: velimus, velitis: simus, sitis: & quæ ex ipsis componuntur, vt possimus, &c.

Ovidius.

Et documenta damus, quâ simus origine nati. Meta: 1.

Idem.

Si quis vt in populo, qui sitis, & unde requirat. De Ponto lib. 4.

APPENDIX I.

IMus, in præterito penultimam corripit: vt Vénimus, repérimus, compérimus.

Virgilius.

Non nos aut ferro Lybicos populare penates
Venimus, aut raptas ad littora vertere prædas. Æneid. 1.

APPENDIX II.

TEmpora Conjunctivi modi, syllabis Rimus, & Ritis finita, habeántne penultimam brevem, an longam.

Grammatici certant, & adhuc sub judice lis est.

Non solùm recentiores, sed etiam veteres. Diomedes enim docet, præteritum breve esse, futurum verò longum. Probus vtrumque longum esse affirmat. Quare cùm versus facies, Poëtas optimos imitaberis, qui Ri, syllabam modò corripiunt, modò producunt prout versus postulat. Sin tibi aliquid recitandum erit, ne sermonem des auribus, consuetudini regionis servies.

Præceptum IV.

O, In Verborum incrementis semper producitur, vt facitote.

Ovidius.

Meta. 5. *Cùmque loqui poterit, matrem facite salutet.*

Præceptum V.

V, In Verborum incrementis vbique corripitur, vt Sumus, Possumus, Volumus.

Horat.

Horatius.

Nos numerus sumus, & fruges consumere nati. Epist. 1.

Idem.

Si patriæ volumus, si nobis vivere cari. Ibidem.

Composita ex verbo dandi, diligenter tyronibus sunt explicanda: solent enim in ea frequenter impingere. primum tantùm incrementum breve est, cætera longa: vt Dabamus, dederamus. Rebar à verbo Deponenti, Rero, fingenda est, vt diximus, vos activa, vt Reo, res, rebam, &c. Præceptiones illæ generales, quas initio, posuimus, vbique servandæ sunt: quare præteritum Dedi, priorem, vt ibidem dictum est, brevem habet, quamvis incrementi ratio postulet, vt producatur. Verbum solarere, quod est in prima Exceptione secundi Præcepti, non facit ad rem, sed tantùm prosequere, quod est tertiæ Coniugationis. Ne putent novi poetæ sibi licere, ante Runt syllabam, corripere: id enim claris illustribusque tantùm concessum est.

Tibul. lib: 2.

Nec cithara, intonsæ. profueruntque comæ.

Virgil. Georg. 2.

Miscueruntque herbas, & non innoxia verba.

De Rimus & Ritis, quæ Grammaticis semper rixandi casum dederunt: sic scribit Diomedes lib. 1. De modis verborum, In subjunctivo, numero plurali, uniformem declinationem perfecti & futuri

turi temporis, accentus distinguit. Perfectum enim accentu acuto declinatur: futurum circumflectitur. Probus Institut: Artium, sive libro priore, vbi de penultimis, vltimisq; verborum syllabis agit, Adjunctivo, inquit, modo, &c. Perfectum tempus numeri singularis, in omnibus personis omnium conjugationum penultimas vltimasque syllabas breves habet, vt cùm clamaverim, clamaverit, &c. Plurali autem numero, in omnibus quatuor conjugationum modis, personæ duæ, prima & secunda, penultimam semper producunt; vltimam verò corripiunt. Deinde vbi de futuro subjunctivi agit; Plurali, inquit, numero, prima & secunda persona, omnium conjugationum, penultimam longam, & vltimam brevem habent: vt Clamaverîmus, clamaveritis: monuerimus, monueritis: audierimus, audieritis: dixerimus, dixeritis. Idem in eodem libro cap: de productione vel correptione syllabarum; præteritum adeò apertè docet producendum esse, vt Barbarismi eos condemnet, qui id corripiunt: Sunt, inquit, aliquæ syllabæ apud Virgilium, quæ necessitate metrica, cum vitio Barbarismi, qui apud Poetas Metaplasmus appellatur, contra rationem corripiuntur. Sunt aliquæ, quæ cùm breves sint, necessariò producuntur. Corripiuntur in his:

Matri longa decem tulerunt fastidia menses.

Item, -- hic illius arma: Et, Ipsius ante oculos: mediam syllabam Pronominum, cùm sit longa, corri-

corripuit. Item: Obstupui, steteruntq; coma. Te syllabam longam in verbo, corripuit.

Idem.

Egerimus, nosti, & nimium meminisse necesse est.
Ri, syllabam longam, corripuit. Hæc ille: Servius explicans hunc ipsum locum, Virgil lib. 6.

Namq; ut supremam falsa inter gaudia noctem.
Egerimus, nosti, & nimium meminisse necesse est:
Ri, inquit, metri necessitate, corripuit.

Itaq; Probus & Diomedes, futurum longum esse sine controversia affirmant. Probus & Servius etiam præteritum, à quibus dissentit Diomedes: quorum autoritas ea est, ut tantas lites non nisi Palæmon aliquis possit componere.

Nunc quò res fiat planior, aliquot testes citabimus.

Ennius.

Non mi aurum posco, nec mi pretium dederitis.

Ovid. de Pont. lib. 4. Eclog. 5.

Cùm gelidam Thracen, & opertum nubibus Æmon.
Et maris Jonij transieritis aquas.

Ibidem.

Copia nec vobis, ullo prohibente, videndi.
Consulis, ut limen contingeritis erit.

Idem Metamorph. 6.

Haustus aquæ mihi nectar erit, vimmq; fatebor
Accepisse simul, vitam dederitis in undis.

Catull:

Dein cùm millia multa fecerimus.

Hæc omnia futuri sunt temporis, & penultimam producunt. Idem lib: 5. Met: *Videritis, penultima brevi dixit.*

Mentiar, obscurum nisi nox cùm fecerit orbem,
Nuper honoratas summa mea vulnera cœlo.
Videritis stellas illic, ubi circulus axem, &c.

Metri necessitate Ri, corripuit, neque enim Heroicus versus Certium recipit. Qui Diomedis sententiam tuentur, fatentur quidem videritis futurum esse, non tamen profectum ab eo futuro, cujus prima persona singularis, Ro syllaba, terminatur, sed Rim. Hic reducenda sunt in memoriam, quæ in verborum conjugatione de varia positione futuri Conjunctivi diximus: Exit enim tum in Ro, tum in Rim.

Terent. Andr.

-- ut si inde te exemerim, ego pro te molam.

Ibidem.

-- certè si resciverim.

Eunuch.

- si id fecerim.

Vide ibidem *si vacat, integros versus.*

Plautus Pseud.

- si argentum attuleris, cum illo fidem perdiderim. Ibidem.

Quis igitur argentum reddet, si dederim tibi?

Qui igitur Diomedis opinionem defendunt, ajunt futurum, cùm breve reperitur, fieri non à

futu-

futuro in Ro, sed in Rim: quod ut positione consentit cum præterito perfecto, sic etiam quantitate congruit. Est & alius locus Ovidij de Ponto lib: 4. elegia 5.

Hæc ubi dixeritis, servet sua dona, rogate:
Sic fuerit vestræ causa peracta viæ.

Nec video, cur, dixeritis, non sit etiam futurum. An non dicitur bene latinè, Ubi hæc dixero, finem dicendi faciam? Mihi sanè nullum succurrit carmen, in quo Rimus, aut Ritis, apertè sit præteriti temporis, excepto Virgilij, quo fortasse adductus Diomedes præteritum corripi affirmat: cùm tamen Probus & Servius, (ut diximus) id metri necessitate factum esse doceant. Neque qui in contraria sunt sententia, eam testimonijs confirmant. Sunt qui arbitrentur, tam præteritum quàm futurum, propter multarum brevium syllabarum continuationem, interdum à Poetis necessariò produci. Cum quibus nullus veterum Grammaticorum, quod quidem sciam, facit. Certe Catullus nulla necessitate coactus, Fecerimus, penultima longa, dixit: recipit enim Hendecasyllabum carmen, secundo loco dactylum. Alij denique credunt, utrumque tempus corripiendum, quod plerique omnes hac ætate sic pronuntient, quibus libentissimè accederem, si id aut Ciceronis, aut Quintiliani ætate factum esse probassent. Verisimile profecto est. Probi, Diomedis, ac Servij ætate, multò puriorem, quàm hac nostra, fuisse

 pronun-

pronuntiationem. Quod si is Probus est, cujus Martialis, Plinius & Gellius meminerunt, utrunque sine ulla controversia, longum est.

DE PRIMIS ET MEDIIS SYLLABIS.

Yllabæ aut primum, aut medium, aut ultimum locum occupant. Quæ adhuc dicta sunt, præcipuè spectant ad primas & medias cognoscendas, Exaudiverimus, exempli causa primam longam habet, positione, secundam diphthongo: cæterarum trium cognitio ad Verborum Incrementa spectat. Si quando ergo prima vel secunda syllaba occurret, tum ad præcepta illa universa confugies, tum ad nominum & verborum incrementa, in quibus tanquam in sedibus ac locis quibusdam, syllabarum dimensio latet, quos paratos & expeditos habere oportet. Quod si ubi diligentiùs requisieris, non apparuerit, experire, num pronuntiatione tenoreq; possis eam indagare. Fingamus ante penultimam verbi Invideo, quod quatuor syllabis constat, tibi negotium facessere: excogita quo pacto fiat trisyllabum, atque in accentu cognosces sitné brevis an longa: Invides, invidet. Vides ut accentus syllabæ brevitatem aperuit? Idem in verbis

Peto,

Peto, paro, loquor, & ſimilibus, quæ ex duabus conſtant, faciendum eſt: quæ trium ſyllabarum fient, ſi præpoſitiones addas, ad hunc modum, Repeto, Comparo, Alloquor. Deprehenditur etiam ſyllabarum quantitas analogia, atque ſimilitudine. Scis Amabilis, verbi cauſa, ſecundam ſyllabam habere longam, dices Formidabilis, penetrabilis, lacrymabilis, & cætera eidem ſimilia, eandem producere. Compoſitio etiam & Derivatio, de quibus ſuprà dictum eſt, ſyllabarum brevitatem longitudinemq́; detegunt. Quòd ſi his omnibus adhibitis remedijs, hæreſis, ne animo concidas, ſupereſt poetarum autoritas, quæ ſuas præceptiones fulciunt Grammatici, Ignoras, Meta, exempli gratia: Sudo, Studeo, habeantné primas breves an longas: vngues arrodenti, caputq́; perfricanti, Horatius opem feret.

Qui ſtudet optatam curſu contingere metam,
Multa tulit, fecitq́; puer, ſudavit & alſit.

Quæ, cùm ita ſint, quam plurima carmina optimorum poetarum memoriæ ſunt mandanda, verſus ſæpiſſimè ſcribendi: quæ exercitatio multò faciliùs & certiùs te ſyllabarum rationem docebit, quam de primis & medijs, ſyllabis præceptionum multitudo propè infinita, in quibus ſæpè aliter citantur verſus quàm à Poëtis ſcripti fuerint, interdum alij pro alijs teſtes proferuntur. Quæ præceptiones ne nos in errorem inducant, diligenter cavendum eſt. Citantur enim ſæpe

Poëtæ

Poëtæ aut recentiores aut vetustiores, quàm ut eis fides habenda sit. Cæterorum testimonia non rarò depravata ac corrupta proferuntur. Quare cui de primis & medijs syllabis, privatas perceptiones tradere in animo erit, secum cogitet, nihil adhuc dicam de ipsis, à Grammaticis traditum esse, evolvatq; ipse summâ curâ ac studio Poëtas omnes classicos. Nam si ijdem testimonijs contentus erit, quæ ab alijs afferuntur, sæpenumerò, se falsum fuisse experietur. Sed hæc penè totam hominis, non solùm otiosi, sed etiam doctissimi, vitam requirunt.

DE VLTIMIS SYLLABIS.

YLLABÆ, quæ vltimum locum tenent, partim positione, vt Prudens, præcox: partim diphthongo, vt Musæ: partim privatis præceptionibus cognoscũtur, de quibus nunc agendum est.

A, in fine.

A, Finita longa sunt, vt Memora, contra, vltra, antea, triginta, quadraginta, quinquaginta, &c.

Virgilius.

Musa mihi causas memora: numine læso. Æneid: 1.

Idem.

Æolus hæc contra. Tuus ó regina quid optes. Ibidem.

Idem.

Triginta capitum fœtus enixa jacebit. Æneid: 8.

EXCEPTIO.

CORripe Eia, ita, poſtea, quia: Item, caſus omnes in A, vt Anchora, vela. Præter ablativum, vt de prorâ: & vocativos Græcos, vt ô Ænea, ô Atla, Calcha, Palla.

Virgilius.

Æneid. 11 *Non ita me experti Bitias & Pandarus ingens.*

Idem.

Æneid. 3. *Anchora de prora jacitur, ſtant littore puppes.*

Idem.

Ibidem. *Tendunt vela noti: fugimus ſpumantibus vndis.*

Idem.

Æneid. 11 *Non hæc ó Palla dederas promiſſa parenti.*

Idem.

Æneid. 3. *Quid miſerum Ænea laceras? jam parce ſepulto.*

Proponimus pueris ediſcenda quæ certa atque vſitata ſunt. Contra, nonnunquam corripitur.

Manilius lib. 2.

Contra, jacet Cancer patulam diſtentus in alvum.

Valerius Flaccus lib: 8.

Contra Tartareis Colchis ſpumare venenis.

Contra

Contraquè lethæi quassare silentia rami.

Perstat.

Ultra, frustra, apud veteres claßicosq́ Poëtas producuntur.

Iuvenal. Satyr. 2.

Ultra Sauromatas fugere hinc libet, & glacialem Oceanum.

Virgil. Æneid. 4.

Ne quid inexpertum frustra moritura relinquat.

Sunt qui credant Triginta, Sexaginta, & cæterm hujus positionis, ambigua esse, quòd Martialis præcipuè versus docent, lib: 5.

Munia quod nobis ter quinquaginta dedisti.

Idem lib. 12.

Sexaginta teras cùm limina mane Senator.

Sed qui longam esse affirmat, priore loco, Quinquagena: posteriore, Sexagena legunt. Martialis ipse alibi ultimam solent producere lib: 5. in Fabianum.

Hoc per triginta merui Fabiani Decembres.

Idem lib 7.

Cùm sexaginta numeret Cesselius annos.

Idem lib: 10 ult. Epigram.

Triginta mihi quatuorquè visos.

Idem lib: 11. ad Fabullum.

Triginta propè jam diebus una est.

Cùm cœnare domi poëta non vult.

Illud Manilij lib: 2. *Cùm illis magis videtur facere.*

Ter triginta quadrum partes per sydera reddunt
Idem tamen eodem libro produxit:
Triginta duplices partes, pars tertia deerit

In eodem.

Et quinquaginta regum regemq; patremq;.
Rhemnius Fannius, de ponderibus & mensuris sexaginta apertissimè corripuit.
Cecropium superest post hæc docuisse, talentum,
Sexaginta minas, seu vis sex millia drachmas.
Sed hæc hactenus.

Eja, Valer: Flac: corripuit, (quem imitandum puto) lib: 8.
Quærenti tunc deinde viam, qua se arduus Heros
Ferret ad aurigeræ caput arboris: eja per ipsum
Scande age, & adverso gressus ait, imprime dorso.

Probus *Inst: Artium, vbi de vltima Adverbiorum syllabis agit: Eja inquit, constare spondeo: sed in versibus, quibus id confirmat, A, per synalœpham evanescit; Eja age segnes, &c. Sidonius A, produxit, sed non est clausicus. Postea & antea ajunt quidam corripi, cùm tanquam præpositiones suos casus habent, postea, antea, alioquin Adverbia esse, & produci. Mirum est eos non tradidisse idem de particulis. Præterea, & Interea, Postea, certè malim corripere, cætera producere: neque veteribus in mentem arbitror hoc discrimen venisse.*

Ovid. 1. Fast.

Postea mirabar cur non sine litibus esset
prima dies.

Horat.

Horatij carmen in Epod. Ode 9.

Romanus heu postea fugabitis:

quo probant A, longum esse, depravatum est, sic enim legitur in correctis libris.

Romanus (eheu posteri negabitis)

Horat. in Epod Od. 11. *Pecti nihil me sicut antea juvat. Est senarius jambicus. Reliqua non egent testimonijs. Puta, Adverbium eandem videtur producere: nam illud Persij Satyr. 4. quid deinde loquere? Quirites.*

Hoc puta non justum est, illud malè, rectiùs istud:

Puto, corrigunt viri docti: quamvis ætate Prisciani quidam. Puta legerit lib: 15. vbi de Adverbijs litterarum ordine agit, A, inquit, terminantia, vel primitiva sunt, vt Ita, quod solum, A correptam habuit: quamvis quidam, puta, quoque Adverbium esse accipiant, ideóq; Persium id corripuisse, vt:

Hoc puta non justum est illud malè, rectiùs istud:

Vel composita, vt Præterea, Interea, Postea, Antea, quæ omnia producunt A, terminalem. Hoc fortasse loco adducti Grammatici ajunt. Posteà non esse Adverbium, quando vltimam habet brevem.

Nonnulla Græca nomina casu nominandi producuntur, sed ferè cæsuræ beneficio: vt Nemea, Tegea, Melea, Amalthea.

Statius lib. 4.

Dat Nemea comites, &c.

Ibidem.

Ibidem.
Ne facilis Nemea latas evolvere vires.
Ibidem
Non Tegea non ipsa Dea vacat alite velox.
In eodem
Quos Pilos & dubijs Malea vitata carinis.
Fastor: Ovid: 5.
Nais Amalthea Cretea nobilis Ida.

Eadem, sexto casu apud Poëtas videtur corripi, verùm longe aliter se res habet, nam in unam syllabam longam coalescunt E, & A.

Virgil. Æneid. 10.
Una eademq; via sanguis animusqué sequuntur. Et Calphur. Eclog: 4. Rupe sub hac eadem, quàm plurima pinus obumbrat. Græca nomina, de quibus hîc agitur, masculina sunt, in As prima, vel tertiæ declinationis, Æneas ó Ænea.

Virgilius 10.
-- vigilásne Deúm gens
Ænea? vigila, & velis immittere rudentes.
Ovidius Metam: 4.
Tempus Atla veniet, &c.
Virgil. Æneid. 3.
Conjugio Anchisa Veneris dignàtate superbo: non huc spectat. A, enim breve est, sed producitur cæsuræ beneficio, ut in illo ejusdem.
Æneid. 3.
Si pereo, manibus hominum perijsse juvabit.
Neque Anchisa, à nominativo Anchises, sed Anchisa

chisa sit. Veteres enim, vt Quintilianus libro 1, cap: 5. docet. Ænea, Anchisa dicebant recto casu, pro Æneas, Anchises. Ne, inquit, in a, quidem atque s, litteras exire temerè masculina Græca nomina, recto casu patiebantur: ideóque, & apud Messalam.

Benefecit Euthia, & apud Ciceronem, Hermagora: ne miremur, quod ab antiquorum pleris: Ænea & Anchisa sit dictum, hæc ille. Atrida ab Horatio, pro Atride dictum est.

Serm: Satyr: 3.

Ne quis humasse velit Ajacem, Atrida vetas cur; Videsné Atrida ultima brevi; Velit in eodem carmine vltimam producit, propter cæsuram, & eodem loco, quo Anchisa apud Virgilium, qui more veterum Anchisa, æ, solet declinare, lib: 7. Tum satus Anchisa delectos ordine ab omni. Si Græcè declinasset, dixisset, Anchise, ut Priscianus lib: 7. legit. Hallelujah ultimam apud Hæbreos habet longam: scribitur enim per Cames, hoc est A, longum, & I, consonantem: neque mirum est, si à Prudentio corripiatur.

Amen reddidit, alleluja dixit.

Hendecasyllabon est: metiuntur enim Græci & Latini sæpè Hebræa verba potiùs Græcis Latinisque spatijs, quàm Hebraicis.

E, in

E, in fine.

E Littera finita corripiuntur, vt Nate, fuge, pone, pene, nempe.

Virgilius.

Æneid. I. *Heu fuge nate Dea, teque his, ait eripe, flammis,*

Idem.

Eclog. 9 *Pene simul tecum solatia rapta Menalca.*

Martialis.

Libro 9. *Lege nimis dura convivam scribere versus*
Cogis Stella: licet scribere, nempe malos.

EXCEPTIO I.

PRoducuntur omnia primæ & quintæ declinationis: Anchisiades, ô Anchisiade, Calliope, re, die, & quæ inde oriuntur: vt quare, hodie, quibus adde, Fame, Cete, Tempe.

Virgilius.

Æneid. 6. *Tros Anchisiade, facilis descensus Averni,*

Idem.

Æneid. 7 *Vos ô Calliope precor aspirate canenti.*

Martialis.

Libro 10. *Non venias quare tam longo tempore Romam.*

Lucanus.

Libro 7. *Aut hodie Pompejus erit miserabile nomen.*

Virg.

Virgilius.

Obijcit, ille fame rabida tria guttura pandens, Æneid. 6

EXCEPTIO II.

Item verba Imperativi modi, numeri singularis, secundæ declinationis, vt Vide, habe.

Horatius.

Vade, vide, cave, ne titubes, mandataq; frangas. Epist. 1.

Martial.

Quæ tua sunt, tibi habe: quæ mea redde mihi. Libro 10.

Cave, ferè corripitur.

Ovidius.

Tu cave defendas, quamvis mordebere dictis. Trist. 1.

Idem produxit alibi.

Nate cave, dum resque sinit tua corrige vota.

Sunt etiam longa monosyllaba, vt Me, te, se: Exceptis conjunctionibus encliticis, Que, ne, ve: Et syllabicis adjectionibus Pre, Ce, Te: vt suapte, hisce, tute.

Virg.

Virgilius.

Æneid. 1. *Tantané vos generis tenuit fiducia vestri?*

Horatius.

Epist. 1. *Nevè putes alium sapiente bonoq; beatum.*

Horatius.

Sermo: 1. Satyr. 4. *Hinc omnis pendet Lucilius hosce sequutus.*

Lucret.

Libro 1. *Accipe præterea, quæ corpora tute necesse est confiteare.*

EXCEPTIO III.

LOnga præterita sunt ferè, fermè, ohe, & Adverbia à Nominibus secundæ declinationis profecta: vt placidè, valdè, minimè, summè: Præter benè & malè.

Iuvenal.

Satyr. 6. *Nulla ferè causa est, in qua non fœmina litem moverit.*

Idem.

Satyr. 13. *Mobilis & varia est fermè natura malorum.*

Martialis.

Libro 4. *Ohe jam satis est, ohe libelle.*

Idem.

Libro 7. *Excipe solicitos placidè, mea dona, libellos.*

Idem.

Nihil

Nihil benè cùm facis, facis attamen omnia bellè. Libro 2.

Horatius.

Et malè tornatos incudi reddere versus.

APPENDIX.

Facilè, etiam cùm est Adverbium, corripitur: nam Adjectiva tertiæ declinationis, cùm in Adverbia transeunt, vltimam habent brevem; vt Sublimè, suavè, dulcè.

Virgilius.

Cantantes sublimè ferent ad sidera cigni. Eclog. 9.

Idem.

Ipse sed in pratis aries jam suavè rubenti Murice. Eclog. 4.

De Græcis primæ declinationis nulla est controversia: Alcides ó Alcide, ó Libye, Calliope, Penelope: & id genus cætera, hic more Grammaticorum vocamus primæ declinationis; Quamvis ad nullam Latinorum spectent, vt suo loco dictum est.

Martial: lib: 9.

Alcide Latio nunc agnoscende Tonanti.

Idem lib 8.

Unde tuis Libye tam felix gloria sylvis?

Et in ablativo, Lucan: lib: 8. *Signaque ab Euphrate cum Crassis capta sequentem. Nam*

Euphrates, æ, ab eodem Lucano declinatur eodem libro.

Euphraten & adhuc securum à Cæsare Tigrim.

Et Propert. lib: 4.

Ire per Euphraten ad tua busta licet.

Stat. Theb 1.

Opposito rapidam Pylade vitasse Megæram.

Si verò Es, finita, ad tertiam Latinorum transeant, vt Orestes, Orestis: Pilades, is: Euphrates, is: Acinaces, is: tunc ultima ablativi brevis erit.

Valerius Flac. lib. 6.

Insignis manicis, insignis acinace dextro.

Quorum vocativus, vt opinor, similis est recto: ô Pylades, ô Euphrates, ô Orestes.

In illo carmine Ovidij Trist. 1. Eclog. 4.

Ut foret exemplum veri Phocæus amoris,
Fecerunt furiæ tristis Oresta tuæ:

non, Oreste, sed Oresta, legitur: Sic Seneca in Agamem.

Aggrediar, & te Oresta furabor libens.

Et enim Græca primæ declinationis της, syllaba finita, casu votandi in τα exeunt: vt προφήτης ὦ προφῆτα, Ορέστης, ὦ Ορέστα.

Idem in Tyest.

Bonum est Thyesta, quòd mala ignoras tua.

Valerius Flac.

Non te Æeta pater Generi, aut Sol magne pudebit: Ab Æetes, quo sæpè vtitur. Neque illud Martial lib 2. *Humanè facis, Herme, non superbè:*

perbè: ab Hermes, fit, sed ab Hermus, ut docet ipsa inscriptio. Achille tamen & Ulysse, cùm ultimam habeant brevem, suspicor vocativos esse priscos, ab Achilleus ò Achillee, Ulysseus ò Ulyssee, ultimo, E, rejecto: Aut certè ex vocativo Græco Achilleu, Ulysseu, U, litteram abjectam esse. In nominum declinatione Priscianum sequuti, diximus vocativos Ulysse, Achille, more Dorico factos esse, Chreme tamen & Lache, & quæ apud Græcos tum quintæ tum primæ declinationis sunt, crediderim longa esse, ὦ Χρέμη, ὦ λάχη. Unum duntaxat quod sciam, est carmen Propertij lib: 4. extremo quo, Achille, ultimam corripere probemus, quod tamen pluris faciendum est, quam Prisciani conjectura.

Et Persen proavi simulantem pectus Achillis,
Quique tuas proavus fregit Achille domos.

Horat. 2. Serm. Satyr. 5.

Et genus, & virtus, nisi cum re vilior alga est.

Fames, apud priscos quintæ fuit declinationis: vide Gellium lib. 9. cap. 14. *Cete, Tempe, & mele, (quorum ultimum, quia parum usitatum est, omisi) à Græcis scribuntur per η sive E, longum, de quibus etiam in nominum genere dictum est. Vide, ferè ultimam corripit, cum ei particula,* Sis, *adjungitur.*

Persius Satyr. 1.

Sed quid opus teneras mordaci radere vero
Auriculas? vide sis né majorum tibi forte

Rariùs per se positum: Valer. Flac lib. 15.

- - ille profundo,
Incumbens Odrussa mero: vide lata comantem
Pectora, & ingenti turbantem pocula barba.

Vale, nonnunquam etiam breve est.

Ovid. Trist. 1.

Idq; quod ignoti faciunt, valedicere saltem.

Cùm priscis seculis multa verba, quæ hodie sunt declinationis secundæ, fuerint tertiæ: non mirum est, si aliquando à poëtis correpta inveniantur. Valde: vt ajunt, pro validè dicitur media syllaba extrita.

Martial. lib. 5.

Hoc valde vitium periculosum est.

I, in fine.

I, Vocali terminata, longa sunt: vt Classi, fieri.

Virgilius.

Æneid. 6. *Sic fatur lacrymans, classique immittit habenas.*

Martialis.

Libro 8. *Quàm vellem fieri meus libellus.*

EXCEPTIO I.

COrripe Nisi, quasi: & Græca quæ in I, vel Y, exeunt: vt Palladi, Daphni, moly.

Ovidius.

Quid nisi Pierides, solatia frigida restant? De Ponto 1. 4.

Martialis.

Cùm dixisticus, rides quasi barbara verba. Libro 3.

Statius.

Pallidi littoreæ celebrabat Scyros honorum,
Forte diem.

Virgilius.

Insere Daphni Pyros? carpent tua poma nepotes. Eclog: 9.

Ovidius.

Moli vocant superi, nigra radice tenetur. Meta 14.

EXCEPTIO II.

Mihi, tibi, sibi, ultimam habent communem: Ibi, ubi, cui, cùm dissyllabum est, frequentius corripiuntur.

Virgilius.

Post mihi non simili pœna commissa lueris. Æneid: 1.

Idem.

Extremum hunc Arethusa mihi concede laborem. Eclog. 10.

Martialis.

Sed norunt cui serviant leones. Libro 1.

 Idem.

Libr: 7. Idem.

Me legit omnis ibi senior, juvenisquè puerquè.

In Epod. Horatius.

Reddit vbi Cererem tellus inarata quotannis.

Quasi, à Lucretio, *Nisi*, à Rufo *producitur: tu optimos poëtas imitare. Græca nomina primæ declinationis, vt Pylades, Orestes, &c. cùm ad tertiam Latinorum transeunt, vt Pyladis, Pyladi, Pyladem, Latinorum præceptis metienda sunt.*

Martial. lib: 10.

Quid quòd nil vnquam Pyladi donavit Orestes?

Ibidem: *Teq; putas Pyladi Callidiore parem.*

Mihi, tibi, sibi, paßim reperiuntur. Cui dissyllabum vltima correpta, sæpè apud Martialem reperitur, libro 12.

Et credit cui Posthumilla dives.

Et rursus lib: 11. Testimonia, quibus docent Grammatici, Cui simplicis, ultimam esse longam, non sunt satis idonea: apud Manilium reperitur compositum, Cuiq; lib: 4. Sic erit & sedes fugienda, petenda cuiquè.

Adverbium, Uti, producitur. Compositum, Sicuti, ajunt ultimam semper corripere, apud Lucretium libro 2.

Sicuti quadrupedum cum primis esse videmus.

O, in fine.

O, fini-

O Finita ambigua sunt, ut Quando, vigilando, nolo.

Martialis.

Nolo mihi ponas rhombum, multumvè bilibrem, Libr. 5.
Nolo boletos, ostrea nolo: mice.

EXCEPTIO I.

EXcipe monosyllaba, vt O, do, sto: Dativos & Ablativos vt Somno, tuo. Jtem Græca quæ habent ωmega, vt Androgeo, Atho, Clio, Alecto, & cætera ejusdem generis: quibus accedit Ergò pro causa.

Virgilius.

O lux Dardaniæ, spes ó fidissima Teucrúm. Æneid. 2.

Idem.

Invadunt vrbem somno, vinoq; sepultam. Ibidem.

Idem.

Luctificam Alecto Dirarum ab sede sororum. Æneid. 7.
Infernisque ciet tenebris.

EXCEPTIO II.

ITem Adverbia à Nominibus orta, vt Subitò, meritò, multò, quibus adduntur adeò, ideò.

Hine rursus excipiuntur; Modo, quomodo, dummodo, postmodo, citò, imò, quibus accedunt; Scio, nescio, duo.

Martialis.

Libro 5. *Mentiris juvenem tinctis Lentine capillis,*
Tam subitò corvus; qui modò cygnus erat.

Idem,

Libro 6. *Non habet ergo aliud? non habet immò suum.*

EXCEPTIO III

ADverbium Serò, Conjunctio Verò, vltimam habent communem.

Martialis.

Pro meritis cœlum tantis, Auguste, dederunt,
Alcidæ citò dij: sed tibi serò dabunt.

Valerius Flac.

Libro 3. *-- sin verò preces, & dicta superbus*
Respuerit.

Gerundia sæpiùs producuntur.

Lucan. lib. 1.

Perdiditò qualem, vincendo plura, triumphum.

Ibidem.

Audendo magnus tegitur timor, arma capessam.

Iuvenal. Satyr 3.

Plurimus hic æger moritur vigilando, sed illum,
Ergo, aut Probus Inst. Art. sine dubio habere vltimam longam. Lucan. lib. 8.

Hu͏c illud jactatur aquis adeóne molesta, &c.

Idem lib. 2.

Non benè compertū est: ideóne me milite vincat.

Martial. lib. 6.

Non reddes? ideo Cæciliane rogo.

Modo & ex eo composita: Postmodo, dummodo, quomodò corripiuntur.

Martial. lib. 10.

Quicquid habent omnes, accipe, quomodò das.

Imò frequentissimè ab eodem corripitur ad Ponticum lib. 5. Hoc sentis? inquis, faciat tibi sic bene Cæsar.

Sic Capitolinus Jupiter, imò tibi.

Idem in eodem.

Romam petebat Bassus, imò rus ibat.

Idem lib. 8.

Adeò benè emit, inquis, imò non solvit.

Uterque versus Scazon est. Illico, Cedo, pro dic, ajunt semper corripi.

Ego non rarò habet ultimam longam: admonendi tamen sunt pueri, ut eam corripiant.

Ovid. in Epist.

Sed quid Ego revoco hæc? omen revocantis abesto.

Cornell. Gall.

Sum grandævus, nec tu minus, &c.

Idem.

Sic cunctis formosus ego gratusque videbor.

Ausonius in Epigrammate de Craso.

Sicut ego solus: me quoque pauperior.

 Serè

Serò frequenter reperitur breve:

Martial. lib. 5.

Verò dedit pœnas, discrepi noxia mater
Debuerat.

Stat. 1. Theb.

Serò memor thalami, mœsta solatia morti.

Verò, rariùs reperitur breve.

Illud Silij lib. 9.

Lux oritur mihi magna satis, sat, verò superq;
Bellandi merces sit gloria. Vera, habet in correctis libris, quemadmodum res ipsa postulat. Sedulò, mutuò, crebrò, profectò, corripies, cùm legeris apud bonos poëtas.

U, in fine.

V Finita longa sunt, vt Manu, cornu, Panthu.

Virgilius.

Æneid. 2. *Tela manu miseri jactabant irrita Teucri.*

Idem.

Æneid. 9. *Jam cornu petat, & pedibus qui spargat arenam.*

Ovidius.

Nec mora curvavit cornu, nervoqúe sagittam impulit.

Virgilius.

Æneid. 2. *Quo res summa loco Panthu? quam prendimus arcem?*

Vete-

Veteres Grammatici, Probus in Catholicis. vbi de formis casuum agit, & Diomedes libro 1. ajunt, Cornu, gelu, & cætera neutra quartæ declinationis, nominandi, accusandi, & vocandi casibus ultimam habere brevem: sed nullis veterum testimonijs suam sententiam confirmant. Idem tamen Probus Instit: Artium, longè aliter sentit: Nominatiuum, inquit, singularem aptoti nominis U, littera terminatum, in poëmate aliquo non facilè invenies: vt si facias, hoc cornu, hoc genu, vel hoc gelu: nam hæc nomina apud Virgilium septimo casu inveniuntur. Verumtamen si nominativum casum collocare volueris, ultimam syllabam longam ponito, quoniam necesse est eam in ablativo produci: vt Tullius in Arato.

Iam Tauri lævum cornu, dexterqùe sinupes.

Ibidem & corripuit, vt:

Hac propter lævum genu omnis parte locatus.

In Ablativo tamen sine ambiguitate producitur. Hæc ille. Genu, vt ego quidem arbitror, etiam Accusandi casu habet posteriorem longam: sed corripitur hîc propter sequentem vocalem: sic Virgil. lib. 5. --sub Ilion alto:

O, alioqui longum naturâ, corripuit.

B. D. T. in fine.

B, D, T, litteris terminata corripiuntur, ut: Ab, quid, audiit.

Virgilius.

Æneid. 8 *Tum pater Æneas puppi sic fatur ab alta.*

Idem.

Æneid. 2. *Quidquid id est, timeo Danaos & dona ferentes.*

Idem.

Æneid. 8 *Audijt & Triviæ longè lacus, audijt annis,*
Sulphurea Nar albus aqua, fontesq; Velini

Peregrina ferè apud Hebræos producuntur, ut Achab, Aminadab, Josaphat, quæ per Cametz, hoc est vocalem longam scribuntur: Item Jacob, Joseph, Lot, quæ per Cholem, id est, Omega, David per breve, ut diximus in nominis incremento, ubi cætera, si vacat, Lege quæ ibidem dicta sunt: Audijt, Lenijt, mugijt, & reliqua generis eiusdem tam corripiunt ultimam cùm imminuuntur, quam cùm plena sunt: Audivit, lenivit.

Virgil. Æneid 8.

Lenijt, & tacita refluens in substitit unda.

In eodem.

Mugijt, & Caci spem custodita fefellit.

Potiùs de penultima dubitandum fuit, esset ne longa etiam post imminutionem, quàm de ultima. Nec te moveat, quòd aliquando a poëtis ultima producatur.

Ovid.

Ovid 3. Metamor.

pro fontibus ille lacuque
Interijt: at vos profana vincite vestra.

Idem Fastor. 4.

Nox abijt, oriturq; Aurora, Palilia poscor.

Idem Metamor 3.

Arduus in nubes abijt, & in æquore summo
Umbra viri visa est.

Horat: Serm: 1. Satyr. 9.

Quum gravius dorso subijt onus, incipit ille.

Ne te, inquam, hæc & similia exempla moveant: non enim imminutio vocalibus solùm accidit, sed etiam plenis, & vt vno verbo dicam, Syllaba quæcunque brevis, ex pede quovis, relicta, non rarò communis hoc est modò brevis, modò longa est apud poetas: de qua re, cum de communi syllaba agemus, fusiùs dicetur. Illud certè verisimilius est, ultimam produci, cùm duæ vocales in vnam longam contrahuntur, quod fit post imminutionem verborum, vt ex Obijt, Obit: ex Perijt Perit, duplici ij, in vnam coalescente: quemadmodum in verbis, Defleram, probaram, restraro, & cæteris, id genus, Defleveram, plenum, imminuitur extrita, U, littera, Defleeram, deinde vtrinque E, in E, longum coalescit. Probaveram, Probaeram, inde Probaram, A, & E, in A, longum coalescentibus.

Iuvenal. Satyr. 6.

Magnus civis obit, & formidatus Othonis: pro obijt

Sceptra Palatini, sedemqúe petit Evandri: pro petiit.

Sed hîc etiam dubium est, producatúrne ultima beneficio contractionis, an generalis cæsura. Generalem cæsuram appello quamvis syllabam relictam post quemvis pedem: nam etiam syllaba, quæ post quartum relinquitur, interdum fit longa, ubi nulla prorsus est vocalium contractio.

Virgil Georg. 2.

Muneribus tibi Pampineo gravidus Autumno Floret ager.

C, in fine.

C, Littera finita longa sunt, vt Sic, hoc, Hîc adverbium.

Virgilius.

Æneid. 3. *Sic oculos, ille manus, sic ora ferebat.*

Idem.

Æneid. 5. *Hoc Helimus facit, hoc ævi maturus Acestes.*

Idem.

Æneid. 2. *Classibus hîc locus, hîc acies certare solebant.*

EXCEPTIO I.

Corripe, Donec, Nec.

Ovid.

Ovidius.
Donec eris fœlix, multos numerabis amicos Tristi. 1.
Idem.
Parve, nec invideo, sine me liber ibis in Ibidem.
urbem.

EXCEPTIO II.

Hic, Pronomen virile, anceps est.

Virgilius.
Hic vir, hic est, tibi quem promitti sæpius Æneid: 6.
audis.

Idem.
Est hic, est animus lucis contemptor, &
istum.

Verbum Fac, tutius corripitur.

Ovidius.
Hos fac Armenios, hæc est Danacia Persis.

Martialis.
Signa rariùs, aut semel fac illud. Libro 5.

Fac, vt putant nonnulli, corripiendum esse, quòd à Face, fiat, vt Fer, à Fere: unde sunt illa carmina Ovidij.
Phylli fac expectes Demophonta tuum & alibi,
Mille fac esse jocos &c. & alia id genus.
Alij putant his & similibus locis integris verbum scribendum esse. Face: Mille face esse jocos. Alij credunt fac, semper longum esse.

Ovid.

Ovidius.

Hos fac Armenios, hac est Danaëia Persis.

Hîc face, nullo modo habet locum: nisi quis putet facito legendum, vt idem alibi inquit: Et facito, vt dicas quoties pugnare parabis; aut particulam aliquam interijciendam: Ut face, locum habere possit, vt in illo: Durius incedit, fac vt ambulet, vel, fac obambulet: quòd alij legunt, Durius incedit, fac ambulet. Probus Inst. Ar. vbi de verborum penultimis vltimisq́ue agit, dicit: Fac breve esse. Syllaba inquit, C, littera terminata sæpè producit, vt:

Duc age, duc, ad nos. Dic age namq́ue tibi:

Interdum corripitur, vt: Ergo fac vt fuerit. Hæc ille. Sic, semper producitur: Carmen illud Mart. lib: 2.

Et, secum sic vt audiam susurrat, mendosum est, legendum est enim:

Et, secum, sed vt audiam susurrat.

Lac, vt plerisq́ue Grammaticorum placet, corripitur, sine ullo tamen veterum testimonio: à Sereno producitur. Lac asinæ placidæq́ue bovis prodesse loquuntur. Cui, si testis esset locuples, potius quàm Grammaticis credendum esset.

Hebræa, si in Sedec aut Melech exeunt, vltimam corripiunt, vt Melchisedec, Abimelech: scribantur enim per Segol sive e, Sadoc per o. Nulla vocabula in litteris F, G, quod quidem sciam, exeunt: Magog peregrinum est, & tam

ab Hebræis, quàm Græcis per ω, scribitur. H litera vel potiùs aspirationis nota finita, si latina sint, vocalium præceptionibus metienda sunt, vt Vah, Ah, quæ longa sunt. Si peregrina, consulantur peregrini, vt Joseph, cujus vltima longa est, naturâ, scribitur enim ab Hebræis, per Sere, hoc est, η, sive E, longum.

L, in fine.

L Finita brevia sunt, vt Asdrubal, semel, vigil, simul, consul.

Silius.

Vertit terga citus damnatis Asdrubal ausis. Libro 7.

Horatius.

Quo semel est imbuta recens servabit odorem, Testa diu. Epist. 4.

EXCEPTIO I.

SAl, nil, Sol, longa sunt. Item pleraque peregrina, vt Nabal, Daniël, Saul.

Statius.

Non sal, oxyporumve, caseusve. Sylv. 4.

Martialis.

Nil aliud video quo te credamus amicum. Lib. 10.

Ovid. Metam. 1.

Ulterius spatium medio Sol altus habebat.

Sal. Statius lib: 4. extremo Sylv. produxit. versus est hendecasyllabus, neque solet ipse in primo loco choreum collocare. Ausonius etiam produxit.

Sol, oleum, panis, mel, piper, herba novem,

Pol ajunt quidam longum esse, alij verò breve: quod ex Comicis Poëtis, maximè Plauto (cujus versus alij longiores, alij breviores faciunt, senarisque octonarios, contrà permutant) difficile sane probari potest.

Ennius apud Macrobium lib: 6. corripuit.

Nel Pol homo quisquam faciet jam impunè animatus Tanaquil, itidem alij producunt, alij corripiunt, sed desiderantur veterûm testimonia.

Non omnia peregrina producuntur, Baalenim ab Hebræis Patac, id est, A breve scribitur, & Rogel, per Segol seu E, Abigail per I, breve: Michol, per Cateph cames, hoc est, Omicron, & à Græcis etiam μίχολ per Omicron. Quare hac si incrementa recipiunt, corripiuntur: Baalis enim dicam penultima brevi, vt Annibalis.

M, in fine.

M, Finita, priscis temporibus corripiebantur, neque à sequenti vocali, vt modò fit, excipiebantur, quod etiam

etiam nunc in compositis verbis cernitur.

Ennius.

Insignita ferè tum millia militum octo duxit delectos bellum tollerare potentes. Anna: 10.

Iuvenalis.

Quo te circumagas? quæ prima aut ultima ponas? Satyr. 9.

Posteri sequente vocali, M, litteram cum præcedente vocali elidendam putarunt, qua figura Ecthlipsis dicitur; de qua paulò post.

N, in fine.

N, Littera finita, longa sunt, vt Sin, Titan, Siren, Salamin, Actæon, & cætera tertiæ declinationis, quæ in On, exeunt.

Virgilius.

Sin absumpta salus & te pater optime Teucrûm. Æneid: 1.

Lucanus.

Vnde venit Titan, & mox vbi sidera condit. Lib: 1.

Ovidius.

Actæon ego sum, dominum cognoscite vestrum. Meta. 3.

Item accusativus Græcus nominum in As, Es, E, ut Ænean, Anchisen.

Calliopen. Græcus itidem genitivus multitudinis cujusvis declinationis, ut Cimmeriωn, epigrammatωn.

Virgilius.

Ænei. 11. *Et sævum Ænean agnovit Turnus in armis.*

Idem.

Æneid. 3. *Amitto Anchisen, hic me pater optime fessum. Deseris?*

Tibullus.

Libr. 4. *Cimmerion etiam obscuras accessit ad oras.*

EXCEPTIO I.

CORripe An, In, forsan, forsitan, tamen, attamen, viden. Item En, syllaba finita, quæ faciunt genitivo Inis, vt Nomen, lumen, flumen.

Virgilius.

Æneid. 2. *Forsitan & Priami fuerint quæ fata requiras.*

Idem.

Æneid. 1. *Hic tamen ille urbem Patavi sedesq; locavit.*

Statius.

-- ferumque quod amens.

Theb. 3. *Ipsa dedi, viden & jugulo consumpserit ensem?*

Ovidius.

Fasto. 2. *Nomen Arionium Siculas impleverat urbes.*

EXCEPTIO II.

Corripiuntur etiam Græca in On, quæ ad secundam nostram declinationem spectant, vt Pelion, Ilion, Erotion.

Ovidius.

Ilion & Tenedos, Simoisque & Xanthus & Ida. In Epist.

Martialis.

Pallida nec nigras horrescat Erotion umbras. Lib. 5.

Omnes denique accusandi casus, qui à nominibus vltimam brevem habentibus proficiscuntur, vt Scorpion, Tethyn, Ityn: Majan, Æginan.

Lucanius.

Scorpion incendis cauda, chelasque perutis. Libr: 1.

Ovidius.

Tantaq; nox animi est, Ityn huc accersite dixit. Meta. 7.

Statius.

Namque ferunt raptam patrijs Æginan ab undis. Theb: 7

Hymen, ultimam producit, quia à Græcis ὑμὴν, per η, scribitur.

Catullus.

Hymen, ô Hymen ades, ô Hymenæe.

Idem tamen alibi solita licentia eodem corripuit. Anchisen, Calliopen, & cætera quæ per η, sive E, longum scribuntur, per se ipsa aperta sunt. Cimmerij, rectus multitudinis, genitivum Cimmeriorum postulabat: maluit tamen Tibullus Græcorum κιμμερίων Cimmeriωn, cujus ultima, ut cæterorum omnium, interrogandi casus, per ω scribitur. Viden', ab omnibus corripitur.

Virgil. Æneid. 6.

Educet viden' ut geminæ stent vertice cristæ?

Idem in Culice.

Præda Charonis agit viden' ut flagrantia tædis.

Sic Catullus & Tibullus. De cæteris eiusdem formæ, ut Scin', audin', nostin', pro scisne, audisne, nostine, magna inter Grammaticos dissensio est. Qui censent hæc producenda esse, ajunt cum Servio, Viden' ultimam habere longam naturâ, sed ab Ennio primam correptam fuisse, deinde ejus exemplo à cæteris Poëtis. Alij contra affirmant vocalem naturâ longam, in brevem mutari, adhibita particula: Neutriq; tamen certant sine testibus. Quare dum res in dubio est, tutius puto ab his omnibus abstinere, uno viden' excepto. Nemon', ab Horatio producitur.

Serm. 2. Satyr. 3.

Convivam, nemon' oleum feret ocyus? ecquis? sed qui in contraria sunt sententia, id cæsuræ attribuunt. Illud Ten' ego quod semel atque iterum initio carminis legitur in Ciri, ajunt non-

nulli

nulli depravatum esse, corrigendumque, Tene ego. Nostin' in epistola Medeæ corripitur.

Nostin' an exciderint mecum loca, &c.

Ubi tamen alij legunt? Nescio an exciderint mecum loca: Verùm posterior lectio frigidior videtur, & iratæ fœminæ parùm apposita. Menelaos, Scorpios, Pylos, Tethys, Itys, Maja, Ægina, quemadmodum nominativi ultimam corripiunt, ita & accusativi.

Ovid. in Epist.

Tu fore tam lentum justa Menelaon in ira,
Et geminos fratres Tyndareumque putas?

Idem Fast. 4.

Majan & Electran, Taygetanque Jovi.

Tethyn produxit. Martial. lib. 10.

Et viridum Tethyn, Oceanumque patrem.

Silius lib. 17.

Tum penitus telo molitus regna tridenti.
Intima, ab occasu Tethyn impellit, & ortu.

P. finitum unum est Volup. sed obsoletum: quod ab Ennio *apud* Gell. lib. 12. cap. 7. *producitur.*

R, in fine.

R Littera terminata corripiuntur, ut, Amilcar, semper, semivir, cor, precor, Hector, turtur.

Silius lib: 1.

At senior Siculus exultat Amilcar in armis.

Virgil. Æneid. 1.

Semper honos nomenq; tuum, laudesque manebunt.

Lucan: lib. 8.

Inservisse manus impure ac semivir audes?

Ovid. Trist. 5.

Molle cor ad timidas sic habet ille preces.

Iuvenal. Satyr. 6.

Tolle tuum precor Annibalem, victumque Syphacem.

Ovid. Metam. 12.

Inferias dederat cum fratribus Hector inanes.

Virgil. Eclog. 1.

Nec gemere aëria cessabit turtur ab vlmo.

EXCEPTIO.

PRoducito Cur, far, fur, Iber, Lar, Nar, ver, par, cum compositis: vt compar, dispar, & impar: & græca quæ faciunt genitivo Eris, vt Aër, æther, crater.

Horat. in Art.

Descriptas servare vices, operumque colores,
Cur ego si nequeo, ignoroque salutor?

Martialis lib: 5.

Callidus effracta nummos fur auferet arca.

Lucan. lib. 6.

Si tibi durus Iber, aut si tibi terga dedisset Cantaber.

Horatius.

Ludere par, impar, equitare in arundine longa.

Virgilius.

Largior hic campos æther & lumine vestit.

APPENDIX.

Celtiber à Martiale lib: 10. corripitur.

Ducit ad auriferas quod me Salo celtiber oras.

Cor, ausim producere, cùm ferè semper à poëtis corripiatur.

Ovid. Trist. 5.

Strangulat inclusus dolor atque cor æstuat intus.

Idem de Ponto lib: 1.

Confiteor misero molle cor esse mihi.

Sic Martial. lib. 10.

Quare illud Ovidij.

Molle meum levibus cor est &c.

Suspicantur quidam legendum esse si:

Molle meum levibusq; cor est &c.

Cæterorum exempla à Grammaticis traduntur.

Ovid. Fastor. 1.

Far erat, puri lucida mica salis.

Idem lib. 5.

Exagitant & Lar, & turba Diana fures.

Virgil. Æneid. 7.

Sulphurea Nar albus aqua fontesque Velini.

Postulat compositionis ratio, vt Celtiber ultimam etiam longam habeat, cujus tamen nullum mihi succurrit exemplum.

As, in fine.

AS, syllaba finita longa sunt, vt Æneas, Pallas, Pallantis: fas, nefas.

Virgilius.

Ænei. 10. *Æneas ignarus abest, ignarus & absit.*

Idem.

Ibidem. *Tela, manusque sinit: hinc Pallas, instat & vrget.* Idem.

Georg. 1. *Quippe etiam festis quædam exercere diebus Fas, & jura sinunt.*

Iuvenalis.

Satyr. 13. *Credebant hoc grande nefas & morte piandum.*

Si juvenis vetulo non assurrexerit.

EXCEPTIO.

COrripe Græca, quorum genitivus exit in Adis, Arcas, Pallas, Palladis.

Item Accuſativos tertiæ Declinatio-
nis nominum Græcorum, vt Troas,
Delphinas, Heroas.

Ovidius.

Pallas anum ſimulat, falſosque in tempora canos. Addit. Meta. 6.

Martialis.

Cum quibus Alcides, & pius Arcas erat. Libro 9.

Ovidius.

In te fingebam violentos Troas ituros. In Epiſt.

Virgilius.

Permiſtos Heroas, & ipſe videbitur illis.

S, littera finita, cùm multò latiùs pateant ſuperioribus, in varias poſitiones neceſſariò fuerunt diſtribuenda. Maſculina primæ declinationis, vt Æneas, Menelaes, Damætas, Hermagoras longa ſunt. Elias ab Auſonio corripitur, quod alter carmen ingredi minimè poſſit. Item tertiæ, quorum genitivus in Antis, exit, vltimam producunt, vt Calchas, Atlas.

Martialis lib. 9.

Conturbabit Atlas, & non erit uncia tota.

Es, in fine.

ES, ſyllaba terminata longa ſunt, vt Anchiſes, locuples, quoties, octies, decies, tricies, &c.

Virg.

Virgilius.

Æneid. 1. *Anchises alacris palmas vtrasq; retendit.*

Martialis.

Lib. 1. *Orbus es, & locuples, Bruto consule natus.*

Idem.

Lib. 10. *Dicere te lassum quoties ego credo Quiri*

Idem.

Lib. 8. *Vno nasceris octies in anno.*

Idem.

Lib. 12. *Ægrotas vno decius aut sæpius anno.*

EXCEPTIO I.

Corripe Nomina tertiæ Declinati nis, quæ crescunt in obliquis penu tima brevi: vt Dives, Eques, Hospe pedes.

Virgilius.

Libro 2. *Insula dives opum, Priami dum regna m nebant.*

Idem.

Ænei. 6. *Obrius armato, ceu cum pedes iret in ho stem.*

Præter Abies, aries, Ceres, paries, p cum compositis, cornipes, sonipes.

Virgilius.

Eclog. 7 *Populus in fluvijs, abies in montibus altis*

Lucanus.

Non aries illis, non olla est machina belli. Libro 8.

Virgilius.

Flava Ceres alto nequicquam spectat Olympo. Georg. 1.

Ovidius.

Nec pes ire potest, intra quoque viscera saxum est. Meta. 6

Virgilius.

Stat sonipes, & frena ferox spumantia mandit. Æneid. 4.

EXCEPTIO II.

ES, à verbo sum etiam breve est, & ex eo composita, ut potes, ades: item Penes: Græca neutra in Es, ut Cacoëthes.

Præterea Nominandi Vocandique casus Græcorum, ut Arcades, Troës.

Virgilius.

Quisquis es amissos jam hinc obliviscere Gratos. Æneid. 2.

Martialis.

Tu potes & patriæ miles & esse decus. Libro 6.

Horatius.

Quem penes arbitrium est, & jus & norma loquendi. De Arte

Juven.

Iuvenalis.

Satyr. 1. .. *tenet insanabile multos*
Scribendi cacoethes, & ægro in corde senescit.

Virgilius.

Eclog. 7. *Ambo florentes ætatibus, Arcades ambo.*

Idem.

Æneid. 1. *Egreßi optata potiuntur Troës Arena.*

Adverbia numerandi, semper producuntur.

Martialis lib. 5.

Undecies una surrexit Zoile cœna.

Idem lib: 10.

Quindecies actas primus Olympiadas.

In eodem.

Supremus tibi circies in anno.

In eodem.

Ducenties accepit & tamen vivit.

Scazon est.

Protulimus tam multa testimonia, quòd quidam existiment esse brevia, alÿ desiderent claßici alicujus testimonium. *Aries.*

Idem lib: 9.

Hic aries astris, hic leo dignus erat.

Paries, Virgil: in Moreto.

Quidam fixara partes illos servabat in usus.

Pes, *& ex illo composita, ut Alides, Sonipes; docet Probus in Catholicis, esse brevia, quem Ausonius sequutus est.*

Qui bipes & quadrupes foret; & tripes,

omnia

mnia solus. Uterque tamen à veterum vestigijs ecessit.

Virgil. 3. Georg.

es etiam & carminis hirtæ sub cornibus aures.

Horat: Serm: 1. Satyr: 3.

Omnia magna loquens: modo sit mihi mensa tripes & Conchu salis puri.

Virgilius lib. 10.

Tollit se areptum quadrupes, & calcibus auras verberrat.

Lucan. lib. 3.

Non sonipes in bella ferox, non iret in æquor. llud rectiùs docet idem Probus eodem loco, Teres, se breve. Res, correpta, inquit, tis faciunt genitivo, Teres, teretis. Cujus sententiam Vir bonus Virgilianus confirmat. ecurus: mundi instar habens, teres, atq; rotundo. x Es, composita etiam corripiuntur.

Iuvenal: Satyr. 5.

Si potes illa pati &c.

Virgil. Eclog. 7.

Huc ades ô Melibæe, caper tibi salvus & ha-i. Addunt etiam quidam, Inquies, sed nullo l testimonio confirmant.

Is, vel Ys, in fine.

S, vel Ys, finita corripiuntur, vt Apis, inquis, ars, Thetis, Tiphys, Itis.

Ovid,

Ovidius.

Meta. 13. *Non apis inde tulit collectos sedula flores.*

Martialis.

Lib. 5. *Non est, inquis, idem: multo plùs esse probabo.*

Persius.

Satyr: 4. *Hunc ais? hunc dijs iratis, genioque sinistro.*

Statius.

Achil 1. *Jam dudum tacito lustrat Thetis omnia visu.*

Virgilius.

Eclog 4. *Alter erit tum Typhis, & altera quæ vehat Argo Delectos Heroas.*

EXCEPTIO II.

EXcipe casus omnes multitudinis, ut Viris, Armis, Musis, Nobis, Vobis, quis pro quibus, omnis urbis.

Item Glis, vis, nomen & verbum, velis sis cum cõpositis, ut quãvis, nolis, adsis.

Et secundas personas numeri singularis, modi indicativi, quartæ conjugationis: ut Nescis, sentis.

Virgilius.

Æneid. 1 *Præsentemq; viris intentant omnia mortem.*

Lucanus.

Lib. 1. *Plùs illa vobis acie, quàm creditis, actum est.*

Virg.

Virgilius.

- - - ô terque quaterque beati, — Æneid. 1

Quis ante ora patrum Trojæ sub mœnibus
altæ contigit oppetere.

Idem.

Non ea vis animo, nec tanta superbia victis. — Æneid: 1

Martialis.

Iam satis est: non vis Afer avere, vale. — Libro 9.

Lucanus.

Quamvis Hesperium mundi properemus in axem. — Libr: 3.

Martialis. — Lib. 1.

Nescis, heu nescis dominæ fastidia Romæ.

EXCEPTIO II.

Longa, præterea sunt quorum genetivus exit in Inis, Entis, Itis penultima longa: vt Salamis, Simonis, Stamnis, Lis.

Ovidius.

Hac ibat Simonis, hic est Sigeia tellus. — In Epist.

Horatius.

Grammatici certant, & adhuc sub judice lis est. — In Art.

Ajo, tertiæ esse declinationis docet secunda persona brevis, Ais: videtur tamen priscis temporibus quarti ordinis fuisse: Nævius enim apud Priscianum lib: 10 sic ait.

An nata est sponsa prægnans? vel ai vel nega.

Suprà, cùm de diphthongis egimus, ostendimus: Omnis, Urbis & cætera id genus, per I, litteram, non per diphthongum ei, sive ei, à veteribus fuisse scripta. Quæ in Ys per y, exeunt, ferè corripiuntur.

Virgil. Æneid. 2.

At Capys, & quorum melior sententia menti.

Ovid. 8. Metamorph.

Et lybis Amphimedon, avidi committere pugnam.

Tethys tamen videtur anceps.

Virgil: Georg. 1.

Teq; sibi generum Tethys amat omnibus undis.

quod etiam ex accusandi casu, qui nominandi sequitur, intelligitur.

Silius lib: 17.

Tum penitus telo molitus regna tridenti.

Intima ab occasu Tethyn impelit & ortu.

Martialis lib. 10.

Et viridem Tethyn, Oceanumq; patrem.

Rarissimè enim hic, maximè apud Martialem, producitur brevis, cæsuræ beneficio. Sed quid mirum? An non etiam prior vocalis, quæ à Græcis per e, scribitur, interdum corripitur.

Seneca in Troad.

Placidumq; numen. æquoris tumidi Tethys.

Ovid. *posteriorem corripuit.*

Fastor. 4.

Tethys & extremo sæpè receptus loco est.

Ris ultima futuri coniunctivi modi, sæpissimè corripitur.

Mars

Martialis lib. 2.

Is mihi, dives eris, si causas egeris, inquit.

Idem lib 5.

Hos tu se pariter, sive hanc, illumvè priorem
Videris; hoc dies, Marcus avere jubet.

In eodem.

Nec porrexeris ista, seneto.

Idem lib: 7.

... quod si fera monstra duorum.
Junxeris alterius fiet vterque timor.

In eodem.

Et cùm satis est dixeris, ille leget.

Idem lib. 9.

Videris immenso cùm conclamata querelis
Saxa.

Horatius in Art.

Dixeris egregiè, notum si callida verbum
Reddiderit junctura novum.

Lucanus lib: 1.

Ætheris immensi partem si presseris vnam.
Omitto alia, ne sim longus. Reperitur interdum hoc tempus longum: sed credo id Cæsuræ attribuendum.

Certè Probus Instit. Art. vbi de vltimis verborum agit, Ris syllabam, tam præteriti, quam futuri temporis Conjunctivi modi, brevem esse docet: quamvis idem Probus affirmet, Rimus, utriusque temporis semper penultimam producere. Idem eodem lib. *Ubi de vltimis provocabuli Quis vel*

Qui agit: Dativus & ablativus, inquit, si Is syllaba terminantur, jambum recipiunt, vt, Quis ante ora patrum: si Bus, Pyrrhychiū, vt hic quibus invisi fratres. Non satis intelligo quid sibi velit: versus enim Heroicus nunquam, maximè primo loco, jambum recipit. Quare viderint Critici, num, Quis, potiùs sit scribendum. Etenim cùm provocabulum, partim ad secundam declinationem, vt à quo, qua, quos, quas: partim ad tertiam spectet, vt quem à qui: Dativus quis similis est dativo secundæ, vt dominis, doctis: Quibus verò dativo tertiæ, vt sermonibus, brevibus: Unde qui analogiam impugnant, apud Varronem l. 1. Quos homines, recto multitudinis, pro Qui homines, ajebant dicendum esse, si sequenda esse analogia. Servius in Donati libellum de octo part. idem sentit: *Dativus, inquit, & ablativus plurales varij sunt: dicimus enim à quis, vel à quibus: qui quidem videntur hâc ratione variari, quoniam ablativus singularis inventus est varius. Scimus enim quia omnia quæ O terminantur, in Is, mittunt: quæ I, in bus. Ergo sicut dicimus, ab docto, ab his doctis, ita dicimus à quo, à quis. Item sicut diximus à puppi, à puppibus, ita dicimus à qui, à quibus.* Hæc ille, Velis.

Persius Satyr. 5.

Ne trepidare velis, atque arctos rodere casses.

Martial. lib: 13.

Nasutus sis atque libet, sis denique nasus.

Ibidem.

Ibidem.

Et poßis ipsum tu deridere Latinum.

Os, in fine.

OS, finita longa sunt, vt Osoris, Erectos, Tros, Minos, Heros, Athos, Androgeos, & cætera per ω scribuntur.

Ouidius.

Os homini sublime dedit, cœlumq́; videre Meta: 1
Iußit, & erectos ad sydera tollere vultus.

Virgilius.

Tros Anchisiade, facilis descensus Arveni. Æneid: 6

Idem.

Primus se Danaum magna comitante caterva. Æneid. 2

Androgeos offert nobis, socia agmina credens.

EXCEPTIO.

COrripe Os ossis, compos, & impos, & Græca neutra: vt Chaos, Melos, Argos.

Virgilius.

Ex Chaos, & Phelegethon loca nocte silentia latè, Æneid. 6

Item Os finita, quæ ad ſecundam Latinam declinationem tranſeunt, vt Tyros, Arctos, Ilios.

Lucanus lib 3.

Et Tyros instabilis, pretioſaque murice Sidon.

Martial lib. 9.

Neſcia nec noſtri nominis Arctos erat.

Omnes denique interrogandi caſus, à quibuſcunque rectis proficiſcantur, vt Arcados, Pallados, Typhoëos, Tethyos, Tereos.

Ovid. Metamor. 1.

Arcados hinc ſedes, & inhoſpita tecta Tyranni ingredior.

Ovid. Faſtor. 4.

Alta jacet vasti ſuper ora Typhoëas Ætna.

Lucanus lib: 3.

ethyos vnda vagæ lunaribus æſtuet horis.

mpoſito, exos, intelligimus Os oſſis, breve eſſe.

Lucret. lib. 1.

Exos & exanguis tumidos perfluctuat artus.

1. . . . *voti, poſtmodo compos eris*

Pallados, Valerius Flaccus lib. 8.

ſa antem nuptæ jam Pallados erigit aras.

Martialis lib. 1. ad Flaccum.

Ille magis ludit qui ſcribit prandia ſævi.

Terent: aut cœnam crude Thyeſta tuam.

Hæc

Hic illud obiter dictum sit, Thyesta per a, legendum esse, non per e, vt Orestes, Oresta, Æetes, Æeta. Vide quæ supra diximus, cùm de Es syllaba finitis egimus.

Vs, in fine.

VS, syllaba terminata brevia sunt, vt littus, intus. Et nominandi, vocandique casus singulares quartæ declinationis, vt Domus, manus.

Virgilius.

Heu fuge crudeles terras, fuge littus avarum. Æneid. 3.

Idem.

Apparet domus intus, & atria longa patescunt. Æneid. 2

Idem.

Hic Dolopum manus, hic sævus tendebat Achilles. Ibidem.

EXCEPTIO.

EXcipe monosyllaba, vt Plus, Rus, thus.

Lucanius.

Plus illa vobis acie, quàm creditis, actum est. Lib. 1.

Et quæ crescunt in obliquis penulti-

ma longa: vt Salus, tellus, palus, & nomina quartæ declinationis, præter casus ante dictos: vt aditus, vultus.

Ovidius.

Meta. 1. *Mox etiam fruges tellus inarata ferebat.*

Idem.

Meta. 11. *Iuncta palus huic est, densis obsessa salictis.*

Martialis.

Lib. 8. *Hos aditus urbem Martis habere decet.*

Denique Græca nomina, quorum genitivus exit in Vntis: vt Opus, Amathus: & quæ ex ποῦς, ποδός, componuntur, vt Tripus, Melampus: quæque ex Oos contrahuntur, vt Panthus, ex Panthoos.

Item genitivus à fœmininis in O, vt Manto Mantus, Clio Clius, &c.

Virgilius.

Ænei. 10. *Est Amathus, est celsa mihi Paphus atque Cythera.*

Idem.

Æneid. 2. *Panthus Otriades, arcis Phœbique sacerdos.*

Idem.

Ænei. 10. *Fatidicæ Manthus, & Thusci filius amnis.*

Huc etiam Iesus sacrosanctum Domini atque Redemptoris nostri nomen spectat.

Appen-

APPENDIX.

VS, finita non contracta, ab Os syllaba profecta, corripiuntur: vt Pamphagus, Oribasus, Polypus: quorum vltimum Æoles per Os scribũt πόλυπος: vnde à Latinis per us effertur, ultima brevi.

Ovidius.

Pamphagus & Dorceus, & Oribasus: Arcades omnes. Meta. 13.

Horatius.

Polypus, an gravis hirsutis cubet hircus in alis. In Epod.

JESUS, nomen Hebræum est, à Græcis Ἰησοῦς scribitur, ab Hebræis Jesus, cui præter A, addunt consonantem, cui nulla in Europa respondet. Paulus ultimam producit.

Virgil. Æneid. 6.

Fata obstant, tristiq; palus innabilis unda.

Horatius eandem corripuit in arte.

Regis opus sterilisq; diu palus, aptaq; remis, aut certè S, littera eliditur, & U, vocalis ob sequentem corripitur. Attici πολύπους polypus nominandi casu, ut trivus dicunt, Æoles vero πόλυπος polypos, unde Latini polypus ultima brevi. Vide Athenæum l. 7. Polypus dicitur etiam πώλυψ πώλυπος, per ω ab eodem Athenæo lib. 8. ob quam causam Horatius primam vocalem produxit.

DE SYLLABA COMMVNI.

COmmunis Syllaba, vt suprà diximus, est, quæ modò brevis, modò longa apud Poëtas reperitur.

Præceptum I.

DE SYLLABA COMMVNI.

ET Diphthongus, & vocalis longa, communes fiunt, cùm vocalem diversæ dictionis præcedunt.

Breves.

Virgilius

neid: 3. *Insula Ionio in magno? quas dira Celæno.*

Idem.

neid. 5. *Victor apud rapidum Simoënta sub Ilio alto.*

Idem.

E log. 8. *Credimus? an qui amant, ipsi sibi somnia fingunt.*

Horatius.

Serm: *Si me amas, inquit, paulùm hîc ades.*

Satyr 9. *Interteam, si*

Au

Aut valeo stare, aut novi civilia jura.

Propert.

Tu quoque ô Eurition vino Centaure peristi. Libro 2.

Longæ.

Virgilius.

Antè tibi Eoæ Atlandides abscondantur. Georg. 1.

Idem.

Stant & juniperi, & castanea hirsuta. Eclog. 7.

Idem.

*Lamentis gemituq;, & fœmineo ululatu te-
cta fremunt.* Æneid. 4

Idem.

Et succus pecori, & lac subducitur agnis. Eclog. 3.

Iuvenal.

*Quis cælum terris non misceat, & mare
cœlo.* Satyr. 2.

Si fur displiceat Verri, homicida Miloni?

Ovidius.

*O ego quantum egi, quam vasta potentia
nostra est.* Meta. 2.

Breves & longæ in eodem versu.

Virgilius.

Glauco, & Panopeæ & Inoo Melicertæ. Georg. 1.

Idem.

Ter sunt conati imponere Pelio Ossam. Ibidem.

Præ-

Præceptum II.

MOnoſyllaba brevia, interdum à P[oe]tis more Græcorum, produc[un]tur.

Virgilius.

Æneid: 3. *Liminaq; laurusquè Deis totusquè move[ri]*

Iuvenalis.

Satyr. 6. *Et animam & mentem, cum qua dij no[cte] loquuntur.*

Præceptum III.

SYllaba brevis, poſt quatuor prim[os] pedes, maximè ſecundum & tertiu[m] relicta, nonnunquam, à Poëtis prod[u]citur.

Syllaba brevis eſt poſt primum [pe]dem producta.

Virgilius.

Æneid. 4. *Pectoribus inhians ſpirantia conſulit exta.*

Idem.

Æneid. 1. *Oratis? equidem & vivis concedere vellem.*

Iuvenalis.

Satyr. 6. *Quis neſcit? aut quis non vidit vulnera pa[llii]*

Ma

Martialis.

Meqûe sinus omnis, me manus omnis habet. Libro 6.

Post secundum.

Virgilius.

Hic primùm ex alto delubri culmine telis. Æneid: 2.
Nostrorum obruimur, oriturq́ miserrima cædes.

Idem.

Emicat Eurialus & munere victor amici. Æneid. 5.

Idem.

Nam tibi Thymbre caput Evandrius abstulit ensis. Ænei. 10.

Statius.

Namqûe senex Thetidi Protheus prædixerat vda. Achil. 2.

Martialis.

Det tunicam dives: ego te præcingere possum. Libro 14

Idem.

Maximus ille tuus, Ovidi, Cæsonius hic est, Libro 7.

Post tertium.

Virgilius.

Ostentans artem pariter, arcumqûe sonantem. Æneid. 5.

Idem.

Æneid. 3. *Dona de hinc auro gravia, sectoq; Elephan*
Imperat ad naves ferri.

Idem.

Ænei. 12. *Congredior, fer sacra pater, & concipe fœd*

Statius.

Achil. 2. *Neque det indignos Thetidi captiva nepotes*

Post quartum.

Virgilius.

Æneid 10 *Grajus homo infectos linquens profugus Hym-*
næos.

Idem.

Eclog. 6. *Ille latus niveum molli fultus hiacyntho.*

Idem.

Georg. 2. *Muneribus, tibi Pampineo gravidus Au-*
tumno.

ADMONITIO.

His tribus præceptionibus non in suis componendis, sed metiendis veterum Poëtarum carminibus, vtuntur tyrones.

Tria hæc præcepta à Græcis mutuati sunt Latini,

tini, quorum omnium exempla posuissem, nisi ad alia festinarem, & Typographus à græcis typis esset imparatus. Huc spectant præterita imminutum, T, littera finita.

Ovid. Fast. 4.

Nox abiit, oriturq; aurora. Palilia poscor, &

cætera, quæ suprà attulimus, cùm de T, littera finitis egimus. Huc itidem videtur spectare ultima syllaba secundæ personæ tam præteriti, quàm futuri conjunctivi modi, cùm longa reperitur.

Ovid. 1. Fast.

Da mihi te placidũ, dederis in carmina vires.

Tibullus lib. 4.

Respueris etiam Phœbo gratissima dona.

Item hæc quæ sequuntur.

Iuvenalis Satyr. 8.

Occulta spolia, & plures de pace triumphos.

Silius lib. 9

Immane stridens agitur crebróq; coacta, &c.

Martialis lib. 2.

Et digna speculo fiet imago tua.

Multa denique his præceptionibus excusantur, quæ alioqui brevia sunt.

Lucret.

Imbribus aut tabe membrorum ambusta vacillent:

Tabe enim, posteriorem alias habet brevem.

Lucan. lib. 8.

Cernit tabe jecur madidum, venasq; menaces.

Macrobius lib. 5. cap. 14. docet à Græcis appellari

lari λαγαρους *versus, qui in medio breves syllabas pro longis habent, vt* - - *& duros obice postes & Consilium ipse pater & magna incepta Latinis. Idem sentit* Diomedes lib. 3.

Præceptum III.

VOcalis brevis ante mutam, & liquidam ejusdem dictionis, vt supra dictum est, communis est in carmine, quamvis in soluta oratione semper corripiatur: vt Atlas, volucris, Cleopatra, Patroclus, lugubris, funebris.

Ovidius.

Meta. 4. *Tempus Atla veniet, tua quo spoliabitur auro Arbor.*

Virgilius.

Æneid. 1. - - *cithara crinitus Iopas.*
Personat aurata, docuit quæ maximus Atlas.

Idem.

Æneid. 4. *Cùm tacet omnis ager, pecudes, pictæque volucres.*

Idem.

Æneid. 6 *Assuetæ ripis, volucres, & fluminis alveo.*

APPENDIX.

SYllaba natura longa, nunquam corripitur, etiamsi muta cum liquida sequa-

sequatur, vt Atratum, uolutabrum, involucrum, salubris, & reliqua generis ejusdem.

Quarta hæc præceptio suo loco fusiùs explicata est, vbi non nulla dicta sunt, quæ ad eius perfectam cognitionem spectant.

Præceptum V.

VLtima syllaba, versus communis est: siquidem brevis pro longa ponitur.

Virgilius.

Gens inimica mihi Tyrrhenum navigat æquor. Ænei 1.

Idem.

Nate patris summi, qui tela Typhôea temnis. Ibidem.

Sextus enim pes Spondeus est, qui ex duabus longis constat.

A contrà, longa pro brevi.

Martialis.

Nobis non licet esse tam disertis,
Qui musas colimus severiores. Libr. 9.

Vltimus namque pes Choreus est, qui ex longa constat & brevi.

Cicero in Oratore, vbi de pedibus agit; Nihil interest,

verest, inquit, Dactylus sit extremus, an creticus: quin postrema syllaba brevis an longa sit, ne in versu quidem refert.

De Necessitate Metrica.

LEX necessitasque metri cogit poëtas, breves aliquando producere, velut cùm sunt tres breves continuæ in carmine Heroico: quod in Italia, Priamide, Arabia, alijsque id genus vsu venit.

Virgilius.

Æneid: 3. *Ibitis Italiam, portusque intrare licebit.*

Idem.

Æneid. 6. *Atque hic Priamidem laniatum corpore toto Deiphobum vîdit.*

Propert lib. 2.

Et domus intacta te termit Arabia.

Aut contrà longas corriperi, vt cùm brevis inter duas longas est.

Iuvenalis.

Satyr. 2. *Fugerunt trepidi vera ac manifesta canentem Stoicida.*

Stoicidæ dixit penultima brevi, necessitate metri constrictus: neque enim Hexametrum carmen Creticum recipit: qui ex longa, brevi, & longa constat.

De

De licentia Poëtica.

POëtæ, quibus ſemper poteſtas fuit, vt inquit Horatius, quidlibet audendi, nullâ coacti neceſsitate, ſyllabis interdum pro ſuo jure abutuntur: Tulerunt enim, Dederunt, & nonnulla alia ejuſdem generis, penultima correpta efferunt.

Virgilius.

Matri longa decem tulerunt faſtidia
Menſes. Ecl

Horatius.

Dÿ tibi divitias dederunt, artemque
fruendi. Epiſt: 1.

DE PEDIBVS.

Voniam de ſyllabis tum brevibus, tum longis, tum communibus dictum eſt: supereſt vt & Pedibus, qui ex ipſis ſyllabis, & de Verſu, qui ex Pedibus conſtat, breviter dicamus.

Quid ſit Pes.

PEs eſt pars versûs certo ſyllabarum numero, atque ordine definita.

Pedes duarum ſyllabarum.

SPondeus conſtat ex duabus ſyllabis longis, vt Poſſunt, Omnes.

Pyrrhichius ex duabus brevibus, vt Furor, Ruit.

Choreus, ſeu vt alij vocant, Trocheus ex longa & brevi, vt Arma vincoc.

Jambus ex brevi & longa, vt Viros, Rogas.

Pedes

Pedes trium syllabarum.

MOlossos ex tribus longis, vt Æneas, contendunt.

Trochæos sive Tribrachys ex tribus brevibus, vt Facere, Tumidus.

Dactylus ex longa & duabus brevibus, vt Corpora, Traximus.

Anapæstus ex duabus brevibus & longa, vt Animos, Capiunt.

Bacchius ex brevi & duabus longis, vt Dolores, Parabant.

Antibacchius ex duabus longis & brevi, vt Audisse, Maturus.

Creticus seu Amplimacer ex longa brevi & longa, vt Maximos, Audiunt.

Amphibrachus ex brevi, longa, & brevi, vt Cadebat, Poëma.

Pedes quatuor syllabarum ex superioribus compositi.

DIspondeus constat ex duobus Spondeis, vt Oratores

Proceleusmaticus ex duobus Pyrrhichijs, vt Abite.

Dichorus ex duobus Choreis, vt Dimicare.

Dirambus ex duobus Iambis, vt Propinquitas.

Choriambus ex Choreo & Iambo, vt Nobilitas.

Antipastus ex Iambo & Choreo, vt Recusare.

Ionicus à majore ex Spondeo, & Pyrrhichio, vt Calcaricus, Cantabimus.

Ionicus à minore ex Pyrrhichio & Spondeo, vt Diomedes, Lacedemon.

Pæones.

PÆones quatuor sunt, omnes ex tribus brevibus, & vna longa constat, hâc lege: vt primus primam habeat longam, secundus secundam, tertius tertiam, quartus quartam.

Pæon I. ex Choreo & Pyrrhichio, vt Aspicite, Temporibus.

Pæon II. ex Iambo & Pyrrhichio, vt Potentia, Docebimus.

Pæon III. ex Pyrrhichio & Choreo, vt Animatus, Moriamur.
Pæon IV. ex Pyrrhichio & Iambo, vt Calamitas, Obierant.

Epitriti, seu Hyppij totidem sunt, sed superioribus contrarij.

Epitritus I. ex Iambo & Spondeo, vt Repentino, Repugnarunt.
Epitritus II ex Choreo & Spondeo, vt Conditores, Comprobarunt.
Epitritus III ex Spondeo & Iambo, vt Discordiæ, Clamaveras.
Epitritus IV. ex Spondeo & Choreo, vt Fortunatus, Pugnabamus.

Pedes quinque syllabarum.

QVinque syllabarum pedes inusitati sunt, præter Dochimum, Oratoriæ compositioni maximè appositum; Constat ex Iambo & Cretico, vt Reipublicæ, perhorrescerent.

Diomedes lib. 3. doctè & copiosè de Pedibus agit: quorum enumeratione fuimus contenti, quòd cætera non sunt perinde necessaria ad scribenda carmina. Choreum solet Cicero appellare, quem plerique Grammatici Trochæum vocant: Quem verò hi Tribrachym appellant, ille Trochæum nominat. Quintilianus Ciceronem secutus, iisdem nominibus vtitur. Non sunt tamen Grammaticorum vocabula vt Barbara contemnenda, cùm etiam Quintiliani ætate recepta fuerint.

DE VERSV.

VERSUS est oratio certo genere, numero, atque ordine pedum alligata.

Carmen Hexametrum sive Heroicum.

HExametrum carmen constat sex pedibus, quorum quintus dactylus est, sextus spondeus, reliqui dactyli vel spondei.

Virgilius.

Urbs antiqua ruit multos dominata per annos.

APPENDIX.

QVintus pes nonnunquam Spondeus est, unde versus Spondaicus appellatur, quo vel rei alicujus, gravitas & amplitudo, vel ingens mœror, animiq;

mique angor, vel aliud declaratur.

Virgilius.

Eclog. 4. *Cara Deum soboles, magnum Iovis incrementum.*

Idem.

Æneid. 2. *Constitit, atque oculis Phrygia agmina circumspexit.*

Pentametrum Carmen.

PEntametrum Carmen, quòd ferè Hexametrum comitatur, quinque pedes habet, quorum duo primi Dactyli vel Spondei, pro cuiusqúe arbitrio sunt, adjuncta syllaba longa, quæ cæsura, vel semipes dicitur: cæteri perpetuò sunt Dactyli, quibus semipes itidem adjungitur, vt ex vtroque semipede quintus pes fiat: Vel tertio loco est Spondeus, qui alterius verbi fine, alterius initio constat, deinde duo Anapæsti.

Ovidius.

De Ponto lib: 4. *Omnia sunt hominem tenui pendentia filo.*
Et subito casu quæ valuere ruunt.

Delegi-

Delegimus ex plurimis, carminum generibus ea, quibus Poëtæ frequentiùs vtuntur. Diomedis librum tertium, Servij Centimetrum, aliorumque libros adeat, cui hæc non satis esse videbuntur, Heroici carminis ornamenta) quod etiam Epos vocatur, vnde Epici poëtæ dicti) à Virgilio in primis, ac cæteris qui eodem scribendi genere floruerunt, sunt petenda: quòd idem de alijs versuum generibus dictum sit: horum enim diligens & aßidua lectio magistros omnes superat. Versus Hexameter recipit interdum Anapæstum, & Proceleusmàticum, vt quibusdam placet, de quibus paulò post. Posterior ratio mete inde Pentametrum, Quintiliano probatur lib: 9. cap: 4. Et quidem optimè est sibi junctus Anapæstus, vt qui sit Pentametri finis. Ididem: Est quoddam ipsa divisione verborum latens tempus, vt in Pentametri medio Spondeo, qui nisi alterius verbi fine, alterius initio constet, versum non efficit.

Senarius Iambicus, siue Trimeter Iambicus Acatalectus.

SEnarius Iambicus cùm purus est & integer, omnibus in locis Iambos habet.

Ovidius.

Beatus ille, qui procul negotijs.

Omnes

Omnes sex pedes Iambi sunt, tot
dem enim pedem Senarius admittit, vi
de & nomen invenit.

In Art. Verum, tardior vt paulò graviorq
veniret ad aures, vt Horatius ait, pr
mo, tertio, & quinto loco Spondeum
Dactylum, & Anapestum recipit. Omn
bus etiam locis, præterquam sexto, Tr
brachym potest recipere.

Horatius

Ibidem. *Pavidumque leporem, & advenam laque*
gruem jucunda captat præmia.

Dimetrum Iambicum Acatalectum.

Dimetrum Iambicum, quatuor reci
pit pedes: secundo & quarto loc
Iambos: primo & tertio Iambus, Spon
deum, Dactylum, Anapestum.: potes
etiam in omnibus præter quartum, Tri
brachum admittere.

Horatius.

In Ep d. *Has inter epulas vt juvat pastas oves,*
Videre properantes domum.

Subscribitur hic versus interdum ele
ganter Senario Iambico.

Martialis.

Vir Celtiberis non tacende gentibus, Libro 1.
Nostraque laus Hispaniæ,

Scazon, sive Choliambus.

Scazon semper quinto loco habet Iambum, sexto verò spondeum: cæteris omnibus cum senario Iambico consentit.

Martialis.

Extemporalis factus est meus Rhetor, Libro 5.
Calphurnium non scripsi & salutavit.

Metimur omnia genera carminum pedibus duplicatis, præter Dactylum, hoc est, Hexametrum & Pentametrum, quod ex ipsis nominibus facilè intelligitur. Trimetra enim appellantur quòd tribus metris sive mensuris constet, cùm tamen senos habeant pedes, unde & senarij vocantur. ἀκατάληκτα *Acatalecta dicuntur carmina integra, omnibusque suis numeris absoluta,* κατάληκτα, *Catalecta, quibus deest una syllaba,* ὑπερκατάληκτα, *Hypercatalecta, quæ syllabâ unâ aut duabus redundat* βραχυκατάληκτα, *Brachycatalecta, quibus pes unus deest. Legitimus senarius jambicus, sexto loco Iambum habet tanquam custodem, defensoremque jambici ordines: ex quo*

cùm

fuerit deturbatus, atque in ejus locum substitut Spondeus, σκάζων, Scazon, id est, Claudican χωλίαμβος, Choliambus, hoc est, versus putat tur. Martialis plurima epigrammata hoc carm ne scripsit: Trimetro ac Dimetro paucior. Tra gœdiam scripturus, Senecæ trimetros diligent inspiciet, observabitque quos pedes, quibus loc frequentiùs usurpet.

Non loquimur de Plautinis ac Terentiani Senariis, qui locis omnibus (ut Priscianus de me tris comicis docet) excepto sexto, quinque pedes Iambum, Tribrachym, Spondeum, Dactylum, Anapæstum, sine discrimine admittunt.

Terent. in prologo Andr:

Qui utramvis rectè norit, ambas noverit.

Idem in Andr.

Accusant quos hic noster autores habet.

Idem ibidem.

Perduxêre illuc secum, ut una esset mecum.

Omnes sunt Spondei præter quartum, & sextum qui est Iambus.

Idem in eadem.

Nihil isthac opus est arte, ad hanc rem, quam paro.

Primus pes est Anapæstus, secundus Dactylus: reliqui Spondei, præter quartum & sextum.

Ibidem.

Studebat, & tamen omnia hæc mediocriter.

Primus

Primus & secundus est Iambus, tertius Anapæstus, quartus Iambus, quintus Tribrachys, sextus necessariò est Iambus. Qui Dialogos, aut Comœdias scripserit, dummodò vltimus sit Iambus, ne de cæteris sit solicitus: poterit enim hos quinque pedes ad arbitrium suum permiscere.

Anapæsticum dimetrum, Acatalectum,

ANapæsticum carmen, quo frequenter in choris vtitur Seneca, constat quatuor pedibus, qui verè sunt Dactyli vel Spondei, permistis Anapæstis: ita tamen, vt secundo, & quarto loco absit Dactylus.

Seneca.

Lugeat æther, magnusqúe parens — Hercul. furens.
Ætheris alti, tellusqúe ferax,
Et vaga ponti mobilis vnda.

APPENDIX.

SEcundus per dictionem terminat, qui frequentissimè est Spondeus.

Glyconium.

Gly-

GLyconium carmen constat Spondeo, & duobus Dactylis: quo Seneca interdum choros scribit.

Thyest. *Tandem regia nobilis*
Antiqui genus Inachi
Fratrum composuit minus.

Asclepiadum.

ASclepiadeum carmen constat Spondeo, duobus Choriambis, & Pyrrhichio, vel Spondeo, Dactylo, & syllaba longa, deinde duobus Dactylis.

Horatius

Carm: 1. *Mecœnas atavis edite regibus.*

Phaleucium.

PHaleucium carmen quinque pedibus constat, spondeo, dactylo, deinde tribus choreis.

Martialis.

Libro 1. *Commendo tibi Quintiane nostros,*
Nostros dicere si tamen libellos
Possum, quos recitat tuus Poëta.

Versibus pendecasyllabis; (sic enim à numero syllabarum etiam appellantur) primum utuntur qui Epigrammata scribunt.

Sapphi-

Sapphicum carmen.

VErsus Sapphicus quinque pedes hoc ordine admittit, Choreum, Spondeum, Dactylum, deinde duos choreos: tertio cuique carmini ferè nectitur Adonius, qui ex dactylo & spondeo constat.

Horatius. Carm. 1.

Integer vitæ, scelerisque purus
Non eget Mauri jaculis, nec arcu,
Nec venenatis grauida sagittis.
Fusce pharetra.
Siue per Syrteis iter æstuosas,
Siue facturus per in hospitalem
Caucasum, vel quæ loca fabulosus
Lambit Hydaspes.

Glyconium carmen apud Horat. Ode 15. lib. 1 Choreum habet initio.

Ignis Iliacas domos.

Phaleucij pedibus abutitur Catullus: primâ enim sedi tùm Iambum, tùm Choreum attribuit, à quibus cæteri ferè abstinent: Mart. tamen lib. 2 ad Seuerum, cùm imitatus, jambum posuit prò spondeo.

Et cùm currere debeas Bouillas.
Iter jungere quæris ad Camœnas.

DE CARMINVM DIMENSIONE.

ERSVS metimur pedibus metiendis non parum prodest Syllaba communis, Necessitatis metricæ, Licentiæ poëticæ, Figuramque cognitio.

Episynalœphe.

EPisynalœphe quæ & Synecphonensis & Synæresis appellatur, est Syllaba vna ex duabus facta: quod fit, cùm duæ vocales in vnam contrahuntur, vt Aluearia, eadem, alueo, eodem, eosdem, aureis, æreí, denariis.

Virgilius.

Georg. 4 *Seu lento fuerint aluearia vimine texta.*

Idem.

Una eademq; via sanguis animusq; sequuntur.

Æneí. 10 Hîc E, & A, in vnam syllabam contrahuntur.

Idem.

Idem.

Assueta ripis volucres & fluminis Alueo. Æneid 7.

Idem.

Vno eodemq; tulit partu, paribusque reuinxit Serpentum spiris. Æneid 12.

Hic E, & O, vocales in vnam coalescunt.

Idem.

Atria dependent lychni laquearibus aureis. Æneid. 1.

Idem.

Pectora: nec misero clypei mora profuit aerei. Æneid 10.

Hic E, & I, in vnam syllabam coëeunt.

Martialis. Lib. 5.

Denarijs tribus inuitas: & mane rogatum.

Hic duplex ij, in vnum contractum est.

IDem accidit genitiuis Olei, Achillei, Vlyssei, & datiuis, ablatiuisque Tereo, Typhoëo, & similibus, interdum & accusatiuo Typhoëa.

Virgilius. Æneid 1.

Unius ob noxam, & furias Ajacis Oilei.

Idem.

Æneid. 3. *Littora Achæmenides, comes infelicis Ulyßeæ.*

Idem.

Inarime Jovis imperijs imposta Typhoëo.

Æneid. 9 Ovidius.

Degeneras, scelus & pietas in conjuge Tereo.

Meta: 6. Idem.

Nec quo centimanum dejecerit igne Typhœa,
Nunc armatur eo.

Meta. 3.

In primis, E. & I, in secundis, E &O, in vltimo, E, & A, in vnam syllabam coalescunt.

In superiorum contractione, delectu & authoritate opus est: at horum Cui, huic, dii, diis, ij, iidem, ijsdem, ijs, ijsdem vsq; audeô omnibus vti licet. Item adverbiorum Deinde, dein, deinceps, dehinc & verbi Deest, deerat, deerant, deerit, deerunt, deesse, & eorum, quæ ex Semi, componuntur, vt Semianimis, Semihome.

Meta: 11. Ovidius.

Juncta palus huic est densis obsessa salictis.

Lucan.

Lib. 4. *Idem, cùm fortes animos præcepta subijssent,*
Optavere diem.

Idem.

Idem. Lib. 1.

Vsque adeo miserum est civili viuere bello.

Statius.

De hinc sociare choros castisque accedere sacris Achil. 1.
Hortantur.

Lucan Lib. 8.

Non vlli comitum sceleris præsagia deerant.

Martialis. Lib. 8.

Sint Mecœnates non deerunt, Flacce, Marones.

Lucanus. Lib. 3.

Semi animes alij vastam subiere profundum.

Virgilius. Æneid. 8.

Semi homini Caci: facies quem dira tegebat.

Huc etiam spectat Anteambulo, Antehac, Anteit, & si qua præterea sunt. Lib. 2.

Martialis.

Sum comes ipse tuus, tumidique ante ambulo Regis. Lib. 6.

Lucanus.

Plurimaque humanis ante hac incognita mensis.

Virgilius. Ænei. 12.

Qui candore nives anteirent, cursibus auras.

Probus Inst. Art. *Episynalœphe est vna syllaba ex duabus facta, vt Fixerit Aeripedem pro Aeripedem, terra syllabam ex pentasyllabo fecit* συνεκφώνεσις, *Synecphonesis dicitur à* συνεκφωνεῖν, *quod simul sonare significat, quod duarum vocalium sonus confundatur, permisceaturq;*

Denarius A, longum habet, ne quis putet esse dactylum.

Idem Mart. 1.

Unus sæpe tibi tota denarius arca.

Idem etiam lib. 1 contraxit.

Denarijs tibi quinque Martialem.

Eosdem, est apud Propertium lib. 4.

Eosdem habuit secum, quibus est deleta capillos.

Cui, Huic, Ei. Ii, dandi casus, putat Priscianus lib. 13. monosyllaba esse, quód in hoc genere declinationis datiuus minor sit genitivo vna syllaba, ut Unius vni, solius soli, illius illi, ipsius ipsi: Item quod pleriq; poëtarum in metris comprobent.

Virgil. Æneid. 4.

Cuiq; loci leges dedimus, connubia nostra reppulit.

Et 1 Georg.

Huic à stirpe pedes temo protentus in octo:

De datiuo Ei, nullum profert testimonium.

Probus Inst. Art. *docet hæc tria esse dissyllaba. Huic ait pyrrhichium esse, sed posse ambas syllabas in Episynalœpham cadere. Cui, ait idem, constare ex duabus brevibus,* vt: *Et cui putre solum. Interdum ex breui & longa, &c.*

Suprà cùm de vltimis egimus, testimonijs Martialis planum fecimus, vtrunque aliquando breuem esse, easdem corripuit, & Iuuenalis Satyr: 3.

Quis nunc diligitur, nisi conscius, & cui feruens.

Æstuat occultis animus? multò tamen frequentiùs contractum est: sic ex eo composita, vt Alicui, Cuius.

Mart lib. 5.

Incipio quoties alicui tua dona referre.

Horatius Epist.

Cuilibet hic fasces dabit, eripietque curules
Cui volet importunus &c.

Ouidius Trist 2.

In causa facili cuiuis licet esse diserto.

Manilius tamen lib. 4. *Cuique posteriore longa dixit.*

Sic erit & sedes fugienda, petenda cuique.

Huic, apud Stat 1. *Silv. bis legitur priore breui.*

Lætus huic dono videas dare thura nepotes.
Falsus huic pennas & cornua sumeret æthra,

Utrunque versum affert Priscianus eodem loco, putatque à Statio vtrobique factam esse diaresim. Probus ait, Ei, iambum esse: quod Lucretius produxit lib. 5.

E manibus nitidum teneris opus effluxit ei.

In eodem.

Scilicet est fluuius, qui visus maximus ei.

Suspicantur quidam, eum. Eij gemino ij scripsisse,

prioremq; productam esse positione. Prisci enim ut supra diximus, I, inter duas vocales geminabant, Aïjo, Maïja sic, eius, & in dativo servato utroq; I, Eij, Hæc est Probi, atq; Prisciani sententi[a] Probo licentius accedo. Itaq; Cui, Huic, Ei, pu[to] suapte naturo dissyllaba esse, ut dij, dijs, ij, ijs, qu[æ] ferè à poëtis contrahuntur. Quòd verò Priscian[us] ait, dativum nominum, pronominumq;, quorum genitivus exit in Jus, minorem esse genitivo una syllabâ, de ijs accipiendum est, quorum rectus du[as] habet syllabas, ut Unum, ille, solus &c. At Quis Hic, Is, monosyllaba sunt. Sed hæc, ut multa ali[a] viderint Critici. Deorsum, Seorsum, Prehendo prehensio omisimus, quod illa ferè apud priscos poë-tas legitur Contracta : hæc verò, quia nihil est cu[r] à poëtis contrahantur, cùm prendo, prenso, verba imminuta, tàm sint in usu, quàm plena, & apu[d] Virgilium Æneid 2.

-- prænsant fastigia dextris.

Synalœphe

Synalœphe est, cùm vocalis, aut Diph-thongus præcedentis dictionis, â se-quenti excipitur, & quodammodo ab-sorbetur.

Vir

Virgilius.

Atque ea diversa penitus dum parte geruntur. Æneid 2.

Idem.

Conticuêre omnes intentique ora tenebant. Æneid. 2.

Idem:

- - clamorem ad sydera tollunt.
Dardanidæ è muris: spes addita suscitat iras. Ænei. 10.

EXCEPTIO.

O Et Heu, sequente vocali aut diphthongo integra manent. Ænei. 10.

Virgilius.

O pater, ō hominum, Divùmque æterna potestas. Theb. 5.

Statius.

Heu vbi syderei vultus? vbi verba ligatis
Jmperfecta sonis?

Episynalœphe locum habet in eadem dictione, Synalœphe verò in diversis á συναλοιφειν appellata, quod simul vngere & linere significat: coëunt enim duæ vocales, & quodammodo simul vnguntur atque collinuntur. Quintilianus Synalœphen, & Synæresim, etiam in eadem dictione fieri docet lib. 1. cap. 5. Plus, inquit, exigunt ubtilitatis, quæ accidunt in dicendo vitia: quia exemola eorum tradi scripto non possunt, nisi cum in

in versus inciderunt, ut διαίρεσις Europai𝔬, ei contrarium vitium, quod συναίρεσιν, & συναλοιφὴν Græci vocant, nos complexionem dicimus qualis est apud Varronem. Cùm te flagranti deiectum fulmine Phæton. Nam si esset prosa oratio, easdem litteras enuntiare veris syllabis licebat. Hæc ille: vbi apertè Phæron pro Phaëton ait Synalœphen esse. Idem lib. 9. cap. 4, Synalœphen appellat in diversis dictionibus. Nam & coëuntes litteræ, quæ συναλοιφὴ dicitur, etiam leniorem faciunt orationem, quàm si omnia verba suo fine claudantur. Ibidem, Nam vbi libido dominatur, innocentiæ leue præsidium est. Nam Synalœphe facit, vt duæ Syllabæ pro vna sonent. Vbi Synalœphen Ecthlipsin vocauit. Probus Inst. Art. ait Synalœphen fieri multis modis, Interdum, inquit, brevis in brevem cadit, vt.

Obsedêre alij telis angusta viarum.

Interdum brevis in longam, vt

Tænarias etiam fauces, alta ostia Ditis.

Interdum longa in breuem, vt Virg. 12 Æneid.

Se signari oculis, vltro implacabilis ardet,

Interdum diphthongus in simplicem longam, vt

Dardanidæ è muris.

Aliquando breuis in diphthongum, vt

Arua neque Ausoniæ semper.

Interdum diphthongus in diphthongum: hujus vltimi modi exemplum non est apud Probum: à vetustate enim deletum est,

Multa tamen inuenias apud poëtas,

Virg.

Virgilius Æneid. 6.

Illæ autem, partibus quas fulgere cernis in armis.

Ah, Hei, Hui, & Cui, cùm est contractum, non videntur elidi sequente vocali.

APPENDIX I.

Interdum nec vocalis nec diphthongus, vt suprà diximus, â sequenti vocali excipitur.

Virgilius. Georg. 1.

Glauco & Panopeæ, & Inoo Melicertæ.

Idem: Æneid. 1.

Posthabita coluisse Samo, hic illius arma.

Id quoque multô rariùs accidit, sit vocalis breuis sit; Æneid. 1

Idem.

Et vera incessu patuit Dea; ille vbi matrem.

APPENDIX II.

Synalœphe non solùm in eodem carmine, sed in diversis locum habet.

Virgilius,

Et spumas miscent argenti, vinaq; sulphura, Georg. 3.

Idæasq; pices.

Idem.

Idem.

Georg. 2 *Inseritur verò ex fœtu nucis arbutus horrida:*
Et steriles platani malos gessere valentes,

Idem.

Æneid: 1. *.. quibus orbis in oris*
Jactemur doceas, ignari, hominumque locumq; Erramus.

In his atque similibus locis, vltima vocalis præcedentis versus excipitur atque absorbetur à prima sequentis.

Ecthlipsis.

Ecthlipsis est, cùm M, littera, simul cum vocali eliditur, propter sequentem vocalem.

Virgilius.

Æneid. 3. *Italiam, Italiam primus conclamat Achates.*

Persius.

Satyr. 1. *O curas hominum, ò quantum est in rebus inane.*

APPENDIX I.

PRisci M, literam, cum vocali correpta seruabant.

Lucret.

Lucretius. Lib. 2.

Nam si tantundem est in lanæ glomere, quantum,
Corporum in plumbo est, tantundem pendere par est.

Corporum, dactylus est.

Ennius. Anna. 10.

Infinita forè túm millia militum octo.

APPENDIX II.

ECthlipsis etiam in diversis carminibus locum habet.

Virgilius. Æneid. 7.

Jamque iter emensi, turres ac tecta Latinorum.
Argua cernebant juvenes, muróſque ſubibant.

Idem. Georg. 1.

Aut dulcis musti Vulcani decoquit humorem.
Et folijs vndam tepidi despurnat aheni.

APPENDIX III.

PRisci poëtæ S, literam, passim elidebant, quod si deinde concurrent vocales, prior à posteriore per Synalœpham excipiebatur.

Ennius.

Anna: 7. Ennius.

Doctus, fidelis, suauis homo, fœcundus, s... que.
Contentus atque beatus, scitus, secunda... quens in
Tempore commodus, & verborum vir pa... corum.

Doctu' fi: cundu' su, dactyli sun... In secundo versu ex primo verbo exteri... tur, s deinde fit synalœpha, sic Conten... atque be. Rarissimè apud posteriores vi... deas hanc litteram extritam.

In Att. Cicero

Delphinus jacet haud nimio lustratus nitore

Alcimous

Longè erit à primo quisquis secundus erit.

Lustratus, & quisquis s, amittunt.

ἐκθλίβω, elidere, extinguere significat: vnde e... Ekhlipsis dicta est, quâ priore eliditur M. littera, deinde vocalis à vocali per synalœpham excipitur. Juuenal. Satyr. 9. neq; consonantem, neq; vocalem extriuit.

Viuendum rectè cùm propter plurima, tùm his
Præcipuè causis Quidam ajunt, h. hic vim habere consonantes, vt in illis Virg. carm. lib. 9.

-- ver-

—versaq; juuencum.

Terga fatigamus hasta -- & -feruida pinum.

Sustinet, ac nata, Turniq; canit Hymenæos:

sed hæc loca Virgilij, aliáq; ejusdem generis, syllaba communi excusantur, de qua suprà egimus. Illud verò Juuenalis non video quâ ratione sit excusandùm, quod hodie in libris correctis legitur.-- Tum his, non addita præpositione De, hoc modo, Tum de his; vt alij volunt: Macrobius lib. 5. cap. 14. ait hos versus ὑπερκαταληκτικοὺς, Hypercatalecticos à Græcis appellari: qui inquit, syllaba longiores, vt

-- - quin protinus omnia Vulcani decoquit humorem.

Et spumas miscent argenti, viuáq; sulphura.

Et -- arbutus horrida. Hæc ille: quæ omnia aut synalœphæ, aut Ecthlipsi defendi possunt, excepto eo, quod est in 6 Æneid.

Bis patriæ cecidêre manus, quin protinus omnia

Perlegerent, &c. Seruius legit,

-- quin protinus omnem: sub audit enim picturam.

De littera, s, extrita, sic scribit Cicero in Oratore. Quin etiam, quod jam subrusticum videtur, olim autem politius, eorum verborum, quorum eadem erant postremæ duæ litteræ, quæ sunt in Optumus, postremam litteram detrahebant, nisi vocalis insequebatur. Ita non erat ea offensio in versibus, quam nunc fugiunt poëtæ noui. Ita enim loquebantur.

Qui

Quis est omnibus' princeps ; non omnibus princeps, & Vita illa dignu locóq; : non dignus: In eodem. Sed quid ego ? vocales sine vocalibus sæpè breuitatis causa contrahebant, vt ita dicerent, multimodis, vas argentis palm & crinibus, tecti fractis, &c.

Diæresis, siue Dialysis.

DIæresis est, cùm syllaba vna in duas dividitur, vt Aurar trisyllabum, pro Auræ dissyllabo: silüe, euolüam, euoluisse, dissolüo, heü, persolüendus, suavis jam apud comicos dissyllabum.

Æneid, 6 Virgilius.

Æthereum sensum, atque aurai simplicis ignem.

In Epist. Horatius.

Niuésque deducunt Jovem, nunc mare, nunc sylvæ.

Ad Ortal. Catul.

Condita quin veri pectoris evoluam.

In Epist. Ovidius.

Debuerant fusos euoluisse suos.

Catul,

Pristina vota novo munere dissolve.

Ad Liu. Ovidius.

Vita data est vtenda, data est sine fœnore nobis.

Mutua,

Mutua, nec certa persoluenda die.

Martialis. Lib. 8.

Heu quem bene nunc Papyriane.

Virgilius.

Non lux, non cibus est suauis illi. De Liu.

Arai, aquai, aulai. pictai, quibus Virg. de diuersis locis vtitur, non fiunt à genitiuis aurae, aquae, aulae, pictae: esset enim vltima E, non I, sed ab aurai, aquai, aulai, pictai dissyllabis; sic enim prisci casus interrogandi, dandiq; primæ declinationis scribebant per ai, more Græcorum, non ae, vt post scripserunt posteri. Lege Quintilianum lib. 1. cap 7. Carmen Horatij, vt Prisc. lib. 1. docet constat ex dimetro jambico, & penthemimeri Heroica, hoc est, duobus dactylis. & syllaba, quod ex cæteris ejusdem Odæ facilè intelligitur. Jam teste Sauro, apud Plautum in Pseudulo dissylabum legitur: Nunc jam. Jam inquit, diuisit in duas syllabas metri causa. Lege Rufinum de metris Comicis.

Systole.

SYstole est, cùm Syllaba natura longa corripitur.

Virgilius. Æneid 1.

Cùm subitò assurgens fluctu nimbosus Orion.

 Idem.

Æneid. 6. Idem.

Illæ autem paribus, quas fulgure cernis in armis.

Æneid. 8. Item.

- - totúmq; instructo Marte videres.

Feruere Leucaten, auróq; effulgere fluctus.

Lib. 1. Silius.

Terruerunt pauidos accensa Ceraunia nautas.

Aut positione longa, sed altera consonante extrita, vt Obicis pro obijcis, abici, pro abijci.

Lib. 8. Lucanus.

Cur obicis Magno tumulum, manésq; vagantes.

De Ponto 2. Ovidius.

Turpe putas abici, quod sim miserandus amicis.

Orion à Græcis per ω, scribitur ὠρίων, Fulgure effulgere, ait Probus huc spectare, Feruere verò negat, quod Feruo, Feruis, tertiæ conjugationis apud veteres lectum sit, συστέλλω, corripere significas, vnde systole.

Ectasis, siue Diastolole.

Ectasis est, cùm aut Syllaba natura breuis, simpliciter producitur,

Virgilius. Æneid. 1.
Italiam fato profusus, Lauinaq; uenit littora.

Statius. Theb. 2
- seu castra subire.
Apparet: aut celsum crebris arietibus vrbis
Inclinare latus.

Aut cùm eadem consonans geminatur, vt Relligio, relliquiæ, reppetit, rettulit, reppulit.

Virgilius. Æneid. 2.
Relligione patrum multos seruata per annos.

Idem. Æneid. 1
Troas relliquias Danaûm: atque immitis Achillei.

Idem. Epist. 2.
Vir bonus & sapiens: qualem vix reperit vllum.

Horatius Epist. 2.
Rettulit acceptos, regale numisma Philippus.

Lucanus. Lib. 1.
Reppulit à Libycis immensum Syrtibus æquor.

Aut I. & V, vocales, in Consonantes mutantur,

Virgilius.

Æneid 11 ...*cujus apertum,*
Aduersi longa transuerberat abiete pectus.

Ænei 12 Idem:
Mœnia, quisque imos pulsabant ariete muros.

Æneid 9. Idem.
Abietibus juvenes patriis, & montibus aquos.

Idem.
Æneid. 2. *Hærent parietibus scalæ, postesque sub ipsos.*

Silius.
Lib. 4. *Arietat inprimos, obicitque immania membra.*

In his & similibus locis I, vocalis, fit consonans. itaque Abiete, Ariete, dactyli sunt.

Georg 1. Idem.
Tenuia nec lanæ per cœlum vellera ferri.

Idem.
Æneid. 5. *Genua labant, vastos quatit æger anhelitus artus.*

In his V, vocalis. in consonantem migrat: quare Tenuia, dactylus est, itidem Genua la, Hæc est Probi sententia: sunt qui existiment esse proceleusmati-

maticum, Neque mirari debes, si vocales mutentur in consonantes, cùm eædem litteræ consonantes, interdum vocales vertantur vt Dissoluo, quadrisyllabum, pro dissoluo, & cætera, quæ per diæresim in duas syllabas diuiduntur.

Ἐκτείνω, producere, extendere significat vnde ἔκτασις, productio, extensio, διατίλλω, diduco, diuido, laxo, vnde διαστολή. Arieticus, cùm quinque habeat breues, non poterat in quinta regione locum habere, nisi producta antepenultima. Versus ille Virgilij, Arietat in portas, & duros obice postes: huc etiam spectat, si Macrobio credimus: ait enim lib. 5. cap. 14. λαγαροὺς, Lagaros appellare versus, qui in medio habent syllabas breues pro longis, vt --& duros obice postes. Gellius tamen lib. 4. cap. 17. docet, Obijces, Obijcibus geminoij, esse scribendum: vt verbum Obijcio, à quo facto sunt: primam positione longam esse. Probus Inst. Art. vbi de decem modis Positionis agit, decimus modus, inquit, est, si post vocalem subjecta sit consonanti vocalis, vel I, vel U. & correptam vocalem habeat consequentem, vt

Parietibus textum cæcis: In hoc versu quoniam prima pars orationis correptam habet, hoc

genere positionis primam syllabam longam efficimus: secundam namq; syllabam resecamus per medium, & præcedentem consonantem primæ syllabæ conglutinamus, vocalem autem ad tertiam reuocamus, & loco consonantis defigimus. Hic sanè modus Positionis apud Virgilium non in superiore exemplo tantùm, sed in multis versibus inuenitur, vt Arietat in portas, &, Trastra per & remos, & pictæ abiete puppes.

Item, Genua labant, vastos quatit æger anhelitus artus, Et

Tenuis vbi argillæ dumosis calculus aruis.

Hæc ille. Cujus verba, quoniam fortaße alicui obscuriora videbuntur, planiùs explicemus, posito exemplo, Abiete. Post vocalem A, I, vocalis subjecta siue postposita est consonanti B, breuem: quoniam igitur in abiete. A, prima syllaba corripitur resecamus secundam syllabam nempè Bi, per medium, & præcedentem consonantem, hoc est B, damus primæ vocali A, vt fiat syllaba Ab: ipsam verò vocalem I, loco consonantis defigimus, reuocamusq; ad tertiam vocalem E, vt sint hoc modo distributæ syllabæ, Ab, ie, te, sic Ten, vis, Gen, va, atq; cætera eodem modo, Plura hujus generis reperias apud alios poëtas.

Silius. lib: 1.

Genua labant, feßiq; humeri gestamina laxant.

Idem lib 6.

Cætera sinuatis glomerant sub pectore gyris.

Idem

Idem lib. 7.

Ducit sinatuo captiuum ad littora lino.

Macrob. l. 5. c. 14. ait, *versus qui in principio habent breues pro longis, appellari ἀκέφαλυς, Acephalos, quasi sine capite, nam Heroici à longis incipiunt: hujus generis sunt aliquod apud Vigil. Georg. 4.*

Parietibúsque premunt arctis, & quatuor addunt.

Idem Æneid. 5.

Parietibus textum cæcis iter, ancipitémque &c.

Idem Æneid. 12.

Arietat in portas & duros obice postes.

ἀκέφαλοι, inquit, Arietat in portas. Parietibus textum cæcis iter, & similia. λαγαροί, *autem qui in medio versu breues syllabas pro longis habent. & duros obice postes. & Consilium ipse pater & magna incepta Latinus.* Idem docet Diomedes lib. 3. & Athenæus lib. 14. *Addit præterea idem Athenæus* μειύρυς, *Miuros, qui in fine habent breuem pro longa: vbi Homeri testimonia inuenies. Quæ cùm ita sint, Macrobius à Probo dissentit, cùm primas breues esse in Arietat. Parietibus & similibus doceat.*

In illo Virg. Ecclog. 3.

Tityre pascentes à flumine reÿce capellas.

Aut I, vocalis, in consonantem migrat, aut & i, in syllabam coalescunt, vt aureis, arei, ferrei. & cætera id genus: de quibus in Episynalœphe.

Quid si illud ejusdem Georg. 1. Fluuiorum rex Eridanus campósq; per omnes, huc etiam spectet: ut fluuio sit spondeus, i, vocali, in consonantem versa.

DE CÆSVRA.

SI Pedes, maximè versus Heroici è singulis verbis constet, ineptum & insulsum fit carmen, vt:

Aurea scribis carmina Iuli maximè vatum.

Contra si verba concidantur, ita vt mutuo amplexu pedes alij ex aliis pendent, pulcherrimus efficitur versus.

Æneid. 1 Virgilius.

Semper bonos, noméng; tuum, laudésque manebunt.

Ibidem. Idem.

Non ignara mali miseris succurrere disco.

Ibidem. Idem.

Justitiaq; dedit gentes frænare superbas.

Idem.

Æneid. 6. *Ære ciere viros, Martémque accendere cantu.*

Sylla-

De Cæsvra.

Syllaba, quæ ex dictione cæditur, ac post quemuis pedem relinquitur, vulgò cæsura dicitur: cujus tanta est vis, vt ejus beneficio breuis syllaba producatur: est enim quoddam in ipsa divisione verborum latens tempus, nam dum moramur, atque alias transimus, interuallum vnum spatiúmque lucratur.

Virgilius.

Pectoribus inhians spirantia consulit exta. Æneid. 4

Idem.

Emicat Euryalus, & munere victor amici. Æneid. 5

Idem.

Vna eadémque via sanguis, animusq; sequuntur. Ænei. 10

Idem.

Grajus homo infectos linquens profugus Hymenaeos. Ibidem.

Vides vt syllabæ natura breves, post primum, secundum, tertium, & quartum pedem producantur? id beneficium cæsuræ acceptum referunt.

APPENDIX.

ANapæstici versus optimi putantur, pedes singuli è singulis fiant verbis.

Thyest. Senec.

Tertia misit buccina signum.

Ibidem. Idem.

Nondum sera nuncius hora.

Ibidem. Idem.

Curuo breuius limite currens.

Qui tamen per pauci sunt, si cum aliis conferantur.

Ibidem. Idem.

Pectora longis hebetata malis
Jam sollicitas ponite curas:
Fugit mæror, fugiátque pauor.

Ne te illud prætereat, Anapæsticum versum nonnunquam pedem anapæstum habere nullum. id quod primi tres versiculi apertè docent.

De Penthemimeri, Hepthemimeri, &c.

VEteres Grammatici versus Heroicum in quatuor partes secant, quas sectiones siue cæsuras, appellant Penthemimerim, Trochaicam, Hepthemimerim, Bucolicam siue Tetrapodiam.

Pen-

Penthemimeris, latinè semiquinaria, constat ex duobus pedibus & syllaba, quæ dictionem claudat, vt. Æneid. 8

Virgilius.

Vt belli signum.

Idem. Ænei. 10.

Panditur interea.

Idem.

Turnus vt infractos Ænei. 12.

Trochaica post duos pedes habet duas syllabas, longam & breuem, siue Trochæum, qui dictionem terminet, vt, Eclog. 4

Virgilius.

Non omnes arbusta, Ænei. 2.

Idem,

Infandum Regina Æneid. 12

Idem.

Excutiens ceruice.

Hephthemimeris, latinâ semiseptenaria, continet tres pedes, & syllabam, quæ dictionem finiat: Æneid. 1.

Virgilius.

Talibus Ilioneus; cuncti Ibidem.

Idem.

Multa super Priamo rogitans Ibidem.

Idem.

Terram inter fluctus aperit.

Buco-

Bucolica seu Tetrapodia fit, si semiseptenariæ duas breues adjunxeris, vt:

Talibus Ilioneus, cuncti simul.

&, Multa super Priamo rogitans super.

&, Terram interfluctus perit, furit,

Hanc tamen postremam ajunt propriam esse Bucolici Carminis, qua Theocritus plurimum est vsus.

APPENDIX.

VErsus qui Heroico nomine digni censentur, modò cæsuram vnam habent, vt:

Vt belli signum Laurenti Turnus arce.

Panditur interea domus omni potentis Olympi.

Turnus vt infractas adverso Marte Latinos.

Omnes solam, semiquinariam habent. Modò duas, vt:

Non omnes arbusta juvant, humilésque myricæ.

Infandum regina jubes renouare dolorem.

Excutiens ceruice toros, fixúmque latronis, &c.

Omnes Trochaica & semiseptenaria constant,

Modò tres, vt:

Talibus Ilioneus, cuncti simul ore fremebant.
Multa super Priamo rogitans, super Hectore multa.
Terram inter fluctus aperit: fruit æstus arenis.

Omnes, & semiquinariam, & semiseptenariam, & bucolicam habent.

Cæsura, nisi more veterum loquamur, non est syllaba quæ post pedes superest, sed pars carminis simul cum syllaba, aut syllabis, quæ dictionem finiant. Itaque Penthemimeris non significat syllabam, quæ post duos pedes relinquitur, sed duos pedes simul cum syllaba: quod Quintilianus libro 9. cap. 4. apertissimè docet. Et quod, inquit, duobus pedibus, & parte, πενθημιμερὶς à Græcis dicitur. Et Grammatici, cum dictunt versum aliquem constare Penthemimeri Heroica, duos pedes & partem intelligunt. Additur à nonnullis recentioribus τριημιμερὶς, Triemimeris, quæ pedem vnum, & syllabam habet, vt Multa super, Item *ἐννεημιμερὶς, Enneemimeris, quæ quatuor pedibus & syllaba constat.* Virg, Æneid, 10. *Graius homo infectos linquens profugus -- Sed à veteribus nulla de his, nisi me fallet memoria, fit mentio. Quòd ad vocabulorum rationem attinet,*

tinet, πενθημιμερὴς, Penthemimeris, à πέντε
quinque, & ἥμισυ, quod in compositione ἡμι di
citur, hoc est, semis, & μερὶς, quod partem
significat, sic enim uideo plerosque vltimam scri
bentes: sunt qui malint per η, Semiquinaria, voca
tur, inquit Diomedes libro 3. quia pedes diuidit,
habet enim duos pedes, & semipedem, qui sunt
dimidium quinque. ἑφθημιμερὴς, Hephthemi-
meris ab ἑπτά, hoc est septem, & cæteris parti-
culis dicitur semiseptenaria, diuidit enim septem.
Sunt qui hos numeros malint ad Arsin & Thesin,
hoc est, sublationem & positionem pedum refer-
re. Unusquisque enim pes sublationem & positio-
nem habet. Nam ut animantes ingredientes,
vicissim pedes & attollunt & deponunt, ita me-
tiendis versibus altera pars pedis attollitur, altera
deprimitur: quæ attollitur Græcè ἄρσις, lati-
nè sublatio: deponitur θέσις, hoc est, positio
vocatur. Cùm igitur pes in duo diuiditur, Ar-
sin nimirum & Thesin: & duo pedes, & semipes,
quinque partes siue semipedes efficiunt. Quar-
ta cæsura τετραποδία, Tetrapodia á Diomede e-
odem libro appellatur, quòd quatuor pedes con-
tineat. Βουκολικὴ, Bucolice seu Bucolica, quod
Theocritus, inquit idem, autor carminis Bucolici;
hac plurimùm esse vsus credatur. Utitur qui-
dem Theocritus ea frequentissimè, vt ejus scripta
docent: sæpè tamen dactylus ex integra dictione
constat: reperitur eodem loco spondeus sed rarius:
Priscianus libro 1. exercitationum, tres tantùm

cæsura

-fures admittit, Commata, inquit, sunt tria, Trochaica, Semiquinaria, & Semiseptenaria: quarta enim Bucolica, magis passio est, sicut scripes, & quarta Throchaica, & quæ inueniuntur per singulos pedes. Cæsuræ verò cursum & rythmum leniorem solent perficere, & necesse est vel vnam, vel duas cæsuras in versu inueniri: nam tres rarissimè possunt inueniri in eodem versu Lege si vacat cætera. Sed vtcunque sit, certè Virgilius vehementer hac cæsura delectatur, nulla enim ferè est pagina, in qua non reperiatur semel, interdum ter, & quater, quinquies, idque in Æneide.

Iam cælum, terrámque meo sine numine venti.
Detrudunt naues scopulo: leuat ipse tridenti.
Iamque faces & saxa volant, furor arma ministrat
Sic cunctus pelagi cecidit fragor, æquora postquam
Est in secessu longo locus, insula portum
Efficit objectis laterum quibus omnis ab alto.

Hæc omnia in pagina vna æneidos: Addunt quidam Trochaicum quartam, cùm quarto loco est trochæus partem orationis terminans, cujus exemplum affert Terentianus.

Quæ pax longa remiserat arma, nouare parabant. Quæ cùm rarissimè reperiatur, à multis negligitur. Nonnulli eodem loco spondeum collocant, qui orationis partem terminet, vt

Alba-

Albaniq; partes, atq; aliæ mœnia Romæ.

Hæc non rarò vtitur Virgilius libro 8.

Ut belli signum Laurenti Turnus ab arce.
Extulit, & rauco strepuerunt cornua cantu,

Diomedes, cui quatuor cæsuræ, quas amplexi sumus, placent, meminit etiam harum vbi de Bucolica egit. Sunt, inquit, qui quarum trochæum in hac cæsura collocant, vt est:

Quæ pax longa remiserat arma nouare parabant

Aliȷ verò spondeum, vt est,

Inde toro pater Æneas sic orsus ab alto

Sed hac hactenus.

DE VERBIS Poëticis.

VErborum licentia liberiores multò sunt Poëtæ quàm Oratores, quibus assiduè, accuratèque legendis, non solùm verba, sed etiam cætera ornamenta ijs, qui Poëticæ studio tenentur, diligentissimè sunt obseruanda.

DE PATRONYMICIS NOMINIBUS.

PRopria poëtarum sunt, quæ à Grammaticis Patronymica vocantur, quòd à Patrum majorùmque nominibus facta, filium, aut filiam, nepotem, aut neptem, aut ex posteris aliquem significent. Hæc fere à Græcis nominibus

fiunt, atque vel in Des, vel As, vel Is, vel Ne exeunt, quorum prima masculina sunt, & primæ declinationis, vt Pelides, Achilles Pelei filius

In Epist. Ovidius.

Pelides vtinam vitasset Apollinis arcus.

Æacides, Achilles, Æaci nepos.

Virgilius.

Æneid 1. *Sævus vbi Æacidæ telo jacet Hector, vbi ingens Sarpedon.*

Æacides, Pyrrhus pro nepos Æaci

Idem.

Æneid. 1. *Conjugio Æacidæ Pyrrhi, sceptrisque potitum.*

Æacides, Pyrrhus Epirotarum rex, ab Æaco originem trahens.

Idem.

Æneid. 6. *Eruet illa Argos Argamemnoniásque Mycenas.*
Ipsúmque Æacidem genus armi potentis Achilles.

Cætera fœminina sunt, & declinationis tertiæ, exceptis vltimis, quæ secundæ sunt Græcorum, vt Thestias, Althea Thestij filia.

Ovidius.

Thestias

Thestias haud aliter dubijs affectibus errat. Meta. 8.

Thaumantias, Iris Thaumantis filia.

Virgilius.

Ad quem sic roseo Thaumantias ore locuta est. Æneit 9.

Æolis, Alcyone Æoli filia.

Ovidius.

Æolis interea tantorum ignara malorum. Meta. 11.

Atlantis Atlantidis, Electra Atlantis filia.

Virgilius.

Dardanus Iliacæ primus pater vrbis & autor.

Electra, vt Graij perhibent, Atlantide cretus. Ænei. 18.

Nerine, nerines, Galatea filia Nerei.

Idem.

Nerine Galatea, &c. Eclog. 7.

APPENDIX I.

PAtronymica non solùm à patribus, avis, proavis, abavis, atavis, tritavis, alijsque majoribus deducuntur, sed etiam à matribus, vt Iliades, Romulus

ab Ilia: Phylirides. Chiron, Centaurus á Philyra: Latôis, idis vel idos, Diana à Λητῶ hoc est, Latona.

Ovidius.

Meta: 14. *Invadunt, portásque petunt quas obijce firmo Clauserat Iliades.*

Item.

Meta: 7. *Philyrides puerum cithara perfecit Achillem.*

Idem.

Præteritas cessasse ferunt Latoidos aras.

Item à fratribus, vt Phoronis. Iô seu Isis Phoronei soror: Phaëtontias, soror, Phaëtontis.

Item.

Meta: 1. *Nec superûm rector mala tanta Phoronidos vltra Ferre potest.*

Virgilius.

Eclog: 6. *Tum Phaëtontiadas musco circundat amari Corticis.*

A Regibus præterea & conditoribus vt Romulidæ, Romani à Romulo: Dardanidæ, Trojani à Dardano, Æneadæ ab Ænea: Cecropidæ, Athenienses, à Cecrope: ijdem Thesidæ, à Theseo.

Persius,

--- inter pocula quærunt.
Romulidæ saturi, quid dia poëmata narrent. Satyr. 1.

Virgilius.

Dardanidæ magni, genus alto à sanguine Divûm. Æneid. 5.

Item.

Æniadásq; meo nomen de nomine fingo. Æneid. 3.

Ovidius.

Phocus in interius spatium, pulchrósque recessus. *Cecropidas duxit.* Meta, 7.

Virgilius.

Pramiáquò ingentes pagos, & compita circum. *Thesidæ posuère.*

APPENDIX II.

MVlta à regionibus, vrbibus, montibus, fontibus, fluvijs, alijsq; rebus fiunt, quæ formam quidem patronymicam habent, re autem vera gentilia sunt, aut pro possessivis, adjectivisq; nominibus ponuntur, vt Asis, Libystis, Italis, Ausonis, Sarmatis, Colchis, Sithonis, Thessalis, Sicelis, Sidonis, Ilias, Troas, Erymanthis, Mænalis, Pieris, Tritonis, Pegasis, Phasis, Phæbas.

Ovidius.

---celerique carina. Meta, 9.

Ægeas metiris aquas, & in Aside terra Mœnia constituis.

Lib. 7. Silius.

Ad quem Cymodoce Nympharum maxima natu Italidum.

Æneid. 5. Virgilius.

occurrit Acestes.
Horridus in jaculis, & pelle Libystidis ursæ.

Fast. 2. Ovidius.

Nomen Arionium Siculas impleverat urbes,
Captáque erat lyricis Ausonis ora sonis.

Trist. 1. Idem.

Sarmatis est tellus, quam mea vela petunt.

In epist. 1 Idem.

Nec vehit Actæas Sithonis unda rates.

Æneid. 1. Virgilius.

Interea ad templum non Aquæ Palladis ibant Crinibus Iliades passis.

Meta. 13. Ovidius

Troades exclamant: obmutuit ille dolore.

Trist. lib. 3 Idem.

Cúmque truci Borea Mænalis ursa videt.

In Epist. Idem.

Pegasis Oenone Phrygiis celeberrima sylvis.

Idem.

Fast. 1. *Vectam frenatis per inane draconibus Ægeus.*

Credu-

Credulus immerita Phasida fovit ope.

Lucan

Limine terrifico metuens consistere Phœbas. Lib. 5.

Parronymica masculina quo pacto formentur.

Præceptum I.

Nomina A, fiuita, assumunt Des, syllabam, vt Ilia, Iliades.

As, terminata, assumunt De syllabam ante s, vt Æneas, Æneades, Pherecticas, Pheretiades,

Ovidius.

Cumq; Pheretiade & Hyanteo Iolao. Meta: 8.

EXCEPTIO.

A, Finita, aliquando ipsum A mutauc in, vt Philyra, Philyrides.

As, terminata: inrerdum I. ante A assumunt, vt Amyntas, Amyntiades, Philippus, Amynte filius

Ovidius, In Ibin.

Aut vt Amyntiaden &c.

Æneades, Iulus Æneæ filius, fit Græco αἰνείας sublato A, Æneades, Æneides.

Æneid. 5. Virgilius.

Atq; hic ardentem dictis affatur Iulum
Sit fatis Æneide, telis impunè, Numanum
Oppetijsse tuis.

Præceptum II.

Es, finita mutant Es, in Ades, vt Hippotes, Hippotades, Æolus Hippotæ filius.

Ovidius.

Meta: 4. *Clauserat Hippotades æterno carcere ventos.*

EXCEPTIO.

HÆc sæpe I, ante A, admittunt, vt Anchises, Anchisiades, Laërtes, Laërtiades.

Virgilius.

Æneid 8. *Æneas Anchisiades, & fidus Achates.*

Ovidius.

Meta: 13. *Saxa moves gemitu, Laertiadeque precaris.*

Præ-

Præceptum III.

NOmina secundæ Declinationis Vs, finita, Genitivo assumunt Des syllabam. penultima brevi, vt Æacus, Æaci, Æacides: sic Priamides, Æolides, Tantalides, à Priamo, Æolo, Tantalo.

Virgilius.

Misenum Æoliden quo præstantior alter. Æneid 6.

Ovidius.

Priamidèmque Helenam rapta cum Pallade captum. Meta 1.

Idem.

Tantalides tu sis, tu, Tereïque puer. In Ibin.

EXCEPTIO I.

NOnnulla penultimam habent longam, vt Belides, Lycurgides, Amphiaraides.

Virgilius.

si forte duas pervenit ad aures. Ænei. 2.
Belidæ nomen Palamedes ---

Ovidius

Quiq; Lycurgiden laceravit ab arbore natum. In Ibin.

Idem,

Fast: 2. *Amphiaraides Naupacteo Acheloo*
Solve nefas dixit, solvit & ille nefas.

EXCEPTIO II.

QVæ â nominibus secundæ declinationis fiunt, interdum etiam ante Des syllabam, A litteram recipiunt, maximéque in Ius exeunt, vt Battus, Battiades: Asopus, Asopiades, Menœtus, Menœtiades, Thestius, Thestiades, Nauplius, Naupliades: hæc in Ius, posterius I, genitivi mutant in A, Thestij, Thestiades.

Ovidius.

In Ibin. *Nunc quo Battiades inimicum devoret Ibin.*
Hac ego devoveo teq; tuosq; modo.

Meta: 7. Ibidem,
Huic Asopiades petis irrita, dixit, & vrbi.

Idem.

In Epist. *- - Siue Menœtiadem falsis cecidisse sub armis.*

Idem.

Meta 8. *- - ne titulos intercipe fœmina nostros Thestiadæ clament.*

Idem.

Sed

Sed neque Naupliades facinus defendere tantum. Meta. 13.

Iapetionides ab Iapeto pro Iapetides longius â norma recessit.

Ovidius.

Hic hominum cunctis ingenti corpore præstans
Japetionides Atlas fuit.

Præceptum IV.

GEnitivus nominum in EVS, assumit Des, syllabam penultima longa: E, enim & I, vocales, in I, longum, vel ei, diphthongum contrahuntur vel more Græcorum, vt â multis scribitur: vt Atreus, Atrei, Atrides, seu Atreides: sic Pelides, Alcides, Achilleides, Thesides, Tydides & sexcenta alia. Meta; 14.

Ovidius,

Convocat Atrides socios terrore paventes.

Virgilius.

Te precor Alcide cœptis ingentis adsis. Æneid 10.

Ouidius

Pyrrhus Achilleides animosus imagine patris. In Epist.

AP.

APPENDIX

Æneid. 2. Hæc rariùs, A, ante Des, syllabam habent.

Virgilius,

Panthus Otriades arcis, Phœbique Sacerdos.

Præceptum V.

SI Nomina sint tertiæ Declinationis patronymica fiunt à dativo: addita Des syllaba, vt Agenor, Agenoris, Agenuri, Agenorides, Cadmus filius Agenoris: Thestorides, Calchas filius Thestoris: Actorides Patrocolus nepos Actoris: Æsonides, Jason filius Æsonis.

Meta: 3. Ovidius.

Donec Agenorides conjectum in guttura ferrum.

Item.

Meta: 3. *--- at veri providus augur*
Thestorides vincemus ait.

Item.

Meta: 13. *Reppulit Actorides sub imagine tutus Achillis.*

Troas

Troas ab arsuris cum defensore carinis.

Valerius Flaccus.

Advolat Æsonides, mortemque cadentis acervat. Lib. 6.

EXCEPTIO

NOmina As, finita, quorum genitivus exit in Antis, A, litteram, ante Des syllabam, petunt, vt Abas, Abantis, Abanti, Abantiades: sic Alantiades, Pæantiades, Athamantiades, Dryantiades, & alia id genus.

Ovidius.

Victor Abantiades patrios cum conjuge muros Intrat. Meta: 7.

Item.

Venit Atlantiades positis caducifer alis. Meta: 8.

Eodem ferè modò formantur, quæ à nominibus in On, fiunt: Telamon, Telamontis, Telamoni, Telamonides: Amphytrionides, Leomedontiades.

A Scipione tamen non Scipioniades, sed Scipiades, imminuto verbo nascitur,

Ovidius.

Nec Telamoniades etiàm nunc hiscere quidquam Audet Meta: 13.

Virgi-

Virgilius.

Æneid. 8 *Interea cùm jam stabulis saturata mouere*
Amphitryoniades armenta.

Idem.

Ibidem. *Laometontiaden Priamum Salamina petentem.*

Idem

Georg. 2 *.. hæc Decios, Marios, magnósque Camillos.*
Scipiadas duros bello, & te maxime Cæsar.

Silius

Lib, 7. *Heu vbi nunc Gracchi? aut vbi sunt nunc fulminâ gentis Scipiadæ?*

Patronymica fœminina vnde formentur.

Præceptum I.

PAtronymica fœminina quæ in As, & Is exeunt, fiunt â masculinis, De, syllaba sublata, vt Thestiades, Thestias, Thestiadis: Ætiades, Ætias: Thaumantides, Thaumantias: Phaëtontiades Phaëtontias: Æolides, Æolis, Æolidis, Tantaiides, Tantalis: Oebaiides, Oebalis: Latoides, Latois: Dardaui-

nides. Dardanidis idis : Cecropides, cropis, pelides, belis, idis. Multa præterea sunt, quæ passim apud poëtas lèguntur.

Ovidius. Meta: 7.

-- rapido fallax Aetias igni
Impone purum laticem.

Idem. Meta: 28

Talibus AEolidis dictis; lacrymisque mouetur.

Idem.

Aut ego Tantalida Tantalis vxor ero.

Idem: In Epist.

Assiduè repetunt, quas perdunt Belides vndas.

APPENDIX I.

QVædàm tùm in As, tùm in Is, exeunt vt Æetias, & Æeris : Atlantias, & Atlantis.

Valerius Flacc. Lib. 7.

--nec me Æetis quin audiat opto.

Idem. Lib. 6

--ingens Æetida perculit horror.

Virgilius.

Ante tibi Eoæ Atlantides abscondantur. Georg. 1.

Silius.

Vixque Atlantidum rubescerat ora sororum Lib. 6.

APPENDIX II.

FOEminina quæ à masculinis fiu[nt] Penultima longa, in Eis, desiunn[t] soluta Diphthongo atque E, breui[...] longum verso, vt Ænædes, Æneïs, Æ-neidos, Achillædes, Achilleis, Achill[e]-idos, Thesædes, Theseïs, Theseidos.

Ovidius,

Tristib. 2 *Et tamen ille tua felix Æneidos autor.*

Statius.

Theb. 12 *Vive precor, nec tu divinam Æneid[a]
tenta.*

Iuuenal.

Satyr. 1 *Semper, ego auditor tantùm? nunquam[ne]
reponam,*
Vexatus toties rauci Theseide Codri?

EXCEPTIO.

Nonnunquam penultima manet bre-vis.

Ovidius.

De Ponto. *Res quoque tanta fuit quanta subsistere sum-
mo*
Æneidos vati grande fuisset opus.

Præceptum II.

No

NE, finita à genitiuo fiunt, addita Ne, syllaba, penultima longa, vt Neptunus, Neptuni, Neptunine: sic Adrastine, Nerine, à genitiuis Adrasti, Nerei E, & , mutantis in I, longum, Quod si primigenium: I, ante Os habeat, mutabitur Os, in One, penultima producta, vt Acrisios, ἀκρισιώνη, Acrisione, Danaë Acrisii filia.

Catul,

Tène Thetis genuit pulcherrima Neptunine? Argon.

APPENDIX.

A Muliebri Acrisione, finxit Ouidius virile, Acrisioniades,

Vertis in hunc harpen madefactam cæde Medusæ Metā: 5.

Acrisioniades, adigitque in pectus, at ille &c.

Oratores raró patronymicis vtuntur Cicer. Offic. 1. Regalis sanè & digna Æacidarum genere sententia, Phasis Colchorum fluuius est, vnde Poëtæ Phasida Medeam vocant. Phœbas Phœbados fatidica, fatiloqua Phœbi sacerdos, Pelides etiam Peliades interjecta vocali, A, à

Græcis dicitur πηλειάδης, unde Pelias, Patronymicum fœmininum πηλειὰς, ι, ex diphthongo rejecto Ouid. in Epist. Transeat Hectoreum Pelias hasta latus, ubi patronymicum pro possessiuo positum est, Pelias hasta, hoc est, Achillea. Paeantiaden inuenies apud Ouid. Meta. 13 Athamantiaden, & Driantiadem apud eundem in Ibin, Latoïs Diana à Latoides, fit, Latoides vero λητὼ, hoc est Latona, τῆς λήτοος, Os, versa in ιδης more Græcorum λητοίδης vel more Latinorum à datiuo λητοῖ adjecta δης syllaba. Patronymica Ne, syllaba finita, quæ ait Priscianus lib. 2. propria esse Jonum rara sunt. Adrastinen, & Acrisionen, nondum apud Latinos poëtas quod meminerim, legi.

De Metaplasmo.

PRoprium itidem Poëtarum est, verbis quibus Oratores vtuntur, aliquid interdum addere, vel detrahere: nonnunquam litteras alias alijs per mutare, aliquando è proprio loco in alienū transferre: quod quidem, cùm in soluta oratione vicium sit, Barbarismus, nominatur,

tur, in carmine tamen non Barbarismus, sed Metaplasmus appellatur: datur enim venia poëtis, quia plerunq; coguntur metro servire. Metaplasmus verò dicitur quòd vetus verborum forma, vel necessitate metri, vel orandi poëmatis causa, à Poëtis in nouam figuram, faciemque sermonis mutetur.

Prothesis, πρόθεσις.

LITTERA, uel syllaba principio dictionis addita, vocatur Prothesis, vt Gnatus, pro natus: Tetulissem, pro tulissem.

Terentius.

Eo pacto & gnati vitam, & consilium meum Cognosces. Andr.

Item.

Nam pol, si id scissem, nunquam huc tetulissem pedem. Ibidem.

Epenthesis, ἐπένθεσις.

EPenthesis est, cùm medio dictionis littera aut syllaba interijcitur, vt Relliquias pro reliquias: Mauors pro

Mars: nauita, pro nauta.

Æneid. 1 Virgilius

Troas relliquias Danaum atque immitis A-
chillei.

Idem.

Æneid. 8. *Fecerat & viridi fœtam Mauortis in antro*
Procubuisse lupam.

Ovidius.

Fast. 2. *Quid tibi cum gaudio? dubiam rege naui-*
ta puppim.

Paragoge παραγωγὴ seu Proparalepsis προπαράληψις.

PAragoge, seu Proparalepsis dicitur, cùm extremæ syllabæ aliquid adjungitur, vt Deludier, pro deludi. Admittier, pro admitti.

Terent.

Andr. *Vbi facilius passus sim, quàm in hac re me*
deludier.

Virgilius.

...tùm Nisus & vnà
Æneid. 9. *Euryalidus confestim alacres admittier orant.*

Aphæresis, ἀφαίρεσις.

LIttera, vel syllaba, principio dictio-
nis

nis subtracta, Aphæresis appellatur, vt Ruo, pro eruo: Temno pro contemno.

Virgilius.

- - -dabit ille ruinas. Æneid. 11

Arboribus, stragémq; satis, ruet omnia latè.

Syncope, συγκοπή.

Syncope litteram, vel syllabam è medio dictionis subtrahit, vt Gubernaclo, pro gubernaculo: periclis, pro periculis: vixet, pro vixisset: extinxem pro extinxissem.

Æneid, 5

Virgilius.

Cùmq; gubernaculo liquidas projecit in vndas Præcipitem. Æneid. 3

Idem.

- -hic me pater optime fessum.

Deseris: heu tantis, nequicquam erepte periclis.

Idem. Æneid. 11

Vixet, cui vitam Deus, aut sua dextra dedisset.

Idem.

- - gnatùmque patrémque. Æneid. 4

Cum gene extinxem, memet super ipsa dedissem.

Apocope ἀποκοπή.

APocope fini dictionis aliquid detrahit. vt Tuguri, pro tugurij : Oti pro otij.

Eclog. 1. Virgilius.

Pauperis & tuguri congestum respice culmen.

Idem,

Georg. 4 *Illo Virgilum me tempore dulcis alebat*
Parthenope, studijs florentem ignobilis oti.

Antithesis, ἀντίθεσις.

ANtithesis est litteræ commutatio, vt Olli pro illi,

Æneid. 5. Virgilius.

Olli cæruleus suora caput astitit imber.

Metathesis, μετάθεσις.

MEtathesis est litterarum ordo immutatus, vt Thymbre, pro Thymber.

Ænei. 10. Virgilius.

Nam tibi Thymbre caput Euandrius abstulit ensis.

Nisi quis puer nominandi casu tùm Thymber, tùm Thymbrus dici, vt Euander, & Euandrus

APPENDIX.

Synalœphe, Episynalœphe, Diæresis Ecthlipsis, Systole, Diastole, sunt etiam Metaplasmi species, de quibus supra egimus.

§. *Probus de Metaplasmo Inst: Art: agit Diomedes lib. 2. ejusdem meminit. Quintilianus lib: 1. cap. 8. Cùm, inquit, Grammatices amor, & vsus lectionis, non scholarum temporibus, sed vitæ spatio terminentur: in prælegendo Grammaticus, & illa quidem minora præstare debebit, vt partes orationis reddi sibi soluto versu desideret, & pedum proprietates; quæ adeò debent esse notæ in carminibus, vt etiam in oratoria compositione desiderentur. deprehendantq́ꝫ, quæ barbara, quæ impropria, quæ contra legem loquendi composita; non vt ex his vtiqꝫ improbentur poëtæ (quibus, quia plerumq́ꝫ metro seruire coguntur, adeo ignoscitur, vt vitia ipsa, alijs in carmine appellationibus nominentur; μεταπλασμὸς, & σχηματισμὸς, & schemata, vt dixi, vocamus & laude virtutis necessitate damus) sed vt commoneat artificialium, & memoriam*

riam agitet. Probus Proparalepsim vocat, quam Donatus Paragogen. Diomedes ait esse nescio quid discriminis, ut videtur, necessarij inter utranque figuram. Probus & Diomedes carmine Virgilij probant litterarum ordinem immutatum: apud quem paulò antè Thymber recto casu legitur,

Daucia, Laride, Thymberque simillima proles.

DE PROSODIA.

GRæci προσῳδίας, Latini Accentus, Tenores, & interdum Tonos vocant.

Accentus rector est ac moderator pronuntiationis: eo enim attollitur, vel deijcitur vox, vel partim attollitur, partim deijcitur. Vnde ipsum, non immeritò quidam vocis animam appellarunt.

Accentus tres.

TRes sunt tenores, Acutus, Gravis, Circumflexus. Acuto attollitur syllaba, graui deprimitur, vt Pôpùlùs, antepenultima verò & vltima deprimuutur, gradatimq; descendunt. Acuti nota, è sinistra in dextram obliquè ascendit. Grauis â summo in textram

obliquè deſcendit. Accentu Circumflexo partim attollitur, partim deijcitur ſyllaba, vt Románus: ejus nota è acuto, & graui conſtat: ſonus hodie incertus eſt: ſiquidem Latinæ linguæ hoſpites, veteriſq; pronunciationis ignari, eodem penitus ſono tùm acutas, tùm flexas voces efferimus.

Acutus in penultima, vel ante penultima locum habet: Circumflexus in penultima tantùm: Grauis vbi vterque abeſt.

Prçceptum I.

NVllius verbi Latini vltima ſyllaba, autore Quintiliano, aut acuitur, aut circumflectitur. Quare Pálam, ùna, álias, & cætera id genus adverbia, prima acuta ſunt pronuntianda. Nec te moueat quod vltimæ à typographis graui accentu notentur, id enim tantum fit, vt aduerbia eſſe intelligas.

Prçceptum II.

Dictio vnius syllabæ natura breuis, aut positione solum longa, acuitur: át, ást, fàx, dúx.

Præceptum III.

Dictio monosyllaba natura longa, aut positione simul & natura, flectitur, t Môs, rôs, lûx.

Pręceptum IV.

IN dissyllabis prior natura longa aut positione simul & natura, flectitur, dummodo posterior sit breuis, vt Cæcus, âudit, æstus, mœstus. mâtris, frâtris. Alioquin acuitur, vt Aéstas, ârma, furor.

Pręceptum V.

IN polysyllabis semper obseruanda est penultima, quæ flectitur, si longa fuerit natura, aut natura simul & positione, dummodo vltima sit breuis: vt Amîcus, affîgit, arâtrum, palæstra, a-

napæ,

napæstus. Alioquin acuitur, vt R mànos, victòres, Marcellus.

Præceptum VI.

IN polysyllabis semper acuitur antep nultima, si penultima sit breuis, vt D minus, Areópagus.

De præpositionum tono.

Quintil. libro I. cap. 5.

PRæpositiones suis casibus præposit vno eodémque tenore simul cum psis efferuntur, ac si vna tantum ess vox, vt pèr, fórum. àb éo, ad Déum prætèr mòrem, contâ fœdus. Vide vt præpositiones graui tono pronun tientur.

DE GRÆCIS VERBIS.

Verba planè græca, græco accentu pronunciantur, vt παραλιπομένων, Paralipoménon, penultima acuta, λιθόστρωτος, Lithóstrotos, acuta antepenultima, κύριε Kyrie, eadem acuta, ἐλέησον Eleison verbum est quatuor syllabarum, cujus non vltima, sed ante penultima acuitur,

APPENDIX

IN Græca lectione si duæ vocales concurrunt, ne in carmine quidem eliditur prior, nisi in ipsis libris antè extrita per apostrophon fuerit. Quare cùm κύριε ἐλέησον, septem syllabis constet, totidémq; vocalibus salvis & integris scribatur, nulla prorsus est omittenda.

DE

De Hebraicis vocibus.

Quæ Hebræa omnino sunt, neque Latinitate donata, Hebræo tono pronunciantur, vt Amén, Cherubin, Seraphin, quæ acuta extrema, vt pleraq; efferuntur.

EXCEPTIO.

Abel: Câin, Lâmech, Nôe, Abigail, Bâal, Eden, Ephrâta, Ephrâim, Gómor, Isbóseth, phâse, Sibôleth, & quæ in Ezer, sedec, melec, ai, exeunt, vt Eliézer, Melchisédec, Abimélec, Sarâi, Sinâi, Abisâi, penultima acuta pronunciantur. Alia præterea sunt hujus classis, quæ consultò prætermitto.

APPENDIX

Quæ à Græcis & Hebræis ad Latinos defecerunt, Latinorum nomina metienda sunt, vt Idôlum media flexa cùm à Græcis εἴδωλον, idolon antepenultima acuta pronuntietur.

Sâra á Latinis priore acuta effertur, uia declinatur vt Musa, cùm ab Hæ- ræis Sâra posterior acuatur, Sed hæc actenus.

ACCENTVS variè à veteribus appellantur. Quint. lib. 1. cap. 5. vbi de Barrismo agit, Adhuc inquit, difficilior obseratio est per Tenores, quos quidem ab Aniquis dictos tenores comperi: vt videlicet leclinatio à Græcis verbo: qui τόνος dicunt: vel Accentus, quos Græci προσῳδίας vocant. Sc. P. Nigidius Ciceronis æqualis, accenum Voculationem nominat: Tenorem verò Tonum, more Græcorum, Gellius libro 13. ap. 24. P. Nigidij verba sunt ex commenariorum Grammaticorum XXIIII. hominis n disciplinis doctrinarum omnium præcelentis. Deinde, inquit, voculatio qui poterit seruari, si non sciemus in nominibus, vt Valeri, vtrum interrogandi, an vocandi sint? Nam interrogandi, secunda syllaba superiore tono est, quàm prima: deinde nouissima deijcitur. At in casu vocandi summo tono est prima, deinde gradatim descendunt.

Sic quidem Nigidius dici præcipit. Sed si quis nunc Valerium appellans, in casu vocandi, secundum id præceptum Nigidij acuerit primam, non abierit, quin rideatur. Summum autem tonum προσῳδίαν acutam dixit: & quem accentum nos dicitur, Voculationem appellat. Hactenus Gellius. Idem in eodem cap. 6. Quas Græci προσῳδίας dicunt, eas veteres docti tùm notas vocum, tùm moderamenta, tùm accentiunculas, tùm voculationes appellabant. Diomedes lib, 2. Accentus dicitur ab accinendo; quod sit quasi quidam cuiusq; syllabæ cantus: apud Græcos ideò προσῳδία dicitur, quod προσᾴδεσθαι ταῖς συλλαβαῖς. Idem, ibidem. Accentus, quidam fastigia vocauerunt, quod capitibus literarum apponerentur: alij tenores, vel tonos appellant: nonnulli acumina definire voluerunt. Sunt verò tres. Acutus, Gravis, & qui ex duobus factus est, Circumflexus, ex his, acutus, in correptis semper interdum productis syllabis versatur: inflexus, in his quæ producuntur. Grauis autem per se nunquam consistere in vllo verbo potest, sed in his in quibus

inflexus

inflexus est, aut acutus, cæteras syllabas obtinet. Ibidem, Vt nulla vox sine vocali, ita sine Accentu nulla est: & est accentus, ut quidam rectè putaverunt, velut anima vocis. Idem Diomedes modò inflexum, modò circumflexum accentum vocat, & syllabas modò flexi & modò inflexi, modò circumflexi. Gellius lib. 4. cap. 7. verbo circumflectendi, & adverbio, circumflexè, utitur. Valerius, inquit, Probus Grammaticus inter suam ætatem præstanti scientia fuit. Is Annibâlem, & Asdrubâlem, & Hamilcârem ita pronuntiabat, ut penultimam circumflecteret, ut testis est est Epistola ejus scripta ad Marcellum: in qua Plautum & Ennium, multósq; alios veteres eo modo pronuntiasse affirmat: solius tamen Ennij versum unum ponit, ex libro qui Scipio inscribitur. Eum versum quadrato numero factam subjecimus, in quo nisi tertia syllaba de Annibâlis nomine circumflexè ponatur numerus claudus est: Versus Ennij, quem dixi, ita est.

Quipropter Annibâlis copias considerant,

Probus Inst. Art. eodem verbo usus est, de

Ergò cùm pro causa ponitur, agens : Hæc sanè sola conjunctio contra rationem latinitatis vltimam syllabam circumflectit. Quintil. simplex verbum Flectendi participiumq́, flexus, crebrò vsurpat, cùm de tenoribus agit, qui libro I. cap. 5. apertissimè docet, nullius verbi Latini vltimam Syllabam acutam, aut flexam esse. Est autem inquit, in omni voce utique acuta sed nunquam plus vna, nec vltima vnquam : ideoque in dissyllabis prior. Præterea nunquam in eadem flexa & acuta, quia eadem flexa ex acuta : Itaquè neutra claudet vocem latinam Ea verò, quæ sunt syllaba vnius, erunt acuta aut flexa, ne sit aliqua vox sine acuta. Idem lib 12 Sed accentus quoque cum rigore quodam, tum similitudine ipsa, minus suaves habemus, quia ultima syllaba nec acuta vnquam excitatur nec flexa circumducitur sed in gravem, vel duas graves cadit semper Ex his fabij locis luce meridiana clarius est, nullum esse verbum latinum sine acuto aut flexo tenore, vt vocant prædominante. Quod verò quidam ajunt, gravem tonum, etiam in verbis dominari, vt Fax neq́ syllabicum solùm esse, seu syllabæ accentum : sed etiam

etiam dictionis, apertißimè contra Quintilianum faciunt: mitto Grammaticorum Coryphæum Diomedem, qui hanc ipsam vocem acutam eße affirmat. l. 2. Omnis, inquit, vox monosyllaba aliquid significans si breuis est acuetur, vt mel, fel, & si positione longa fuerit, acutam scilicet tenorem habebit, vt ars, pars, pix, nix, fax, dux Si autem natura longa fuerit, flectetur vt Lux, spes, flos, mos, ros, lis. Atreus, Orpheus & alia, quorum vltima acuitur, meritò à Græcis ὀξύτονα *hoc est, quorum ultima acuitur, nominantur, neq; sonum acutum admittunt, etiamsi in consequentia, vt vocant, contextuq; orationis, acuti signum in grauis notam mutetur: auditur enim acutus sonus, non grauis cùm verba oxitona in ipso orationis cursu enuntiantur: quam rationem notandi verba videntur Librarij aliqua apportunitate nobis incognita, ducti primùm excogitaße. Quod si oxitona in clausulis duntaxat acuto sono excitanda sunt, potius* τελεύτονα *fuerunt appellanda. Certè Quintilianus eos, qui acuto tenore concludebant circùm, id in cursu orationis fecisse docet.*

-- qua circùm littera, circùm
Piscosos scopulos

Item

Item Quantùm, Qualè comparantes, id (auè nisi in cursu orationis fieri non potest, ut Tale est mancipium, qualis est herus. Tanta est turris, quantus est mons. Atréus, ætate Quintiliani, ultima acuta, more Græcorum pronuntiabatur: quem inquit idem l. 1. c. 5. nobis juuenibus doctissimi senes acuta prima dicere solebant, ut necessario secunda grauis esset. Perinde ac si diceret, ultimam ante acutam in grauem necessario fuisse mutatam: agit enim de barbarismo qui tenore fit, suaq; ætate barbarismum fecisse, qui Atreus ultima graui pro acuta pronuntiassent, quamvis doctissimi senes superioribus annis ita fuissent locuti. Si quempiam adverbia, pone, fere, unà ultima acuta audieris pronúntiantem, ne inscitia damnaveris: fuerunt enim non modo Grammatici, sed etiam viri docti ætate Quintiliani, qui adverbia propter quædam vocum discrimina, docuerint extrema syllaba acuta pronuntianda esse. Cæterum, inquit Quint. l 1 c. 5 Scio jam quosdam eruditos, nonnullos etiam Grammaticos sic docere, ac loqui, ut propter quædam vocum discrimina, verbum interrim acuto sono fiant, ut in illis.

-- quæ circùm littera, circùm

Piscosos scopulos: Ne si grauem posuerint secundam, circus dici videatur, non circuitus. Item Quantum, Quale interrogantes, gravi: comparantes, acuto tenore concludunt. Quod tamen in adverbijs ferè solis. ac pronominibus vendicant, in cæteris veterem legem sequuntur. Hæc ille.

Acc

Pronomina vocat Fabius, more veterum, Quantus, qualis.

Deinde, proinde, exinde, si Quintiliano credimus, mediam acutam habent. Sunt qui putent antepenultimam acuendam, ne videantur duæ partes orationis. Probus ut Gellium refert lib. 8. cap. 7, putavit, Ex adversum, secundam syllabam: hoc est, antepenultimam habere acutam quòd una, non duæ essent orationis partes. Quod si quis Probum velit sequi, opus est ut ita antepenultimam corripiat. quod qui fieri possit, viderint qui ejus sententiæ accedunt. Valeri Ovidi, Virgili, vocandi casus, pronuntiabant Romani prima acuta, Nigidij atque Ciceronis ætate: sed Aulus Gellius, cæteri que ejus æquales penultimam acuebant. Vide Gell. lib. 13. cap. 24. Mutatur itaque accentus ratio progrediente tempore, nemóque miretur si hodie Ambrosi, Gregori, Gervasi, Protasi, eâdem penultima longa efferunt viri pij.

Areopagus ἄρειος πάγος penultimam habet brevem: πάγος enim, hoc est collis locusque editus, unde hoc nomen componitur, priorem corripit, neque enim ex, pagus, vocabulo latino copulatur cujus prior producitur, lib. I. Epigr.
εἰς ἄμπελον, τίς σοι πάγος οὗτος ἔρημος ἀνήλιος ἐξεθρέψεν;
Euripides ubi Minerva Orestem a Furijs in Areopago de cæde matris accusatum, à se absolutum alloquitur.

γνώμης δικαίας οὕνεκ' ἐκσώσασά σε·
καὶ πρίν γ' Ἀρείοις ἐν πάγοις ψήφους ἴσας
κρίνας' Ὀρέστα.

Versus est senarius Jambicus: πάγοις quartum locum obtinet, qui necessario est Jambus. Ne verò putes πάγον significare vicum aut pagum, audi eundem poëtam in eadem Tragœdia, vbi sorori Iphigeniæ narrat Orestes, quemadmodum in Areopagum venerit, ibique à Furijs fuerit accusatus testimonioq; Apollinis à Pallade absolutus.

ὡσδ' εἰς ἄρειον ὄχθον ἦκον ἐς δίκην.

τουτέστι *Postquam ad Martium collem veni, &c.* ὄχθος *tumulum, seu collem, non pagum aut vicum significat. Itaq;* ἄρειος ὄχθος, ἄρειος πάγος *idem prorsus significat. Pausanias in Atticis, Hesychius, Suidas, Magnum Etymologicum docent Areopagum in loco edito fuisse: Suidas* ἐκλήθη δὲ ἄρειος πάγος ὅτι ἐν πάγῳ ἐστὶ καὶ ἐν ὕψει δικαστήριον ἄρειος, ἐπεὶ τὰ φονικὰ δικάζει· ὁ δὲ ἄρης ἐπὶ τῶν φόνων *Utriusq; vocabuli rationem explicat* πάγον *pagon ait dictum fuisse, quod in loco edito esset forum:* πάγος *enim collis seu tumulus est: Martium verò quod*

capitali a gravioraq; judicia in eo exercerentur, & de cædibus, quibus præest Mars, ab Areopagitis judicaretur, Addit idem multiq; alij, vel Martium fuisse appellatum, quod Mars primus interfecto Neptuni filio, accusatus ibidem causam dixerit. Quod Varroni, ut refert D. Aug. lib. 18. de Civit. Dei capite 10, non probatur, ne deos suos traducere videatur, Græci non spectant penultimam ut Latini: sæpissimè enim acuitur cùm sit brevis, ut Ἀνδρέας, μαρία, φιλοσοφία, Andreas, Maria, Philosophia: quàm rationem pronuntiandi sequuntur Latini, cùm ea vel longo usu recepta est, vel aures eorum offendit quibus cum vivunt. Malunt enim Græcorum more pronuntiare, quàm nova pronuntiatione, amicorum aut piorum hominum aures offendere. Quare cavendum est, ne decipiamur græco tono. Etsi enim rectè verbi causa græco ritu Maria, Andreas penultima acuta efferentur, barbarismus tamen fiet si in carmine penultima producatur: aliud enim est quantitas syllabæ, aliud accentus: quantitas in longitudine & bre-

& brevitate syllabæ posita est accentus in moderanda voce, ac pronuntiatione versatur. Sunt qui Andream per eu, à Græcis putent scribendum, ego in correctissimis libris per e semper memini legisse. Si cui otium fuerit colligat litterarum ordine omnia Hebræa (qui non ita multi sunt) quorum penultima acuitur: atq; deinde in uniuersum præcipiat, omnia extrema acutà esse pronuntianda.

FINIS.

